

# دەستىكى سىپى بوگىشۈەرى رەش

ژيان و بىرەۋەرىيە كانى > . ەدەرلەرمان سەمىت





707

Posts

66.1K

Followers

11

Following

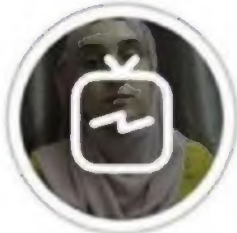
Promotions

Edit Profile

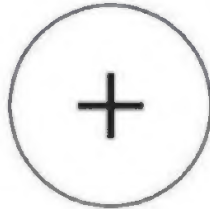
پەرہی فہرمی کتابی PDF

admin @kamohawrami

باشترین و بہ سودترین و پر خوینہ رترین کتابہ کان بہ ... more  
m.facebook.com/story.php?story\_fbid=526864087...



IGTV



Highlight

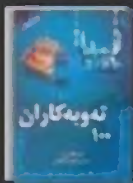


داوئلؤد android



داوئلؤد ios

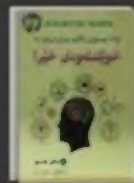
Email



تہی شلیب : چیرؤکی نہوہ کاران

ناہی نرہمان

چیرؤک



تہی شلیب : خوئلدہوہی خیرا

ناہی نرہمان

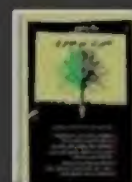
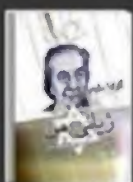
خوئلدہوہی



تہی شلیب : سہرہتاکانی دیراین

ناہی نرہمان

سہرہتاکانی







# دوستيكي سبي بو کيشوهری رهش

ژيان و بيره و ميري مگلي د غمبولرمان تيمه



دستیکی مپی بو کیشوری رهش  
زبان و بهرموسیه کانی د. احمد داور محمدان سمیت

ناماده کردن و ورگیزانی: هیمن عومر خوشناو  
پیتچنی و هله گری: خودی نووسر  
نخشه سازی بهرگی و نلوهه: بیدار نه حمد  
نیگاری (حمیت): حمد مد حوسین

چاپ: نیستینبول

یہ کم چاہ

له بهر پړۍ مېراني ټپي گشتي کتيځانه گشتيېه کان  
ژماره سپارډني (۴۴۲) ي سالي (۲۰۱۶) ي پتلراوه.

کتابخانه کانی گزفاری (تاوانگ) / شماره ۸

هەرمێمی کوردستانی عێراق - هەولێر

٧٥٠ ٤٦٥ ٣٨ ٢٣: مزيايل:

ثيميل: [awnqnet@yahoo.com](mailto:awnqnet@yahoo.com)

شش صافی چاپ  
گشت مایکی  
پارزراوه. بی  
مژگنی نووسراو،  
کس مای بلو  
کردنموی تمواو  
یان بهشیکین به  
هر چوریکه  
اچاپ یان خسته  
سمر پیکه  
لهپکترونی و  
نوره  
کومه لایتمیه کان  
...هندا نییه. به  
لاماره پندانیکی  
روون یی،  
ده کری وه کی  
سمر چاوه له  
نووسپندا  
موونی لی  
وهر بگیری.  
سمر یچیکار  
رووبهر ووی  
لیهر مینموی  
یاسایی  
ده کردنموی.



## پیشگی

چهند سالیك له مهور بهر له رڼي چهند مالپه رڼي عاره بي،  
 عبدالرحمان سميت (۱۹۴۸-۲۰۱۳ زام ناسي، هر كه  
 كتيبه كهي لا. رسميه شميسواشم له باره ي شم پياوه  
 دمخويند موه و ديداره كانيم له نينته رڼيت چاو ليده كړد، پياو  
 به دمست خوي نه بوو، خوي له بهر دل ده كهوت، له بهر دل  
 كهوتنه كه له لايه ك و سهر سام بوونيش بهو باومر و ويست و  
 ويژدانه ي كه سي سالي ره بهق دكتوريك نه خوشخانه و  
 پروانامه و خلك و كس و كار و ولاتي خوي جي ديليت و  
 بهر مو نه فريقا مل به ريگايي ومده نني له لايه كي تر. نامانجيك  
 دوور دوور، مرازيك وهك شاخان بهرز و چه شني بهردان رمق،  
 بهلام له بن دمستي باومر و ويسته موه ده بيته هه وير و به ناوي  
 ويژدان و باومر موه نانكي لي دروست ده كات و مليوتان  
 نه فريقايي پي تير ده كات. سروه به كه له باخه لي سميت موه  
 هله ده كات و ته ويل و پرووي به نارمه و ناگريني نه فامي و  
 نه زاني و برسپيه تي فينك ده كات موه و ده بيته چراهه ك و  
 شه موزه نكي تاريخايي ده يان ولات ده كات مانگه شهو.  
 نه زموني هم زاته نيشاني هم موو دونيا دمات، كه ئيدي  
 نه كمر مرو له ناخه موه كه وره بوو، نامانجي كه ورمشي ده بيت،  
 ده تواني زله ي كه وره بسره وينيه بنا گويي هم موو  
 بهر به سته كان و هم سهر و نه وسهر ي دونيا بگوريت و له  
 به كه موه بيته مليوتان و هم موو هه ورازه كان سهر مو ليژ بكات موه  
 و دله رقه كان نه رم بكات و مرو قانه له خه مي مرو قايه تي بيت  
 و وهك مو م بويان بتو يته موه. هر له بهر نه و م شه ژيان و  
 به سهر هاته كاني وانه به كي كه ورم بو نه وانه ي دمسته و نه ژنو  
 لي كه و توون و به ته ماي خودا وازيان له خويان و له هم موو



شنی هینلوه و به نائومیدی چاومرئی مردن ده کمن، بهلام  
 مردنی سهربرزانه لیرمه، لهو کاتهی به بیره نهرم و نیان و  
 داناییه کهی گیانی ملیوتان لهفریقایی له مردن پرزگار ده کلت و  
 بن جیلولزی لایین و نهتهوه و رهنگ، دهستی سپی و میهره بانی  
 به سهر سهری هه موویان دادمهینیت. لهو دههه و لاتیانی  
 بانگه شه کهری مافی مروق ملیوتان تهن گهنم بو خاتری  
 هلو سهنگی نرخ فبری دهمنه دهریا و لهو وهقههی مروقا بهتغ  
 له بهرامهر مردنی به کومملی بیاباننشینیانی لهفریقادا خوی له  
 خهو بردووه و قهلاقوب لئی کمر کهوتوو، عهبدولره حمان  
 سمیت شهو و رۆژ لیک گری دمدت و دهسهلمینیت که به  
 قالی تهنی دهینیت به هانلی ملیوتان کهسهوه بچیت. ۴  
 جا لهومی لههر دهست دایه، ئاماده کردن و وهر گیرانی  
 بهشیک له بهسهرهات و چبروکی راستهقینهی رۆژانی سهختی  
 لهفریقایی، لهو کتیب و وتارو نووسین و قیدیویانهی لهبارمی  
 د. عهبدولره حمانهوه ئاماده کران. لهوهیشی لهبارمی ئهم زاته  
 نووسراوه، زۆربهیان ههلینجراوی دیدار و چاوپیکهوتنه کانیهتی  
 له کهل رۆژنامه گوغار و تهلهفزیونه کان، ئه کهرنا پیشتر ههول  
 درلوه به تیر و تهسلی و به ئاگاداری نابوراو لهسهر  
 ژباننامه کهی بنووسریت بهلام لهو کوتویهتی: ئاسووده نابم  
 خۆم له ژبان بم و خهلت لهبارم بنووسیت، شهرم له خودا  
 ده کهم خۆم سهربردهی خۆم بنووسمهوه! ۵  
 جا له د. عهبدولره حمانهوه لیراوی و خهبات و قوربانیدان  
 و، له من و ئیومش دهرس و په ند لیوم گرتنی. ۶

هین. ع. خوشناو

شەقلاوه ۲۰۱۶/۴/۱۶



## له دايك بوون و گه وره بوونی

د.عبدولرحمان له ۱۵ ی تشرینی یه کمي سالی ۱۹۴۷ز له کویت، له خانه واده یه کی مامناوهندی چاوی به دنیا هالیناوه. باوکی نیشی نازادی ده کرد، پاشتر ده بیته فرمانبر. دکتوریش هر به سروشت که سیکی دیندار بوو، نذر له سهر نویژه کانی به خه م بوو، به تایبته ی له وه ته ی ته مه نی پینچ سال بووه، نویژی به یانیانی هر له مرگوت کربووه، خه لکی گه ره ک ناویان نابوو خویه خش. جی په ده ی نذر به پوونی له کاری نیسلامی دیاره و له ژوانیدا به رگی نذر ناخوشی گرتووه و له سهر نه هاسه تی و نه بوونییه کانی ژبان چه ندی بلنی نارامگر بووه.

تا دواناوه ندیشی ته واو کرد هر له کویت ده یخویند، دواتر کولیتی پزشکی زانکری به غدا ی له شاری به غدا ته واو کرد و پاشان چوته (لیسه پول) له به ریتانیا و له وی تیکه لی زانکرکه بووه و له سالی ۱۹۷۴ هر له وی دیپلوم له پسپوری نه خوشییه کانی ناوچه گرمه کان وه ده ست دینیت. خویندنی بالاش له که نه دا ده ست پیده کات و له پسپوری نه خوشییه کانی کوته ندای هر س و نه خوشییه کانی هه ناو بهوانامه و ده مگزیت و دواتر ده گه ریته وه کویت، تا گه شته پیروژه کی بانگخوازی ده ست پی بکات.





## هۆشیاریی پۇشنىرى و زانستىيە كەي

دكتور ھەر لە مىندالىيەو ھەزى لە خویندەو ھەبوو، بە  
جۆرىك چەند جار باوكى گەفى لیدە كرد، كە لە گەل خۆى  
نەبیاتە بازار، چونكە ھەر لاپەرەى پۆژنامە یان گۆڤارىكى  
لە سەر زەوى دیتبا، غارىدەدا تا ھەلىگرتەو ھەپى و پى  
بىخوینتەو، جا زۆر جار بە ھۆیەو ھۆى بە خەلكى  
دادەدا، چونكە ئاگای لە بەر پى خۆى نەبوو.  
تیرنە خۆرىيە كەى بۆ خویندەو ھەندە زۆر بوو گەشتبوو  
ئاستىك كە پى باشتەر بوو كىيىك بکرى لە باتى ئەو ھە زەمە  
نانىك بخو. بۆ ھەندە ھەندە ھەندە ھەندە ھەندە ھەندە  
ماو ھەكى زۆر بوو بۆ خویندەو ھەتوچۆى كىيىخانەى  
گشتى (ھولى) لە كویت دەكرد، ئەم كىيىخانەى ھەموو  
كىيىكى لى بوو، ھەندەى كىيى خۆشەو ھەست و سەروكارى  
لە گەل كىيىان ھەبوو، دەتوانى ھەك ناوانى پۆژناوایيەكان  
ناوى كرمى كىيى لى بنى. بۆ ھەندە ھەندە ھەندە ھەندە ھەندە  
بە خویندەو، دكتور چاوى لە سەر زانست و زانىارى  
گرنگ كرايەو، خویندەو ھەكەشى ھەمەجۆر بوو، ھەر لە  
زانستە ئىسلامىيەكان و ئایىنەكانى تر بگرە تا دەگاتە  
سیاسەت و ئابوورى و شتى تریش. عادەتیشى وا بوو، ئەگەر  
كىيىكى بە دەستەو ھەرتبا ھەر چەندە لاپەرەى زۆر بوایە،  
ھەتا تەواوى نەكردبا وازى لى نەدەھىنا. ھەندىك جاریش  
پیش دەستپىكردنى دەوام، دەچوو كىيىخانەى (ھولى) بۆ







ههستی به چێژ و لهزه تینکی زۆر دهکرد که یارمهتی خهڵکی  
دهدا، نه و خهڵکانه ی که ههتند نه دار بوون پێویستی  
سه ره تاییشیان نه بوو، به تاییهتی کومه لگه ی په رلوێژ خه رلوی  
نه فریقا.

## ژیانی زانستی و پیشه یی

هوا ی نه وه ی به کالۆریۆمی له به غذا ته ولو کرد و له  
لیقه ره پولیش بیلولۆمی هه نایه وه، بواتر نوو بیلولۆمی له که نه دا  
هه ر له باره ی پزیشکی به دهسته هه نا، له سالی ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰  
له له نده ن چه ند توێژینه وه یه کی له باره ی شێره ده ی جگه ر  
پیشکشی (King College) کرد و توێژینه وه ی بیکه شتی له  
زانستی پزیشکی و نه خوشیه کانی کونه ندلمی هه رس  
نووسی، له نیوان سالی ۱۹۸۰-۱۹۸۲ وه ک په سپۆرتیک له  
نه خوشخانه ی (الصباح)ی کویتی کاری کره وه، به لام له به ر  
خۆشه ویستی و هۆگری بۆ کاری خه رخولزی و هاوسۆزی  
له گه ل ژیا نی په ر له کاره سات و چه ره سه ره یی مسوولمانانی  
نه فریقا، به ریاریدا خۆی ته رخان بکات وه ک فریاگوزاریک له ناو  
لیژنه ی مسوولمانانی نه فریقا که بواتر به (کومه له ی  
یارمه تیدانی راسته وخۆ) ناسرا.



## نه خوشییه که ی

دکتور دەیان نەخۆشییى ھەبوو، دوو جار جەلتەى دل و،  
جاریکیش جەلتەى میشك لەگەل شەپرە لییدا بوو، بەلام خوا  
واى کردبوو نەمردبوو، ھەروەھا پلەى خوینی بەرز دەبوو و  
شەکرەى ھەبوو، دەبوایە ھەموو پوژى پینج شریقەى لەخۆ  
بدایە، ھەروا بیتەو جەلتە لە پیەکانیشى دابوو، ھەروەھا  
چۆکەکانیشى رەق بووبوو بە بى کورسى نەیدەتوانى نوێزان  
بکات، ھەمیشە کۆلیستەرۆلى خوینیشى بەرز دەبوو و لە  
چاوشیدا خوین بەریون ھەبوو، نەخۆشییى دیکەش ھەر  
مەپرسە!

له گرنگترین ھۆی نه خویشییه که شی، خو ماندوو کردنه زور و  
 به رده و امه که ی بوو. له سه ره تاي نه وه ته کانه وه تووشی  
 جه لته یه کی دل بوو، له بهر ماندوو بوون له میانی کاری  
 به پره نگار بوونه وه ی گرانی و قات و قهری له نه فریقا (کینیا و  
 سو مال) دوو چاری بوو، بو چاره سه رکردنه که شی به  
 فرو که یه کی سه ربازی گواستیانه وه (پریان) ی سهعودیه.  
 ته نانه ت سالانی پییش مردنیشی، پوژانه پتر له ده جور  
 دهرمانی هه بوو.

## ترسانی له خدا

دكتور خوى ده لیت: د دوه رېښه په دغه - لیه ده - رېښه،  
په مووکات بیر له مردن و مالى مردن ده که موه،  
به تاييه تی که ته مه ن پوښت و تپپه پي، هر ده بیست  
پاښونیکم مه بیست پی بگ پریمه وه لای خودا و له میانی  
بانگ وازدا وه ک شیاوی خوی بیپرستم، بویه بریارمدا کار بو  
قیامه تم بکه م و خوم بو بانگ واز له نه فریقا ته رخان بکه م و  
له ناو موزیک بژیم که له بڼه چدا عاره بی مسولمان بوونه،  
که چی ناسنامه ی خویان ون کردوه و نایینه که یان له ده ست  
چووه و بوونه ته بته پرست. راستیت ده وی بانگخوازه کان  
نه وانیان له بیر کردوه، نه وانیښ نایینه که یان بیر چوته وه و  
به رد و داران ده پرستن.

— ئىسەرى توخۇوا من لە ناو مندا لىكە كانم بىمىنمەو و  
پىڭە مەرىشمان (د.خ) بىفەرموى: "سویند بە خوا ئەگەر خوا  
يەك كەس لە سەر دەستى تۆ ھىدايەت بدە، باشتەرە بۆ تۆ لە  
خىرى باشتىن وشتەر". منىش لە خوام داوايە ئەم پىاوە لە  
ھۆزەكانى (ئەنتىمۆر) بى — كە ئىستە من لە ناوياندا



کارده که م و ده یان هزار که سیان مسولمان بوونه - و پزگارم  
بکات له دۆزه خ و ببیته هوکاریک پیی بچه به هشت.

سویند به و که سه ی گیانی منی به ده سته، من ئاوام  
نه وه یه نه گه ر دلم پارچه پارچه بیت، له ترسی لیپیچینه وه ی  
خودا له پۆژی دوایدا، هر پارچه دلیکم بجیته ناو هوژیک.

- له نه سیوپیا و باکووری کینیا په نجا هزار که سی  
هوژی (نه لبوران) مسولمان بوونه.

- سنی هزار که سیش له باکووری کینیا له هوژه کانی  
(غیرا) و (بورجی) بوونه ته مسولمان.

- سه دان هزار که س له (پواندا) و (مالاوی) بوونه ته  
مسولمان.

- هه شتا هزار که س له باشووری (چاد) مسولمان بوونه.  
شه ست هزار له باشووری نیجیریا.

- ده یان هزار له باشووری سه نیگال و غینیا و بنین و  
سیرالیون و ولاتانی تر.. نه مه وام لیده کات هه ست به  
گه وره یی به رپرسیارییه تیم بکه م له به رامبه ر خودا.

نه وه ی که زۆر کاری له دکتۆر ده کرد و ده بووه هو ی  
گریانی، نه و کاته بوو که ده چووه ناوچه یه ک و هه ندیک له  
خه لکه که ده بوونه مسولمان، جا نه م خه لکه بو باوک و  
باپیران و دایکیان ده گریان و هاواریان ده کرد که به بی  
باوه پی مردوون و ده یانپرسی: ئیوه له کو ی بوون  
مسولمانینه؟ بو نه م چه ند سالانه هینده دره نگ هاتنه  
لامان؟ نه م ده برپینانه وایان له دکتۆر ده کرد به خو پ بگری،  
هه ستی به به شیک له به رپرسیارییتی ده کرد به رامبه ر نه و  
خه لکانه ی به بی باوه پی مردبوون.

## خوورده و شتی

دکتور قهت هه ولی نه ده دا پیداو یستیه کانی که س بۆ  
خۆی به کار بینیت، جا نه و که سه مسولمان بوایه یان  
نامسولمان. هه ر که خۆراکی دابه ش ده کرد قهت بلێی  
جیاوازی مسولمان و نامسولمانی نه ده کرد، هه موو جاری  
مه سیحیه کان پێیان ده گوت: چۆن ده به خشیته ئیمه، خۆ  
ده زانی ئیمه مه سیحین؟ نه ویش ده یگوت: نه وه نازایه تی من  
نییه، نه وه نایینه که مه فرمانم پی ده کات، نایینه که م بۆم  
باس ده کات که ژنیکی داوین پیس، دابه زییه ناو کاریزیک و  
ناوی خوورده وه، که هاته ده ره وه ده بینیت سه گیک له  
تینووان زمانی پاکیشاوه، جا گوتی سویتند به خوا نه م سه گ  
وه ک منی به سه ر هاتوه، بۆیه دابه زییه وه ناو کاریزه که و  
پێلگوه که ی بۆ پر له ناو کرد و سه ر که وت وه و سه گ که ی تیر  
ناو کرد، خوداش له م ژنه خوش بوو، نه که رچی ژنیکی داوین  
پیسیش بوو. باشه نه که ر خوا له بهر خاتری سه گیک له داوین  
پیسیک خوش بیت، نه و من له پیشترم که یارمه تی مرۆفیکم  
داوه، نه م مرۆفه وه ک من خوین و گوشت و عه قلی هه یه و له  
مرۆفایه تی هاوبه شین، به چاوپۆشین له نایینه که ی!

— له ماوه ی سی سال کارکردنیدا به هیچ شیوه یه ک پۆژیک  
نه بووه، له به رامبه ر یارمه تیدانیا، بۆ لای ئیسلامیان بانگ  
بکات. به پێچه وانه وه، یارمه تی هه ندیک گوندی ده دا پیش  
مسولمان بوونیان، وه ختییک که مسولمان ده بوون



یارمه تییه که ی که م ده کردنه وه، تا پییان وا نه بیٚت نه وانی به  
یارمه تی کرپوه.

قوتابخانه کانی کومه له که ی، بۆ هه موو خه لک ده رگایان  
له سه ر پشت بوو، نه و بیر و کاریزانه ی هه لیده که ندن سه رقا پا  
بۆ هه موو که س بوو. دکتور هه موو جارێک ده یگوت: "نه وانه ی مکوپن له سه ر  
نه وه ی نایین عینکه ی یارمه تیدان و هاوکاری بکه ن، نه مانه  
خه لکی زه ره رمه ندن، نه مه شم له زۆر شوینان دیوه."

بۆ فیزی و خاکی بوونه که ی

دیارترین خه سه له تی نه م پیاوه: خاکیبوونه بۆ  
سنووره که ی بوو، خۆی به پتوه ده بوو و چای و قاوه ی  
ده برده به رده م میوانه کانی که دانیشقبوون، هه ر وه ک نه وه ی  
دکتور خزمه تکاران بیٚت. له سه ر عه ردیش داده نیشت و له  
حال و باری خه لکی ده پرسى هه ر ده تگوت کورێ دایکیانه  
هه موو جارێ ده یگوت: (مندالدانی ژنانی مسولمان نه زۆک  
نین تا نه توانن مندالێکی باشتر له عه بدولره حمان سمیٚت  
بخه نه وه، ناخر دایکانمان هاوه لانی پیغه مبه ر و شوینکه وتوان  
و زانایان و خه باتگێران و نوێکه ره وانی نایین و چه ندانی  
تریان خستۆته وه، هه مووشیان چ له پووی نایینه وه و چ له  
پووی تونیاوه له عه بدولره حمان سمیٚت باشتربوون!!)  
"من نه که یشته و مه نه و ئاسته که پیم بلین بانگخواز، یان  
بانگخواز یم. هیشتا هه ر له سه ره تای رێکه که م، راستیت  
ده وێ بانگه وازیش که و ره تره له من"



## پی به پی به دواي سوننه تي پیغه مبه ر (د.خ)

- جاريكيان به هاورپييه تي به كيک له هاوره لاني، بو بانگواز چوونه بياباني شلبي له باکووري کينيا، له ناو چهند گوندیكي مه ژار ده گه پان، که ته نانه ت ساده ترين پيوستپيه کاني ژيانيشيان نه بوو، نه دوکانيک هه بوو تا خواردينيکي لي بکړن، نه خواردينگه يه کيشيان دپته وه و نه دوکاني له فیه کيش، تا شتيکي لي بخون و چهند ساعتیک پتي نيداره بکهن. دوو پوځي ته وایي پي چوو بي خورد و خوراک، نه ویش بانگي خه لکي ده کرد بو ناييني خوا و، بيروياوه پي نيسلامه تي بو پوون ده کردنه وه، به لام پيک په يره وي پیغه مبه ر (د.خ) ي کردبوو، که له برسان سکی خوی به ستبوو و شه ويکیان هاته ده ري و نه بوبه کرو عومهری بيني (ره زای خويان لي بي)، پتي فهرمون: چي نيوه ي بهم کاته له مال هيتاوه ته ده ري؟ گوتيان: برسپيه تي! نه ي پیغه مبه ري خودا (د.خ). نه ویش فهرمووي: به و که شه ي کياني مني به ده سته، منيش هه روا، نه و شته ي نيوه ي هيتاوه ته ده ري، منيش هيتاوه ته ده ري.

نه م ديارپيه ي پیغه مبه ري خودا يارمه تيدهر و پالپشتيان بوو له سهر نه و نارامگرييه جوانه ي بو گه ياندني بانگه وازی هق له م ناوچه دوده ده ست و له م هه ل و مه رجه سهخت و دژواره دا. له بهرنه وه دکتور هه ر له منداليپه وه زور به ژيانی پیغه مبه ري خودا (د.خ) و پيشينه کان کاريگر بوو، بويه

ته ماخواز بوو ژياننكي به كه مگرتوو و باوه پيكي وهك شهواني  
ببوايه.

- له سه فه ريكا ترومبيله كهي له كارده كه ویت،  
ناچارده بیت دابه زیت و جا به پتيان بپروات هه تا تاكه  
پيلاوه كه ی ده دپیت، نه و جار به پيخواسی له ناو نه و چه فه  
به ردانه ی كه له سه ريان هه لده خلیسكا، نه و به رده تيزانه ی  
هه ر ده تگوت مووسن كه ده چورنه ناو پی و پيستیان  
ده سووتاند. به ناوات بوو بگاته گلنك يان زه وييه كي كشت  
نه گه ر كه ميش بیت، به لكو پتيه كانی كه ميك به سه سینه وه،  
به لام بی هیوا بوو. نه مجاره نه و تاكه كه وشه ی تری له پی  
کرد كه نه دپابوو، به لام هه ر زوو فه رموده كه ی پیغه مبه ر  
(دخ) ی هاته وه یاد كه قه ده غه ی كردبوو مروؤ به تاكه  
كه وشيك بپروات، نه ویشی داكهنه و نازاریش تا ده هات پتر  
ده بوو، نه ویش ملی به پيگایی وه نابوو و هه ر ده پويشت.

خواپه رستی راسنگویان له زینداندا

- جاريکیان كه زیندانی بوو، ده سستی به به رنامه یه كي  
خواپه رستی كرد بۆ زیندانیان، بۆ خاتری نه وه ی هه مووان  
سوود له كاته كه ببینن: خه وتن له ساعات ده ی شه وی بوو، له  
خه وه لسانیش له ساعات سیتی به یانی، جا ده سستیان به  
قورئان و شه ونویژ و ده كرد تا نویژی به یانی و نه و جار نزا و  
ویرده كان و قورئان خویندن. له زیندانه كه شدا هیچ  
قورئاننكيان له لا نه بوو، به لام چاره سه ری نه م بی  
قورئاننیه یان كردبوو، هه ر كه نه سه ره كان ده یانگوت:









گروستوموه، به ناپه توش توپری نافرستان، جا شه مجاره  
که نجینه ی بزرگویی (دکتور سمیت) سه بر سه بر گراپه ووه  
به لام گرانوه به کی نور مرز، دواي سرح مانگان له نه داری  
شه مجاره به ره و خونه که ی دهرچوو تا کیشوهری په شس  
شفریقا بهوریتنیموه و په ره یان پی بدات، شه شویت  
ترسناکه، به لام بزرگه سیک که عاشقی به په نگاریوونه ووه  
سهرکیشی بی، شه نامانجه کی بالابه، هه شه نامانج و  
سهرکیشیه بوو که له سهر دست و په نجی شه و هاره لانی  
دا، نریکه ی ده ملیون کهس له ولتانی شفریقا بوونه  
مسولمان،

له و باره ووه دکتور ده لیت؛  
سهرکیز سهرکوتن بر شکست وده دست ناپهت،  
میرووله یه که به بن چهند جار کتوتن، ناتوانیت به دیواریکدا  
هه لگه ریت، ریگه ی سهرکوتنیش هه میشه به شکستدا  
تیده په ریت، چاکه و حونه ریش نییه سره هه له یه کهم  
شهریدا دهستان بلند بکات و نالای سپی هه لیکات، هه  
کسیکیش ده یهویت له شس ماندوو نه بییت و پشوو بدات، با  
له مائی له لای ژنه که ی دابنیشیت، خوا هیچ پیویستی به و  
نییه، ریگه ی بانگولز پرده له گیره و کیشه، هه موو سائی  
۸-۱۰ کهس له کارمه ندانمان له شهره ناوخوا ده هه وتان و  
نه شده کشاینموه، چونکه پیویستمان نقد به کارکردنه که  
هه بوو.

من سوو جارن جهلته ی دل لیتدارم، نه خوشی نقدم هه ن،  
به لام هه موو نه مانه سووک و ناسان ده بین نه گهر شه  
نامانجه ی بوی تیده کوشی بیته دی.

## ژیانی خیزانداری

سال و نیویک دواي ته واوکردنی کولیزنی پزیشکی به غذا، دکتور له گه ل (دایکی سوهیب) نه و ژنه چاک و بانگخوازه بوونه ژن و میړد، نه م خانمه ده رچووی کولیزنی بازرگانی بوو، پسرپوریه که ی ژمیاری بوو. خوی گوره پینچ مندالی پی به خشین: نه سیم و نوسه یی و سوهیب و سوهیب و عه بدوللا.

ماوه یه کی ژور که بو نه فریقا ده رده چوو و له یه کی له گونده کان ده مایه وه تا کورانی مسولمان په روه رده بکات، خیزانه که شی کچه کانی په روه رده ده کرد، نه مه ش ئاواتیک بوو له دلی خوی و له دلی ژنه که ی، که به پستیوانی خودا نه و ئاواته هاته دی.

دکتور منداله کانی خوی له گه ل ژنه که ی، بو ماوه ی ده تا کو یازده مانگان له کویت به جی ده هیشت، له کاتی پشوی هاوینانیشدا ده هاتنه سهردانی و له م گوند بو نه و گوند بو بلاوکردنه وه ی بانگه واز له گه راندابوون. جار به جار له ناو دارستان ده خه وتن، جار جاریش له مزگوته قورینه کاند، خو مه مووشیان ده رچووی زانکو بوون. خوی گوره چه پاره یان بدا، مه روه ک چوون نه وان چه پاره ی مه تیوان و مه ژارانی مسولمانانیاں دا و یارمه تیان دان. کچی گوره ی که شووی کردوه، ماموستایه له کولیزنی نه اندازیاری، سوهیبی کوریشی نه اندازیاری کاره بایه، مه رچی



عه بدوللای کورپه تی دکتوری بهیته ریبه و خویندنی تهراو  
 کردوو و له کاری خیرخوازیدا له گه لی به شداربوو. د  
 سمیت نزیکه ی ۳۳ سالان له نه فریقا مایه وه، مه گه ربو  
 وه رگرتنی چاره سهری چاوی، بهین بهین سهری له کویت  
 بداباوه، نه گه رنا نه ده هاته وه. جاریکیان که له کویت بوو، له  
 بازار کاری ده کرد و پوژانه ده هزار پینالی قازانج ده کرد.  
 ژنه که ی پیتی گوت: نه م کاره مه که، چونکه خواتوی بو نه م  
 کاره دروست نه کردوو، به لکو بو نه وه دروستی کربویی نا  
 له نه فریقا نیش بکه ی، پاشی نیبه کی نیکه جانناکه ت بو  
 ناماده ده که م و چ له سبه یینی زووتر نیبه ده چینه نه فریقا.  
 نه ویش وه لایمی دایه وه که بو منداله کانی پاره و پوله ک  
 کۆده کاته وه! ژنه ش گوتی منداله کانیش خوی خویان مه به  
 ناگای لی بن. بویه هه موو دیده نیبه کانی دختوری که مابوو  
 بچیته وه لایان، وه لای نان و به ره و نه فریقا به پیکه وت.  
 دکتور دلی خوی بو نه فریقاییه کان کرده وه، وه ک نه وه ی  
 خودا له و سه رده مه دا بو نه وانی ناربین تا نایینه که یان تازه  
 بکه نه وه. نه و گه پیده یه ک بوو له ناو شار و گوند و جهنگه ل و  
 لیره واره کانی نه فریقادا، زور به ده گمه نی سنی پوژان له  
 شوینیک ده مایه وه، سروشتی کاره که ی وابوو ده بویه له م  
 شوین بو نه و شوین له گه پاندا بیت تا پرۆژه کانی کومه له و  
 بانگخوازه کانی به سه ریکاته وه و به رنامه ی یارمه تی بو  
 کومه لکه هه ژارنشینه کان دابنیت. بویه نه ییده توانی نۆد  
 منداله کانی ببینیت. ته نانه ت کاتیک دکتور گه رایه وه کویت  
 کچه بچوکه که ی له به ری هه لات و نه یده ناسیبه وه. دوا ی  
 نه مه، هارینه که ی خیزانه که ی هاره لی بوون بو نه وه ی

شاره زای نه فریقا و ژبانی هه ژارانی نه وی بن. نه گهرچی  
دکتور بهرنامه یه کی تایبه تی بو دانه نابوون، به لکو بهرنامه ی  
بانگه وازیش بهرنامه ی نه وان بوو، له گه لی له ناو دارستان و  
جهنگه له کانداه خه وتن، ته نانه ت جارکیان پینج پوژان له  
شوینیک له گه لی مانه وه، جگه له موز هیچ خوارینیکی تر  
نه بوو بیخون.

له یه کی له سهردانه کانیا نده، له هوتیلیکی حکومی  
دابه زین، هوتیلیکی زور پاک و خاوین بوو، به لام له پووی  
ره وشتیه وه ناو و ناوبانگی زور پیس بوو، بویه ژنه که ی  
سوور بوو له سهه نه وه ی یه ک خوله کیش له و هوتیله  
نه میننه وه، نه وانیش هه موویان ماندوو و کفت که وتوون له و  
سه فهره یان، که هه زار و پینج سهه کیلومه تر به ریگه یه کی  
سهخت و ناخوش هاتبوون، به لام دکتور گوتی چاره نییه،  
مه گهر له دارستانیک بخه وین، به لای ژنه، نه گهر له  
دارستانیش بی بویان باشتره، نه ک له و هوتیله بخه وین. بویه  
دکتور له بهر دلی خیزانه که ی، هوتیله که ی جیهیشست و  
به ریگه وتن، تا له سهه ریگه کاوله مزگه وتیکی کونیان بینسی،  
نه و شه وه له وی مانه وه و بوونه میوانی میشوولان، که هیند  
زور بوون هه ره پرسه. به یانی که له خه و هه لسان، ده بینن  
عه بسدوللای کوره شیرخوره که یان میشووله یه کی زور  
پیوه داوه، هه ره نه م پیوه دانه ش بووه هوی تووشبوونی به  
نه خوشی سیبه ری (مه لاریا).  
دکتور له میانی که پانیدا له سومال، جه لته ی دل لیتیدا،  
بویه سهردانه کانی بوو ته نیا ههفت مانگ که م کرده وه،



له وه به دوا كړدiane عاده ت كه هاوینان خانه واده كې ده برون  
 هاوېلى سه فهره كانی له نه فریقا.   
 دكتور قهت و قهت رایه ك یان بوچوونیکې به سهر دایكې  
 سوهه یب نه سه پاندووه، ته نانه ت پیی خوش نه بوو پرا به سهر  
 كه س بسه پینیت، به منداله كانی خوشیه وه نه   
 - نه وهی كه زور پیی خهريك ده بوو له ناو ژيانی  
 خیزانداریه كه یدا، زور به خه م بوو له سهر حه رام و حه لال  
 پینج سالان له كه نه دا و سى سالان له به ریتانیا بوو، نه م  
 پیاوه نه چووه خواردنگه كانیان و له ترسی حه رام، خواردنی  
 نه وانی نه ده خوارد، ته نانه ت په نیره كه شى نه ده خواردن  
 به تاییه تی دواى نه وهی ده ركسوت له دروستكرده كې  
 هه ندیک جار مادده ی (ره نیت) به كاردینن كه سه رچاوه كې  
 به رازه، یان نه و مانگایانه ی كه به پیی شه ریه تی نیسلا می  
 سه رنه ده برادران. كاتیک (شیخ قه رزاوی) سه ردانی كردن،  
 نه و جار پرسیارى له باره ی نه م په نیرانه لیكرد و شیخیش پیی  
 پیدا، نه ویش له بهر پیزی بو پله و پایه و رایه كې شیخ  
 قه رزاوی، چووه بازار و په نیریكى بو منداله كانی كړی، به لام  
 تا مردیش په نیری پوژنساوایی و زوریه ی په نیری ولاتانی  
 عاره بی نه خوارد، پیی باشته ره له ماله وه په نیر دروست  
 بكریت نه ك نه م په نیرانه بخورین.   
 دكتور زور سوور بوو له سهر نه وهی مه سه له ی حه لال و  
 حه رام بكاته میرات بو منداله كانی، نه ك هه ره له بواری  
 خواردن و خواردنه وه، به لكو له هه موو بواره كانی ژیان  
 ته نانه ت یه كى له كوپه كانی سالیك سوو بی كار بوو  
 (فه رمانبه نه بوو) چونكه له ولات (به داخه وه) به واسیته

نه با فرمانبردار داند دمه زرا، نه مەش له پەروەشتی مەو  
 نه دوه شایه وه واسیتە بۆ مندالەکانی بکسات، نه گەر  
 مندالەکانیش هەستیان کردیا که نه دەیتە واسیتە یان، نه وای  
 خۆیان پەتیاں دەکرده وه...  
 باشترین نمونەش: کچی گەورە ی که زانکۆی مەو کۆر  
 مەلبەت له نه ندازه ی کۆمپیوتەر به کالتوریۆسی هەبوو، سالیکی  
 مایه وه له م شوێن بۆ مەو شوێن دەگەرا، کاری دەست  
 نه کەوت، وێرایی مەو ی له یه کەمه کانیش مەو، به لام  
 داوایه کە ی هەر پەت دەکرایه وه. نوای مەو ی یه کە له  
 وه زارەتەکان پەزما نەدی له سەر دایه زانکۆی نوێ، که  
 مەیری پەراوه کە یان کۆمپیوتەر، بریکاری و مەزیر پیتی گوتبوو:  
 که مترین شت، نێمه بۆ باوکت بیکەین که خزمەتی ئیسلامی  
 کردبوو، نه وای تو دایه مەزینین. کچه به م قسەیه زۆر توو پە  
 بوو پەراوه کانی کیشایه وه و به زمانی حال دەیکوت: نه گەر  
 پەراوه کە م من دایه مەزینیت، نه وای له مەر خاتری یابم مینت  
 من نامە ویت، بۆیه وه زارەتە کە ی به جی هیش و جارێکی تر  
 بۆ نه گەرایه وه...  
 هەروا بێتە وه مەوه یی کۆپی ده رچووی نه ندازه ی  
 کاره با بوو له ویلایه ته یه گگرتووه کانی ئەمریکا، مەوه یه کی  
 که م نه بوو به بێ کار مابوو یه وه، باوکی چه نەین جار یاسی  
 خراپی هەول و واسیتە ی بۆ کۆمپیوتەر، به لام نه و پۆرتیک له  
 پۆزان دلاوی نه کرد که باوکی یارمەتی بدات.  
 ده به بدولره حمان ده لیت: نێمه ده ول مەند و یازرگان  
 نه بووین، به لام مەو یاس بۆ خوا نێمنا مندالیکم نێمه که  
 مەریه رشتی هەتیۆیک یان بانگخوازیک نه کا، یان مانگانه بۆ



کومه له په کی خیرخوازی نه به خشیت، نه وان هانم ده دهن کی  
 جگه له کومه له که مان بڼو کومه له ی تر کومه ک کوبکه پنه وړه،  
 خوشه ویستی و دلسوزیان هر بڼو لیژنه ی مسولمانان  
 نه فریقا یان بڼو (کومه له ی یارمه تیدلنی راسته وځو) نه پیت  
 به لکو با دلسوزی و خوشه ویستی یان بڼو خوی په وروږگار  
 پیت. هر کاتیک ده چوینه لای کومه له خیرخوازی به کان،  
 نه ووی پاره یان لا هه بویه ده یاندا به کومه له که، نه مه منی  
 زور به خسته ورو دلسوز ده کرد، نه ماخوازم له سهر شم  
 دلسوزی و خوشو یستنه بڼو خوی گوره به وروام بز، نه  
 هر بڼو کومه له په ک یان پارتیک یان پزالتیک یان لایه نی تر.  
 د. عه بدولره حمان له مزگوتدا له کاتی پشووی شه و نوزلا  
 قسه ی ده کرد و ناموزگاری خه لکی ده کرد، زکد به  
 کاریگه ووه شتیکی باس کرد، شه ویش باسی مارهی  
 کچه که ی بوو... هر که میړدی کرد، نهو کچه مهرجی له سهر  
 میړده که ی دانا بوو که ده پیت پیکه ووه له گال باوکی به شداری  
 سه لهری کاری خیرخوازی بکه ن له دارستان و جهنگه له کانی  
 نه فریقا، بویه وازیان له مانه ووی مال و مانگی هه نگوینی  
 هیتا و له گال باوکی به شداری کاره خیرخوازی به که بوون.

به سهرهاتی عه بدوللا،

کوری له هه مووان بچوو کتر

عه بدوللا کوری کچه ترنی دکتور عه بدولره حمان مسیت  
 بوو، دکتوری به یته ری بوو، ماوه په کی که م بوو ژنی هیتا بوو،

\_\_\_\_\_



أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمدا رسول الله

عبداللا هیتده دلفخوش بوو هر مه پرسه، ده که پا له نلر  
ترومبيله که ی یا له لای هلو سه ره که ی، یار یی که هه بی پی  
میه خشی، به لام نه بوو، بویه جله که ی خوی داکه ند، دایان بهر  
پیلوه له خوشییان، نهویش به بیجامه سپیه نریژده که ی  
زیرکراسه کانی مایه وه

له گه ل ته م پياوه که ميري هوزده که بوو، يازده مه رزده  
هوزي تر که مه ر به م هوزده بوون مسولمان بوون، ته م پياوه  
وا به جواني مسولمان بوو، نيتيستا بانگخوارتي که له  
بانگخوارمکانی نيسلام. . . . .

بائگخواز نوريا موحه ممد (دایکی سوهه یب)  
هاوسه ری دکتور عه بدولره حمان سمیت

د. عابدولرحمان خوشه‌ويستی به‌خشین و هونری  
سهرکریلیتی له ده‌وربه‌ری خوی چاندیوو، دیارترین شهر  
که‌سانه‌ی هم پتیاره‌ی دکتوریان گرتیوو، هاوسه‌ره‌که‌ی بود  
که‌لیکی سوه‌یه‌یه، ژنیک خوی و هه‌موو شه‌وه‌ی هه‌ییوو بو  
کاری خیرخواری تهرخان کریدیوو، هه‌روه‌ک سهرکرده‌یه‌کی  
دیاریش بوو له بولره‌که‌ی خوی، به‌جوری‌ک له یواری فیرکردن  
و گه‌شه‌پیدانه‌وه‌ی زور کاری کرد و زور به‌سهرکه‌وتوو‌یه‌وه  
نیشه‌کانی به‌پتوه‌ده‌برد، شه‌ش به‌پالپشتی و یارمه‌تی  
د. عابدولرحمان بوو که‌هه‌ر شه‌ویش کلیلی نه‌ینییه‌کانی  
سهرکه‌وتنی بوو. شه‌ژنه‌تاکه‌پووحیک بوو، که‌شه‌ه‌مود  
سهرکه‌وتنه‌ی له‌بووهم گه‌وره‌کیشوهری جیهان دروست





هوو بئو پرايانمان له عئراق، به لام نه مافزني هوو نه قسي  
ليکراوه، تا له پښتانه کان خويندمانه وه. بويه چارنکي تر  
پاتي ده که موره که نيمه بهرې خوا له ساري نوو سيور  
پانين.

### • ژيان له نه فریقا

چې نه چاريک له گل بکتور و منډلکان ساردني نه فریقا  
گرېوره، له وې ژياننکي ساده و ساکار و سرو شتم بېني، که  
را ده کات سرو له سار سرو شتم قاسايي خوي بزي، بويه  
په پوهنديه کې له گل خوي و باوه پهناني بېني، له هغو  
هستنيک لا لږيکتره، نور له ژياني نالوني شلرستاني و  
گېرگرغه کاني.

وه ک عاده تمان هوو ساردني خانې هغويان و هغتمري  
پاهيناني ژتاني باوه پدار و خنومنگاي په تابه ران و برسپيان و  
ناوړندي تري نېسلا مېمان ده کرد، که ليرت له وې تامادميان  
گرېبا. په نه نازې نه وې که نيمه بنه ما کاني نېسلا ممان  
فېرگرېه سوون زومد و بونيا به که مگري و پلزي سوون و  
ساده ميان لې فېر ده سوون. دهيان و تارم بئو ژتان له نه فریقا  
داره و چې نه خولېکم بئو گرېونه توره و يارم شتم دلون له  
هز شپارگرغه وې نه و په رېستانه کې پوړيه پوړي تافرم تان  
ده بېه وه له نه فریقا و هه رومما کره کيشم بئو کرېونه توره  
له وې نډېر لام سهير سوو نه و پيناگرغه و ژتاني  
له فریقا هوو که هر په کيان سووږيو له سار نه وې ده ميت  
منډ ده کې چې نه لږيکي تري ه بيلت به دلوه پتيان خوش

مندالە کانم ئەم سەفەرە دەکەین و لە کاری بانگەوازدا بەشداری

دەبین. ئەم سەفەرە دەکەین و لە کاری بانگەوازدا بەشداری

هەر سەرکەوتنیکیش کە بەدەست دێت لەوێ کە ئەو

لەوێ خزمەتی برا نەدارەکانی دەکات، ئەوا سەرکەوتنی من و

مندالە کانیشم، ئەمەش زۆر بەختە وەرم دەکات کە ئێمە

بووینەتە هۆکاری مسوولمانبوونی پێنج ملیۆن و پێنج سەد

هەزار کەس لە و ناوچانەی ئەفریقا کە ئێمە کارمان لێکربوو.

وێرایی ئەو بیست و پێنج سالی شەڕ لە و ناوچانە کارمان

کربوو. بۆیە من و خۆم دەبینم کە لە هەموو ئەو

هەنگاوانەی باوکی سۆمەیب دەبەڕێت، منیش هاوێشتم،

ئەویش هەمیشە بەخت لەمە دەکاتەو.

— بێگومان دکتۆر عەبدولرەحمان لە میانێ کارکردنی

لە ناو کۆمەڵە کەدا تووشی زۆر چەرمەسەری و گرفت بووە،

هەر لە پەڕوی کێشەکانی تەندروستی و هەولی تیرۆرکردنی، گرفت

و سەختییەکانی هات و چوون و چەندین گرفتێ تر. مەرقیش

لە هەموو باریکدا تووشی کێشە و گرفت دەبێت، بەلام ئەو

بۆ من زۆر خێرە کە لە پرێگی خودا تووشی هەر گرفتێ بێ.

خراپترین کەسیش ئەو کەسە یە لە کاریکی جگە لە پەرسەش

تووشی گرفت دەبێت، من و مندالە کانم پازین بەوێ خوا هەر

بەلایەکی لەسەر ئێمە و باوکی سۆمەیبی نووسیوە و لە

خواشمان داوایە کە لە ئێمە و ئەویش پازی بێت.

هاوسەرە کەم نوو جارێ لە کویت تووشی سێبەپۆ بوو،

دەشزانم ئەو لە سۆمāl جەلتەکانی دلی لێداوە و لە پێز

نەشتەرگەری بۆ کراوە و پان و پەراسوو و کاسەکانی شەری

شکاوە لەو کاتەکانی خەریکی کاری فریاگوزاری و یارمەتیدان



بلاوکیسان ده یگسا. سسوپاس بۆ خسوا زۆریسه یان نیسوهی  
مووچه که یان یان پۆرانه که یان بۆ کاری خیرخوازی ته رخان  
کریووه، تمنانت نه وهی هه ره بچوک ده رماله یه کی له زانکر  
هیه به شینکی بۆ بانگه واز ته رخان کردووه. هه ره به شینکی  
ته گهر کور یان کچی که نهج له ژینگه یه کی تازه زیبا، نهوا  
گه که له باره بۆ نه وهی نه مامیکی چاکی پی بیه خشین، من  
میشه لا پازیم به په زامه ندی خودا له کاره کانمان. هه ره به شینکی  
هه نه سیک که س هه یسه له بونیاد نسانی ژیارو  
شارستانیه ته کان به سووک ته ماشای پۆل و گرنکی نافرته  
دهمکات، به لام من قهت و قهت نالیم (له پشت که سه  
مه رته کانه وه له ژتیک بکه پی)، به لام من نه وه م براندوته وه که  
هه موو شکست خوار بوویه ک ژنی له پشت نییه، یان بلایی  
ژتیک کی سه رنه که وتوو و شکست خوار بووی له پشتته. ژن  
دهم تولیت به شتیه یه کی زۆر سه رکه وتوو له پشت سه رکه وتنی  
میرده که ی و مندا له کانی بیست، هه روه ها له پشت  
شکسته کانیشیان بیست، هه نوو که باسی نه زموونی خۆم  
دهمکه م.

به شینکی کریم له سه فهری نه فریقا له گه ل هاوسه رو  
مندا له کانم و نووستن له ناو دارستان و بیابانه کان و مزگوتنه  
قورینه کان و به رکه گرتنی نه م هه موو سه ختییه له سه فهر و  
له رتیکه پر له مانده بوونه که ی و له که م خواردنی نه وی، هه ر  
هه مووی به روای به من هینا که نه وهی بلاوکی سه وه یب  
دهمیکات له خزمه تی برا مسولمانه کانی له نه فریقا،  
شانازییه که یو هه ر هه موومان، بۆیه هه موو سالی من و





گەم بېت، بەلام، ئاي كە دلخوش و بەختە وەر بووین، ھەر  
 وەك بەكەك لە پېشمان ھاس دەكەت و دەلەت، ئیمە لە  
 بەختە وەریداین كە لەناو ژیا نیکی خواپەرستانە داین، ئەگەر  
 پاشاكان ئەو یان بزانیا یە دەیاندا یە بەر شمشیرانیان...  
 جارێك بە دە بەدولرە ھمانی ھاوسەری گوت:  
 ئەگەر خوا وایەك بەچینە بە ھەشت، تۆ بلتیت لە ئیستا  
 بەختە وەرتر بین؟

### • دایکی سوھەیب و غەریبا یە تی

نووری و غەریبا یە تی ھەر چۆنیك بێت و لە ھەر ولاتیك  
 بێت، بە نووری خەلك و خزم و خۆیشان زۆر سەختە، بەلام  
 مەوێ لەو نوورییەدا ئەگەر بە کاری پیرۆز خەریك بێت، ئەوا  
 ئازارەكانی نووری سووك دەبن و دەبنە چێژ و دلخوشی و بە  
 خەندە ی مندالێکی تێر، یان ئەو فرمێسكە شادییە ی كە لە  
 چاوی ئەو پیاوێ تازە بۆتە مسولمان دیتە خواری، ئەم  
 خوشییە تازە دەبێتە وە...  
 بەختە وەری راستە قینە ئەو یە كە شادیی بخەینە  
 دەروونی مسولمانێك لە ئەفریقا، یان تاكە كە سێك لە ئیمە  
 بێتە ھۆی باوەر ھێنانی ژنیك بۆ ناو ئیسلامە تی، ئەم  
 بەختە وەریە ھەموو ئیش و ئازاریكمان لە بیر دەباتە وە...

## شۆربەسوارىكى كارى خىرخوۋازى

دەمەيدولرە حمان ھەر لە مەنداللىيەو دەمىزلى كارى چاگە  
و پىياۋەتى چىيە و لەو سارە نەقش و كارىگەرىيە  
بەختە و مەركىزى خەلكى ھەبوو.

— ئەو كاتەي لە قوناغى ئولتاۋەندى قوتايى بوو، لەگەل  
ھەندىك لە ھارپىنكەنى بىريان لەو كەردەمە كە كارىكى  
خۆبەخشى بىكەن، بۆيە لە پۇرۇشەي خۇيان ھەندىك پارمىيان  
كۆكردەمە و تېرەمبىلنىكىيان پىي كېرى و ئوۋى ئەۋەي لە  
خوتىندىن لەخۇدەمبۆنەو، بە تۆرە لىياندەخوپى و ئەو مەندالە  
ھەرگەلەيان لە قوتابخانەو بۆ مال بەخۇپلىي دەگولستەو.

— لەو كاتەي لە زانكۆي بەغدا بوو، بەشىكى تۆرى لە  
خەرجىيەكەي خۆي تەرخان كرىبوو بۆ كرىنى نامىلكەي  
ئىسلامى تا بەسەر مەزگەوتەكاندا ئالەبەشيان بىكات.

— ھەر كە چۆرە كۆلىزى پىزىشكى و وىزىي ئەۋەي پارەي  
پىي بوو، كە لە خوتىندىن پىزىشكى وەرگەرلەو، چىل و ئوۋ  
ئىنارى دەرمالەي خوتىندىن ھەبوو، بەلام كە زانى ھالى  
مەسولمانانى ھەرگەلەي، بىريارى ئا لە پۇرۇشەي تەنيا ژەمىنك  
بىخوۋا، بۆ ئەۋەي لەگەل ھەرگەلەي مەسولمان ھارۋان بىت.  
لە ھەفتەيەكدا يەك ئوۋ چار لەسەر غەردى چىيەنتۆ  
دەخەوت، ئەگەرچى بار و گۆزەلنىشى باش بوو. ئەو  
پارەشى لاي دەمەيەو دەمىيەخشىيە كارى خىرخوۋازى.



دکتور به نوری ده زانی له سهر دوشه له بهه ویت، وایه  
 نه دهی که نرخه کی له دوو دیناریش تینه ده په پی، که یو  
 نه و کاته جوریک هو له خویش لمان و خویشگوزه رانی،  
 - نه و هر پزیشکیکی ناسایی نه هو، زور مه علان هو، له  
 له سسته خانه ی (الصباح) که په ناو بانگترین له سسته خانه ی  
 کویته، نه خویشی به سهر ده کرده و له بارو گوزه رانی  
 ده پرسین و هولی ده دا پتویستیبه کانیاں جیبه چی بکات و  
 به خم نه خوشیبه که شیانوه بیت، هر که یو ته واوکردنی  
 خویندنی بالاش چووه پوژناوا، مانگانه په ک دۆلاری له  
 قوتابیه کان ودره گرت و کویده کرده وه، پاشان نامیلکه و  
 کتیبه نایینی پی چاپ ده کرد و یو مسولمانانی باشووری  
 پوژنه لاتن ناسیای رهوان ده کرد،  
 - له میانی کارکردنی له په کی که نه خوشخانه کانی  
 کویتدا، دوی ده وامی په سمی، سهری له نه خوشه کان ده دا و  
 له بار و گوزه رانی کومه لایه تی و شاپووری خویشان و  
 خانه واده کانیاں ده پرسین و هولی ده دا پتویستیبه کانیاں  
 جیبه چی بکات و له باری نه ندروستییشان دلنیا بیته وه،  
 - نه و کاته ی له ولاتانی پوژناوا ده یخویند، له پوژانی  
 پشوو سهر دانی چهند به ندیخانه په کی ده کرد تا بانگه وازی  
 نیسلامه تیان پی بگه په نیت، بویه له که نه دا و به ریتانیا دوو  
 کاری ده کرد،  
 په که میان له بشواری پسپوړیبه که ی خوئی له  
 نه خوشیبه کانی هرسکردن، دوو میان شاری مؤنتریالیش که  
 نیشی ئی ده کرد، مسولماننیکي ئی نه هو تا بیته پیشنوئی

مزگوت، مزگوتە که بی مه لا بوو، ده چووه به ندیخانه و نه خوشخانه و زانکۆکان و وانە ی ده گوتە وه.

- له سالی ۱۹۸۱ بووه نه مینداری گشتیی (کۆمه له ی مسولمانانی نه فریقا)، هەر به سه ره پهرشتیاری نه و کۆمه له یه مایه وه، به لام له سالی ۱۹۹۹ ناوی کۆمه له که بووه کۆمه له ی (یارمه تیدانی راسته وخۆ).

- دوا ی شه پی نه مریکا در ی عیراق، ده سمیت بو یارمه تیدانی خه لکی عیراق ده ستی به کاری خیرخوازی کرد و دوو ملیۆن دۆلاری بو یارمه تیدانی قوتابیانی هه زاری عیراقی و به هانا وه ماتنی خانه واده کان ته رخان کرد.

- له سالی ۱۹۸۰ به شرداری دامه زانسدنی لیژنه ی مسولمانه کانی مالاوی له کویت کرد و له سالی ۱۹۸۷ یش به شرداری لیژنه ی هاو به شی کویتی بو فریاگوزاری کرد.

- نه ندای دامه زیننه ری ده ستی جیهانی خیرخوازی ئیسلامی و نه ندای دامه زیننه ری نه جومه نی جیهانی ئیسلامی بو بانگه واز و فریاگوزاری و نه ندای کۆمه له ی پرگاری خیرخوازی کویتی و نه ندای مانگی سووری کویتی و نه ندای نه جومه نی نه میندارانی بانگه وازی ئیسلامی بوو له سوودان.

دکتۆر وه ک پاداشتیک له سه رکاره خیرخوازییه کانی، چه ندین خه لات و مه دالیای پیزلینانی پی به خه راوه، له به رزترین نه م خه لاتانه، خه لاتی جیهانی شا فه یسه له بو خزمه تکردنی ئیسلام، که (۷۵۰) هه زار زیالی سعودی بوو، تا ببیته نازک و بناغه ی وه قفی فیڕکردن و خوینده واری بو پۆله کانی نه فریقا. هەر به هۆی نه م وه قفه شه وه ژماره یه کی



نۆز مندالی نه فریقایی له زانکو جیاوازه کان فهیری خویندن و

زانست کرد...

دکتور له میانی کارکردنی له لیژنه ی مسولمانانی نه فریقا

و دوا ی نه وه ی پلانی کساره خیرخوازییه کس ی داریست، له

مه موویدا جهخت له وه کرایه وه چالاکییه کان بو نه وه بیته

- له پیناو سرپینی فرمیسیکی مه تیویکی مسولمانان.

- له پیناو سه ره پهرشتی بواری فیرکردن یان ته ندروستی

یان کومه لایه تیی گوندیکی مسولماننشین.

- له پیناوی مه لکه ندنی بیریک، یان چاککردنه وه ی بیی

ئاوی خواردنه وه.

- له پیناوی دروستکردن یان نۆزه نکرده وه ی

قوتابخانه یه ک.

- له پیناوی سه ره پهرشتی و چاودیری مه زاران ناواره و

لیقه و ماو.

**لیبراوی له کارکردن و تۆمه تبارکرانی**

کاری دامینه رانه و ئیشی ناوازه، مه میشه نه یاری ده بیته،

نه و کاره شی دکتور دهستی دابوویی، له لای سیکۆلار و

لیبرالانی جیهانی عه ره بی به گشتی و ولاتی کویت به تاییه تی

قبول نه ده کرا، بۆیه نۆزجاران تۆمه تی ناره وایان بو

مه لده به ست و له رۆژنامه و گۆفاره کاندایه خراب له سه ریان

ده نووسی. ته نانه ت له به رنامه یه کی راسته وخوی

ته له فریونیدا، نه و کاته ی دکتور باسی له سپۆزه و بازار و

زانی خوی و کومه له کس ده کرد، کابرایه ک په یوه ندیی کرد و

نۆڭر بىن ئەدەبىيەت ھەيئىتى كۆرە سەھىر دىكتورى و تۆمەتى دىكتورى  
 ھەيە پائالى، بەلام ھەر ئىشقا ئەۋە، خىرخوانىڭ پەيۋەندى كۆرە  
 و رايگە ياند كە ئەم نامادەپە پۇرئانە ھەزار مۇلازىمەت كىي  
 پۇرئانە كانى دىكتورى بىكات و تا ئىستاش بەردەوامە، بۇيە ئەم  
 بىق و قىيەنى چەند كەس و لايەنىڭ بەرامبەر دىكتورى و  
 پۇرئانە كانىيەن دەرياندەپە، ئاۋ و دەنگى دىكتورى و كۆمەلەكەي  
 پى زىياتر دەپۇر و لەئاۋ خەلگىدا سەنگىنتر دەپۇر، ئەم پۇرئانە

بۇ پۇرئانە ئەم ئىستاش بەردەوامە، بۇيە ئەم پۇرئانە

**سەرەتاكانى ئە ئەفرىقادا** ئەم پۇرئانە ئەم پۇرئانە

بۇ پۇرئانە ئەم ئىستاش بەردەوامە، بۇيە ئەم پۇرئانە

دىكتورى ھىشتا پىنچ سال تەمەنى بوو، پادەما و خەيالى بىق

ئەۋە دەچىو ئىسولە ئەفرىقايە و لەئاۋ دىرستانىڭدا

گۇچانىڭكى ھەبوو ئەم گۇچانەي لە دەست دەگرت تا مەرانى

پىن پادەما و ھىرپوۋىو چۇن مەرى زەھراۋى پادەما

بۇ پۇرئانە ئەم ئىستاش بەردەوامە، بۇيە ئەم پۇرئانە

گە پايەۋە كۆيت، ئاخى پىر پۇرئانە ئەم پۇرئانە

ۋىستى ئەم و زەپە بەرەلدا بىكات، بۇيە سەرى لە ۋەزارەتى

ئەم ۋاقىف دا و ئىسارەزۋى خۇلى بىق بەشەلەرى كىردن لە

خىرخوانى، بىق بەرپەسە كانى ۋەزارەت خىستەپوۋ، بەلام ئەم

پىرۇكراتىيە و پەسەمىياتىبە خىسەرىك پىو پەرىشى و

خەمخۇرىيەكەي ئەم لەبار بىن، باش بوو خوا بىق پىكەست

كە لە سالى ۱۹۸۰ سەھەرىڭكى ئەفرىقا بىكات، بىق دىرستانىڭكى

مەزگەۋىتىڭ لە مالاۋى، كە ۋىنىڭكى كۆيتى بەناۋى (دايىكى ھەلى)

خەرجىيەكەي گرتىپوۋە ئەستۇ، لەۋى تەماشاي كىردە ملىقۇنان

سۇرۇ، ۋا بىر سىيەتى و ئەپۇنى و ئەزانى و ئىراگە ۋەتۇنى و





# نامه يهك له موده غه شقهره وه

له په كيك له سهر دانه كانيدا بو موده غه شقهر له سالي  
۱۹۹۱ز، دكتور بيستووي گونديك هه په ناوي (مهككه) يه،  
بويه كه له لاي سهر دانكردني كه وته كه لاي و زور حزي لي  
بوو ساريكي لي بده، به لام به پتوه به ري نوسينگه كي له وي و  
بانگخوازه كان ده يانگوت: نه كي نه مه زور سه خت! زه پتوه  
- باشه بوجي؟ زه پتوه نه ده، سهر دانه لايست زه پتوه  
- چونكه ريكي بو ناچيت. زه پتوه نه ده، سهر دانه لايست  
نه ویش لي پيسين: تايا پيش من كه س چوه؟؟  
گوتيان: به لي خه لكي گوند پيش تو كه يشتوننه گوند.  
- كه واته خه لكي گوند چون كه يشتونني، نيمه ش هه  
ده يگه يني: زه پتوه نه ده، سهر دانه لايست زه پتوه  
دكتور خوي ده گيرپته وه و ده لايست: زه پتوه نه ده، سهر دانه لايست  
به فرؤكه يه كي كه وره ي (بوينگ) به ساعات و نيويك  
كه يشتينه شاريك ناوي (ماناكارا) يوو، نه و كاته ش  
ترومبيليك ي پاك و خاويتمان نه نوزيه وه كه بمانگه به نيت  
گوندي (بايا بينق)، بويه پاسيكي بچووكي بي كورسيما ن به  
كري گرت و له سهر ناسنان دانيشتين، ترومبيله كه چهندي  
بليي كون بوو، نه نانه ت سويچي داگير سانشي نه بوو، به لكو  
به تل و وايه ري كاره يايي كه ليك قايم كرابوون، هه لده بوو  
كه شته كه بو گوندي (بايا بينق) نزيكه ي ساعاتيكي خاياندي  
نه و جار له وي به سهر پووباريكدا په پينه وه كه نه و پووبارم  
په پيري نه ههنگ بوو.



له گه ل سهرنجی شهوی که هرچی زینده وار بوول  
 مه دهغه شقور، زینده واری بی زهر بوون، شیر و پلنگی  
 نه بوو، ماره کانی شهوی دهتوانی به دهستان بیانگری  
 ده گوترا بی زهرن. به لگش له سهر شهوی من قا نیستا مارم  
 که زور مارم به و دهستانم زلو کردوه. <sup>سید جبار</sup>  
 هندی جار مارمان له ناو مالی ده بینی و فریمان ده دانه  
 دهره وه. جاریکیان چوینه ناو مرگه وت، له بنمچی  
 مرگه وت که دا ماریکمان بینی، سهره تا ترساین، به لام  
 خه لکیش پیمان پیده کهنن. هارشیوهی همان بووداومان له  
 باکورری کینیا به سهرهات، نهو جاریش خه لک پیده کهنن و  
 ده یانگوت: مه ترسین. شهوی ماری که بی و مالانه، لپی  
 مه ترسن، چونکه زهره ر نادات و له گه ل زینده واران ده زین.  
 نوای شهوی له پورپاره که به پینه وه، چاره کیل یان زیاتر  
 بوو پویشتن و دواتر دلبه زینه ناو زه لکاوان، شهوی زه لکاوانه ی  
 که ناو تیاندان تا سینک یان شانگان ده هات، شهوی ناوه ش  
 هر مه مووی پیسایی و پاشماوهی ره شهولاغان بوو.  
 نیمه چوار ساعاتان له ناو شهوی زه لکاوه پیسه دا ماینه وه،  
 شهوی زه لکاوه تاکه ریگه بوو، هتا که یشتینه گوندی  
 (مه که).  
 له یانمه پیش که یشتنمان به ناو گوند، برابک له گه لم بوو  
 خه لکی (مه روشیوس) بوو، پیس گومت، هیه بهم شیوه و  
 بهم بون و بهرامه بجیته ناو گوند، بویه جله کانت داکه نه  
 منیش جله کانت داکه ند و نهویش جله که ی شوشت، به لام له  
 کوئی شوشتی؟؟ لهو ناوه پیسه شوشتی، دهک شهوی شهوی  
 (خوا پاداشتی بداته وه) نه نیا بهک سانتیم، یان نوو سانتیمی





بلیم نیره له سره هالنه چونکه پیم وایه نام شینولزه هالنه  
 و پنیوخته هالنه بدهین بچینه ناو بلیان و شوجر هوسو  
 شتیان پی بلین) پیم گوته من له کویتسه هتوره و  
 کویتیش هر له سره هالنه خاکی مه ککبه خاتمه و حکم  
 لهوی منیان یو لای نیره هالنه و له حال و یارتن و له  
 ولسات و کشتوکال و ژن و منداله کانتان بلنیلیم (تسلی  
 پتگی روزنه نییه لای نولنه کشتوکال و مانگیان یو له  
 و مندال لا گرنگره) جلیکی دشلشم به ییاری به خشیه  
 موختاری گوند و پیم گوته نامه ییاریه که له خه لکی کوته  
 و مه ککوه بل تره هالنه و دهان یو له و دهان یو له  
 در کابرا یو له هالنه خشیه یو له یاسکرین که کس و  
 کاری تر له مه ککون و باوه پریان به خودیبه کی تافته هیه  
 شو خرابی دهان یو له و دهان یو له و دهان یو له و دهان یو له  
 چاکمان ده کانه و له تاسمانی یارتن و دهان یو له و دهان یو له  
 هاتایه نه کوری هیه و ته هوسو و ته هوسو و ته هوسو  
 پیشکش کرد و پیم گوته یو له و دهان یو له و دهان یو له  
 و ته نامه خولری خه لکی مه ککبه، نامه ش ییاریه که له  
 کس و کاری نیره له مه کک و کویتسه و شوجر یو له و دهان یو له  
 له خواست که هوسو دهیم و دهان یو له و دهان یو له و دهان یو له  
 و ته نیستا که بشتورنه و چ نالورکه تانه و دهان یو له و دهان یو له  
 و ته نیستا کاتی نویرمانه، هوسو که نویرنی نیویرنه  
 هوسو ده که و دهان یو له و دهان یو له و دهان یو له و دهان یو له  
 و ته نامه خشیه له که له نویرنه ده که و دهان یو له و دهان یو له  
 و ته به لام خو تر هوسو نیت! و دهان یو له و دهان یو له و دهان یو له

[illegible]



[illegible]

مېشور (ميسر) و گوندېك ناوى مۇرق مۇراك (مەبەستيان  
 مەراكېش بولۇپ) بىر ھەتتە دەرۋەزىلەر ئىچىدە بولۇپ، مېشور  
 نەزەرىيەسى بولۇپ، ئۇنىڭدا بىر قانچە نۇسخىسى بار، بىرى بولسا  
 مېشورنىڭ ئىچىدە بولۇپ، ئۇنىڭدا بىر قانچە نۇسخىسى بار، بىرى بولسا  
**ھۆزى ئەنتىمۇر**، بىرى بولسا مېشورنىڭ ئىچىدە بولۇپ، ئۇنىڭدا  
 مېشورنىڭ ئىچىدە بولۇپ، ئۇنىڭدا بىر قانچە نۇسخىسى بار، بىرى بولسا  
**ھۆزى ئەنتىمۇر** پېش نىزىكى مەشەت سەدە كۆچىيان  
 كېرەتتە ۋە مەلەت كۆچ پېشتر ۋە ئاترە مەبۇرە، ھاتۇرە  
 مەدەغەشەر، پەنگە ئەوسا ھۆكارى سىياسىي ئاجىگەر لە  
 ئاۋچەكە بويىتە ھۆزى كۆچكېرىيان ۋە لەۋى جىگەر بويىن  
 بەداخوۋە بە تېپەپېۋىنى كات ئاسنامەي خۇيان ۋە كېرەتتە  
 ئىستاتىستىكا ئەۋان مەسۇلمان ئىن ۋە غارەبى ئازاتىن، بەلام  
 چەند شىتېكى نۆرم لا بېنىن، ۋەك: ھەرام كېرىنى كۆشتى  
 پەراز، تەنەت پاكىرتى بەرازىشىيان لا ھەرامە، كەيفىيان بە  
 سەگ ئايى ۋە بە پېسى ئادەتتە، ئەك ھەر ئەمە، بەلكو ئەگەر  
 سەگ خۇ لە ھەر پۇشاكىنكىيان بىدات، دەم ۋە دەست جەكە  
 ئادەكەن ۋە ۋاز لەۋ جەكە بېنىن كە سەگ خۇ لى دابىت  
 ۋەكەن نۆر كەيفىيان بە بالاپۇشى دى، بە جۇرېك كە  
 جلى حىجابمان بەسەرىدا دابەش كېرىن، كار كەيشە ئەۋەي  
 ۋە نامسۇلمانەكانىش دەيانگوت: حىجابمان بىدەنى، نۆر بە  
 ئاسانى ئىسلامەتېيان قېۋل دەكرىد  
 نۆر ۋەشەي غارەبى لەۋا زمانەكەياندا مەيە ۋە پۇزى  
 مەنېشىيان لا پېرۇزە  
 لاي ياكۇرىيان لەكن پېرۇزە ۋە ئاشىزانى بىر پېرۇزە، لە  
 ھەر مالىكدا دەروازەبەكىيان لە راستى ياكۇر كېرەتتە ۋە،  
 بەلام بەرۇدا ئاچنە ژور، تەنبا بۇ ھەر ۋە بەرەكەت دىۋىستيان



کوردوه، چونکه باکوورد باستی قیبله یه، هالی پاشا  
 همیشه ده روزه گه ی له باکوورده، به لام شاهین که سر  
 باکوورده بچیته ژورده، به لکر له ده رگا و ده راز  
 پلژمه لات یا پلژناوا ده چنه ژورده، سردو که سر ده گه  
 که سیکه باش بووی، پوی له باکوور ده گه، نه گه  
 پیایکی باش نه بووی، نه وا پوی له لایه کانی تر ده گه  
 هروها تهرمه کانیش کلن ده گه.  
 میژوی رگه کییان نه و ده یه که به چه یان هاره بی بیت  
 تاناهت پیتی هاره بییش له نووسینی زمانه که پل  
 ده کارده بن. کتیبکی پیروزیان هیه ناوی (سورده) پل  
 کتیبی که ورده یه، که هندیك ویرد و نایه تی قورناتی تیدایه  
 هه مووی مه له و په له یه و بریک جانور و نه فسانه و هندیك  
 میژوی نه وانیشی تیدایه.  
 - نیستاشی له گه آدا بیت کاغز به ریگی کونی عاره بی  
 دروست ده گه، که پیش ۱۲۰۰ سال عاره ب له چینیه کیان  
 وهرگرت، که لای داران له دارستانان کرده که نه وده و پاش  
 کرلاندن نه جا باش وشکی ده که نه وده و دواتر پاید خن  
 فشی له سهر ده نووسن، نه مه ش له وی به کاغزی نه کیلی  
 به ناویانگه. راستیه که ش نه م کاغزه ی که عاره به کان  
 هینایان ولای خویان، نه نتموره کان پاراستوویانه.  
 - قدیمی تقدیران نیستا بوونه ته بهت پرست و  
 تیگه بشتوره کانیشیان بوونه ته دیان، دزی نایینی تین  
 هه موو نایینه کانی تر په تده که نه وده. درای کونی هاره بی  
 نیسلامیان هیه و ویرای نه مه ش شوینه واری نیسلامی له نلد  
 شوینان ده بیفرکت، به تاییه تیش له باکووردی ناوچه که

١- ديسان و پته رسته كان دان سهو دهشتن كه نوسلام  
 نايبي باب و بايرانيان به نوسلام دهشتن كه نوسلام  
 نوسلام كه هستوي له نوسلام نه نوسلام نوسلام  
 هه به و گزشتي به راز ناخون، گوماني نه و ميان برد كه نه مانه  
 جووله كه بن، بويه بيريان له و كرده هه بوي نوسلاميان  
 بيهن، جا هسانديكي په پمانگاي جووله كان كه پسي پوري  
 به چه ي نايبي جووله كان بوي له پاريس، هاتن و  
 هه فته يكي په پقيان له لا مانه هه، نوي تهو بويان  
 دهركهوت كه نه مانه جووله كه بن بويه شاند كه به  
 مایه پوري كه پانه هه، جا سه يره كه له و به نيمه مسولمان  
 بوي به مانه هه له ماله نوي نوي نه بيت هه نه چو و نه لايان  
 هه ستم به و كرده هه، كه ژماره ي دانيشقوانه كي  
 نزيكه ي مليونيك كه سده بن، له كهل نهو هوزانه ي توكه  
 له كهل نهو هوزه تيكه ل بوي و نيسا بوي ته به هوز  
 نهو هوزه نيو مليون ده بيت و هوزه كاني تريض نيو مليون  
 ده بن- نه مانه نه مانه تيكه له گه رنمان، بويه پويسته  
 هشتيكيان بوي بگه بن، لهو سونگه و دهستمان به به نامه و  
 پلانيكي كاركرن كرده بوي ماله ي هست و پنج سال، له  
 سالي ۱۹۹۸ هه دهستمان پيكره ي نوسلام دهشتن كه نوسلام  
 ده سالي سهو تايي باش بوي به خيتر تپه ي، نهو پلاني  
 دلماندا بوي پمانه پانه، نيسا ش به كورده ي ستراتيژمان  
 به رده و امين، جا هه ستم ده كرده بن داوا له خه لك بگه كه  
 قورساني بدهن و كومه كي براي كانيان بگه بن. داوا له  
 پانگهولزان بگه بن بچه نه فرقا، پانه بوي نه چم و نه لايان  
 نيسا هه نه بن؟ به بهست بهستن به م له رمايسته ي



[illegible]

[illegible]



تېگه پېښتېنېکې فسرلوانتر بېلې بورژانسه وې کومه لگسه کښې  
 مسولمانان له کيښوده وې په دې پېښتان، په ننگه هر لېږ  
 نه وېښ بېرېت کومه له که هر له سهره قاي دروستېدونېږي  
 له نه مېوه په ککړنووه کان وېک ده سته په کي فریاگوزاري  
 موله شي پېښلوه و له زياتو له چل ولاسي نه فریقایي کار  
 و مکات...  
 ته نیا له ماره وې سالی ۱۹۹۱، په ماره وې يلومسني و  
 کومه کيښه کان گه پشته نړيکې ۸.۵ ملېون ډولار و له پښکې  
 ۱۰۷ ناوړندي فریاگوزاري بې چاودنيزې منډاله ناوړه کان له  
 سړمال، پوزانه ۱۵۰ هزار ژمسي خوارېښي پېښکښ  
 ده کړېښ، مېروها دروستکړنې هشت بڼکې ته ندروستي و  
 ه لکه نښي ۲۲۲ پيري ناو لهو ناوچانه وې گرني و قات و فری  
 تيا زور جوړ، به هاوکاري يونيسيف و پټکڅلوه کاني ترې  
 تېوده و له تي...  
 له باکوړې کينيا و ته سيوپيا کومه له که چمند تلوړنديکې  
 فریاگوزاري دلمه زړاند، هر ناوړه نښک ۵۰۰ منډالي نان ده و  
 ۱۰۰ ژمه خوارېښي ده دايه ژناني سووگيان و شېردم  
 مېروها کومه له که ده ستي کړد به نارنې خړبه خړ له  
 ولايتي که منډلو و ته وروپاوه بې ناوچه ليقه مېروهاو کان له  
 نه فریقا و يارمه تيداني کاري فریاگوزاري نيسلامي له وې  
 کومه له که پلانيکې دلنا بې نوو پاره بورژانسه وې ناوچه  
 ليقه مېروهاو کان، مېوېش به دايه شکرېښي نوو پښه مېرو  
 بزنه گېل بې نه وانه وې کاري تازه لډلري ده که ن و پامېتاني ژنان  
 له سهر کاري ده ستي و کارکړېښ بې نوو پاره تازه نکرېښه وې  
 مېروپاوه کاني ناوې خوارېښه وې...  
 ...

[illegible]







نامادجی نه پیت، مروا پکی دلپاره، هیچ نه لکپه کی لپدا لپه  
 لک پیت، نه من نامادجی دونهایی و نامادجی لپه نه پیت  
 نه پیت، که راته پتو پسته نامادجی پتو پتو خوار و کرمل کان  
 نه پیت، نه رچار سترانه لپه لپش نه پیت،  
 نیمه زور به ده گم نه پاره مان ده دا خه لک که به لک  
 زیاتر پاره که مان له پتو ده پتو ده پتو ده پتو ده پتو  
 ده لک دانی مه کینه ی درو مان، دروست گردنی هه رزی ماسی  
 به ختو گردن، گردنه ده ی دوکان، به ماس هه ژاپه که که من  
 ده پتو و زوریش کاری که رپه که ی له سه ر دل و ده پتو نهان  
 داده مان، نه پتو ده پتو ده پتو ده پتو ده پتو ده پتو  
 به وینه (مه سه ن عقیل) له به پمان که که مان له با گردنی  
 کینه ده رچو پتو، دوی چوار سال خویندن، خوی پتو کاری  
 بانگه راز به کلا کرده ده و ده سستی به بانگ گردنی خه لک  
 هزه که ی خوی کرد پتو نه سلامتی، پیاو پکی هه ژار و نه پتو  
 پتو، جکه له و جلانه ی له به ری داپو، خاوه نی هیچ شتند  
 نه پتو ژنه که ی خوی به چن هتست و ملی به ریگای بانگ راز  
 نا، نیمه هه ستمان به ده کرد نه و قورمانیدانه ی نه م پپاره  
 هه نه پاداشت بگری، بویه (فانیمه روبا) ی هه وسه ریمان لپری  
 به رگرووی کرد و مه کینه به کی درو مانمان پتو کپی و سه بر  
 سه بر به خوی کاری درو مانیه ده زیانیهان خوی ده پتو، له  
 کاتیکدا پتو پتو ده پان چار هه ران له پتو مان خه و نه چو پتو  
 چارپان ده پتو ده پتو ده پتو ده پتو ده پتو ده پتو  
 (پتو داپدا) و مپرده که ی پتو پتو کاسولیک پتو و دوی  
 مسرمانه پتو پتو به دو مسانگ، مپرده که ی به سه خوی  
 نه خه پتو ده مرد که پاره پان نه پتو چاره سه ری بکن، نه



زنه هات هاتيو به سهردا به جيمان. نيمه چوار سهر  
 برنمان بۇ كرين و له هيرمه كيان ده سولود، هينه كه ينيان  
 هات هات نه يتهوه. شوجار بارو كوزه رانيان گوراني  
 به سهردا هات. (يوسق كه لكالي) بانگولريك بوو، خاوه شي كوشيك مندا  
 بوو، گايه كمان بۇ كرى و مانگانه بايي ٦٠ نۆلار كرتي پى  
 ده كرد. تيسراهميش ماموستاي قورئان بسو تىرى  
 ماسيگرتنمان بۇ كرى. (سالام كه تانا) و (عومهر كه هندی) دوو  
 كهس بوون پيش شهوي بيغه مسولمان تارەنيان بۇ  
 بلزگانيك ده گولاستوه به رلزنهي ٥٠ ملن. هير كه بوونه  
 مسولمان و زانيان كارمه كيان هه رانه، نيمه عه ره بانهيه كمان  
 بۇ كرين و ده ستيان به نيش كرد و واي ليها ت رولنه ٢٠٠  
 هانيان په يدا ده كرد. بۆيه عومهر ده يگوت خهلكي گونده كم  
 بروليان نه ده كرد برلياني مسولمان نهو عه ره بانهيه م ده كه نه  
 لياري، چونكه نهوان پتيان وابوو هير تهني نيانه كان نهو  
 كار ده كان. نه مانه چنه نه نمونه بهك بوون كه به پارميه كي كه م زيانى  
 رول خهلكي هه زلرمان كرى. بۆيه نيمه هير به بلبه شكردني  
 خوراك نه ده مومستايين، به لكو ده مانويست به م يارمه تيبانه  
 كه ساني به ره مهينه ريش دروست بكين.

## ستراتیژییه تمان له کومه لهدا :

په ندي په کهم، هيچ نيوه نديک له لهران خلومان و نه ليدل  
دلاندين، په لکو راسته و خو خلومان ده چين لای نه ليدل  
پارمه تپه کي ده که پنينه ده ست.

پل نمونه: نرخی لوريانپه که ده ده پل و خلومان  
لوريانپه که ده که پل و ده موده ست دابه شي ده که پل، پار  
نابه خشینه مه لاره که، چونکه له وانه په پاره که خراب خد  
بکات و ناره ق یان جگړه ی پی بکړیت، په لکو که ل و په ل  
ناماده کړوی پی ده ده پل.

په ندي دووهم: پينيمان که کومه لگي ته لري  
په لويځراو و له بيرکړاو، که دي چوڼ چاره ساري نه  
په پل؟ باشتين ريکه مان دوزييه وه که خوینده وارييه، پل  
که وره ترين توانا مان خسته که و ده خه پنه که پل  
خوینده وارکړني مندا لانی مسولمان و ده بیت پراناب  
وه ريگړيت و نه و جار وه چه رخانيکی که وره له ران  
پوړه دات، په کهم ولاتيش که له سالی ۱۹۸۰ ده ستان پل  
کرد ولاتی (مالوی) بو، که نه و سا هيچ مسولمانی که  
نه بو زانکوی ته و او کردیت، ته نیا فیڅوازيکی مسولمانی که  
بو، فیڅوازيک له زانکو ده یخویند نیمه سه په رشتيمان که  
و کومه کيکی زانمان کرد تا خویندنه که ی ته و او بکانه  
ته و جار نارمانه په ريتانیا و که پایوه و بووه پاگري کولبل  
بازرگانی و ماف، نیستا نه و جیگری سه راک کوماره،  
له سالی پابرووشدا سی خویندکاری پزیشکی مسولمان  
و چه ندانی تر له کولیزه کانی تر خویندنیا ن ته و او کردوه

بهندی ستيه م: بۇ خاتىرى كۆكرىنەردى كۆمەك، پىرېستە  
 رېزى كەرامەتتە لى مالە دەپنى لى ئىجا پىستە، چونكى ئى  
 بۇ خاتىرى لى كۆيدە كەپتەردە، ئىگەر ئى رېزى كەرامەتى  
 خۇت رۇر لا كىرگە، ئى وا ئاتولنى سىچ كۆيكە پتەردە، چونكى  
 بەم كۆكرىنەردە ئى نووچارى رۇر سىو كايەتى دەپتەردە كە  
 وات لى بىكات بىكشيتەردە، پىرېستە پىرېستە پىرېستە  
 ۵. بەندی چىلارەم! لى لى كى كۆيكە پتەردە؟ ئى چىلە  
 نەولە مەندەردە كە نامناسىت و كىوېم لى ئاگرىست، ئىگەر  
 كۆيشى لىگىرەم چارۆك پىستە دەپە خىسەت و دە چىل  
 ئايپە خىسەت، چىنى مە زار لى كە لىان نىن، پىرېستە  
 دەپىنيتەردە چىنى مامناو مەند و بە ئايپە تىش لىسانى  
 كارمەند. بۇ چى؟ چونكى لى رۇر تەردەردى بە كۆمەك و كارى  
 خىرخوازىيە، پاشان دەپنى ئى كارىكەيت تا بە بەردە وام پىستە  
 بە خىش، پىرېستە پىرېستە پىرېستە  
 ۶. ئىستە ئىستە چىلارە مە زار لى خىرخوازىيان مەن كە  
 مانگانە دەپە خىش، بۇيە مەن پىلانىكم بۇ ۲۵ سال دانارە، پىرېستە  
 بەندی پىنچەم: ئايپە مەندى رۇر پىرېستە، بۇ نمونە مەن  
 بۇ بانگە واز دەچە كىنيا، ئى وا ئىسلامەتى لى مەمور كىنيا  
 بلالوناكە مەردە، بە لىكو تەنبا كۆندىك پان نوو كۆندە دەگىرم و  
 كارىان تىدادە كەم، پەندىكى ئىنگلىزى مەپە كە رۇر لى زىانى  
 خۇمدا نە قىشى مەپە، مانايە كە مە ئىرەپە: "ئى كە مەپە لى  
 مەمور شىتىكنا كار دەكات، ئى وا كارى لى شىتىكىشىدا  
 نە كىرەردە" بۇيە ئايپە مەندى رۇر پىرېستە، لى بەرئەردە مەن  
 بۇ نمونە بە شىكى ئىبارىكراوم لى كىنيا وەرگىرت، ولاتانى  
 عارەبى لى پىلانە كەم مەنراونە تە دەردە و لى نار ئىم ولاتانە



کار نامه م. بق وینه؛ هژدی (الفجره) مان وه رگرت که هژدی  
 گه ردهن و پلانیکمان بق دانان بیل مسالی ۱۹۹۱ تا ۲۰۱۵ زکی  
 بهر هژده هه موویان بهنه مسولمان. هه هژده هه موویان بهنه  
 لهسار نام بنچینه به دهستان به پلان که کردی ساله  
 له کردنه وهی خولی بانگولزان و له سه ره رشتی و چاروینی  
 مندالانی بن باوک و دروستکردنی مزگوت هه مووی بگرتنه  
 خول من هیچ سامانیکم نییه، به لام پلان داده نیم و کاری تیدا  
 ده که م، به لام هژده که پیشمان که وین، هه م سال که پیشینه  
 نهو ناستی که ده مانویست نهویش به دجا و یه که له سهی  
 مسولمان بوون، نیمه زیاتریشمان ده ویت، ویرای شهی  
 سالی ۱۹۹۱ ژماره ی مسولمانان له ناو نه م هژده له به دجی  
 هه ره بو دهست تینه ده پیرین، هه ر که نه م پیرده به مان بینی و  
 زیاتر ده بوو و پیی قایل ده بووین، نه و جا دهستان به  
 هژدی تر ده کرد.

به ندی هه هه م؛ گوتاری پاگ یاندنم بق ژنانه، بق وینه  
 کاتیک سه له باره ی سوننه نی وه قف ده که م، پیتیان ده لیم  
 ده هژدی نیوهش به هژدی پشکیک بکه ن نه که هه مووه قفه که  
 به نمونه ۱۲۵ ریال پشک له وه قفی سه ده قه و ۱۲۵ ریال له  
 وه قفی چاپکردنی قورئانی پیروز، ۱۲۵ ریالم به دجی و من  
 گت و به بهمانت ده ده من که هه مو مانگیک قورئانیک چاپ  
 بکه م، زکترین ناستی وه قفه که ده گاته ۱۲۵ ریال بق نارنی  
 که سیک بق هه ج، چونکه من هه ر وا به گویمه دینی و  
 هه ره مه کی هه که نانیرم بق هه ج، نه وانه ده نیم که  
 خوابه رستیبه که یان کار له هه لکی تریش بکات و که هه ج  
 بکه ن بگه رینه وه سه ر کاری بانگ واز.

به ندى جهلتم! نه گه باوه پت به سهرکه وتن نه بېت، نه و  
 سهرگېز نه و ناگه وېت، گه واته پېرېستله ئامانچ و باورم به  
 سهرکه وتن و پلان و ستراته پېرېستمان هه بېت! نه مه شي گرنه  
 بۆ همور که شتیک که بیه ویت له گاره گای سهرکه وتنو بېت،  
 سهر نه مه شي هۆکار وکی گرنه گای سهرکه وتنمانه له ناو شو  
 هه مور پېرېستمانه ئېستلا مېپانه ی که سه دان ملیون و  
 مه نیکیان هه زاران ملیون له ئه فریقا خه رج ده گن و هېچیش  
 به هېچ ناکه نه بېت! نه بېت! نه بېت! نه بېت! نه بېت! نه بېت!  
 نه بېت! نه بېت! نه بېت! نه بېت! نه بېت! نه بېت!  
 دهوت پله مان بۆ چاودیري دارایی هه یه: دهوت دهوت  
 بۆ نه وهی نه و په پی شه فاف و کراوه بین و تا که س نه یه  
 و بلیت: هه بدواره حمان سمیت پاره ی دزیوه، هه مور شتیک  
 زۆر به وردی و به تېر و ته سالی تۆمار کراوه.  
 چاودیري دارایی له وێ له گره پانه که ده ست پنده کات،  
 پاشان لېپچه ره وهی مه پدانیمان له پاره گای سهره گای له  
 کویت هه یه، پاشان لېپچه ره وهی گشتیمان هه یه، پاشان  
 وردیینی ناوه کی و نه و جار وردیینی ده ره کی ده.  
 - پوژیکیان شتیک پوژیدا.. وردیینی ناوه کی په یوه ندى  
 پتوه کردم، که کارمه ندیکی بچکوله یه و گوتی: تۆ چاره کی  
 دۆلاریکت له سوودان بۆ چاککرینه وهی پیلاره کات خه رج  
 کرېوه، باشه به چ هه قیک نه م چاره که دۆلاره ت خه رج  
 کرېوه؟! که نه وه م بیني ناخر نه و برایه کی میسرییه و پیم  
 گوت: تۆ نازانی من سهره کی نه جومه نی به پتوه بردنم و چون  
 نه و قسه به به من ده لئی؟

گوتی: به خودا من یاسا جیبه جن ده کهم، نه کهم  
یاساکه شت به دل نییه، خوت سه روکی نه جومانی  
به پتوه بردنی و یاساکه بگوره: به پتوه بردنی و یاساکه  
گوت: من خوم یاسام و نیت به سه به پتوه بردنی و یاساکه  
نه ویش گوتی: نا، نه به پتوه بردنی و یاساکه  
بگوری: به پتوه بردنی و یاساکه  
ویستم نه رمی بکه م، به لام کابرا دیاروو هر سوروو  
بویه هه لسام و چوم ماچم کرد و کرتی مانگیکی ته ولوم له  
گیرفانی خوم دای و پیتم گوت: ده مه ویت تو هر له سر  
نه مه سور بی، چونکه نه مه شانازی به بق من و شانازی به  
هر که سیک که کارمه ندی له م تاسته ی نه مانت و سپارده نا  
هه بیت: به پتوه بردنی و یاساکه  
نه م وردبینیه ناوه کییه ی پاره و پول که نیم  
هه مانوو، له ناو پیکخراو و کومه له کانی تردا نه بوو، نه بوو  
نه م وردبینیه لای نه وان وایکریوو، که نورمنانی کاره  
خیرخواری ترمه تباریان بکه ن. نیمه مه له فکانمان ۲۷ ساله  
هه به و تا نیستا هه بییک چیه لئی نه گراوه  
- سالی ۱۹۹۲ بوو، مندالیککی بی پاوک که ناری (هه بی)  
کوتان) بورهاته لام، نه م کوره تووشی به بخوراکی بوو و  
کیشه که ی ۴۴٪ کیشی ناسایی بوو، من وهک به پتوه  
هراگوزاری، ده زانم که هیچ هیوایهک بق ژوانی نییه، بویه  
بازم لای هینا و جیم هیشت، که هاتمه ده ری نه ماشام کرد  
که ونه به ره روی، ده م و چاوی هه موو به خول بوو  
لایکیشی هر بوی ده گریا، به ده ست خوم نه بوو نلده لم  
پتی سوتا، هه لمکرتوه و پاکم کرده وه و، سولم بوی جود



و بۇ سانلىق خىللىرىنى و ئازۇرقىم بۇ ئورۇننى و لىق پىلارنى  
قايىپىنى بۇم بۇم خىللىرىنى دەكرد لىق تىرىنى شەرىنى تەبىئىي  
خىللىرىنى گەۋدە لىق بۇم بۇم لىق گەۋدە بىكەت لىق بىلارنى  
بەدەننى سانلىق كىلىمەك و بەدەننى. بۇل ۱۲ سانلىق  
مەۋلانى پىللىم گە ئەم مەدەلە بىن بىلارنى و ھەمۇر ئورۇننى  
لەۋرگەۋرە بىن ئەۋە لىق لىق بىلارنى ھىچ ئورۇننىكىنى تىرىنى  
ئورۇننىكىنى لەۋر تەختە و پىللىم خىللىرىنى و لىق  
بۇل كەپدا بەكەم بۇرە و بۇلار لىق ئورۇننىكىنى ھەم بەكەم  
بۇرە.

بىلگەن پىللىم كەننى بۇلار بىللىم و ھەم گەرت و ھەم بىل  
پىللىم و بە سىستەمى بە پىللىم بۇلار بىللىم كەننى  
بە پىللىم بىللىم بۇرە ھەم كەننى بۇلار بىللىم كەننى لىق  
ھىچ كىلىمە بىللىم لىق گەل ئىمە ئەۋە بۇرە، چۈنكى ئىمە بىل  
بۇرە و شىۋازە كەننى دەكرد گە ئەۋان لىق تىرىنى گە بىللىم،  
ئەۋان لىق تىرىنى گە بىللىم كەننى كەننى بىللىم  
ھەم گەۋرە و لىق ھەم گەۋرە ئەۋان لىق تىرىنى و لىق ھەم گە  
دەۋان بە ئەۋان و ھەم گە، لەۋە ئەۋە گە بىللىم.

بىللىم گەۋرە بىللىم بىللىم كەننى لىق گەۋرە بىللىم بىللىم  
بىللىم كەننى ھەم گەۋرە گە بىللىم لىق گەۋرە بىللىم  
بۇلارنى گە ھەم گەۋرە بىللىم بىللىم بىللىم لىق گەۋرە بىللىم  
بىللىم گەۋرە بىللىم بىللىم بىللىم بىللىم بىللىم  
بۇلارنى دەۋانە ئاۋ (OVERHEAD) خىللىرىنى بە پىللىم بىللىم  
لەۋى ئىمە بىللىم بىللىم ۷.۳٪ بۇ خىللىرىنى كەننى  
ھەم گەۋرە بىللىم بىللىم بىللىم بىللىم بىللىم  
بىللىم بىللىم ھەم گەۋرە بىللىم بىللىم بىللىم بىللىم

[illegible]

وتوویر له گهل بانگخوازه که کرده و میفیده مایه وه قباله  
ناخبریه دلتیا بقره نه وهی که نیسلام بزگی بزکاریورنه و  
شایه تمانی هینا و مسولمان بوو و که پایه وه کلینساکه ی و  
خهلکی گز کرده وه و نه وهی خوی برهای پی هینا بوو له  
بروایه کی ته وای بقر نیسلام به وانیسی را که یانده بهم  
میوه به خوا نوو و پز شای خسته نار دلی و له بهک پز  
له کلینساکه دا شسته گنج و پیاو له گهل بوو مسولمان و  
ایه نیمه به نوای نورماندا ناگه پزین و ههل ددهمین به  
گوریهی توانا پردی په یوه ندی نروست بکهین و  
نیانسه کان چینی زدن به لام گه وره ترین چینیان  
پروستانت و کاسولیکن بریارمان نا له گهل کاسولیکه کان  
پروینکی په یوه ندی نروست بکهین به سهر دلی  
کاسولیکه کان ده سستمان پیکرد و نوو نوو دیارییه کی  
دهنریمان پی ده به خشین مسولمان ده دانی له هه ندیکه  
کاریساردا به شداریمان پی ده کردن ترپانیمان له گهل  
ده کردن نیستا کاسولیکه کان له هه موو گز بوو نه وه کانداه  
له گهل حکومت یان له گهل شماره وانی یان لایه نی تر متازی  
ده کن بهرگرییه کی گزنده ده رانه مان لیده کن هه من  
نمونه بهک دینموره ته و شماره ی که من پینج سال لیلی  
نیشته چی بووم نه مانقولی پارچه زه و بیلهک دابین بکهین نا  
مزگوتیکی له سهر نروست بکهین ته نانهت نوای نه وهی  
زه و بیله کیتمان بقر مزگوت کپی پیمان سهر بوو لیتمان  
سه اندرلیه وه به لام کاسولیکه کان بقر به زه وه ندیی نیمه  
خویشان له کینسه که هه لفر تانده شه و جار نیمه به که م  
مزگوتیمان له شماره که نروست کرد له گونده کان زیاتر له



سده مرگه و تمان دروست گریه و... بویه من باورم واپ  
گامادجهان و رنگه مان نه و به له گل خه لکی دیکه با هرل  
نروستگرانی بری په یو منسی بدین...

بهریه ست و گرافته کان

رنگه ی بانگ واز رنگه په کی پاخراو و به گول چنراو نه یو  
کره له بهردی سار و گه رمی زرد که ونه سکر پی وده  
له یوونی پاره و پالیشنی بق کره له، له زهر سایی نه  
هه زار به زله و نه و گرانی و برستیبی که بهردوام یو  
له نه لریقا یو، که کره له یو بق پاپه پاشنی چالاکیه گانی  
پشتی به کره ک و به خطینی خیرخوانان له ولاتی کونیت و  
ولاتی نه دام له نه دجوهنی هاوکاری که ندلو و ولاتی تری  
جوبا ده به ست، نه م کره کیبانه ی خزی له فری که ی  
ملیسن دزلار ده، نه سه ی له چساو کره له کانی تری  
خیرخوانی له ولاتی پوزناوا، هرکی زرد که م یو، نه  
وایری نه و ی هانگخوانانی کره له له ناو لیر واور  
دایستانه گانی نه لریقادا، تووخی زرد ه ترسی و بارونخی  
سه ختی زیان ده یو نه و،  
له قات و لریبه که ی سالی ۱۹۹۱ ی سق مالدا، هندی که  
نیردلو خیرخوانیبه گانی پوزناوا، لهو لریبه پترانیت که له  
پاشوری نه لریقا یان پاکوری عاره به به و به فری که زیان  
دهات چی تریان نه ده خوار و جگ له و ناوه تاپه نه ی که  
به فری که زیان دهات، ناوی تریان نه ده خوار و ده، له

[illegible]

تهو لو بؤ نم کاروباره همن، بؤ نمونه په پیمانگایه له هېل  
 بولری به پړوهرېښی په ناخواران پروانامه ی ماسټرټ پړو  
 ده په خشیت، په پیمانگه ی وا هیه تایبست به به پړوهرېښی  
 دؤخی نوای کاره ساتان، په پیمانگه ی فریاگوزاری هیه، له  
 نه وروپا زانکل همن پروانامه ی دکتورا له بولری خیرخولای  
 ده په خشن، له باشووری بهریتانیا زانکل هیه ماسټر  
 دکتورا ددها، ته نیا بؤ پرواناندنسه وې نوای ویرانکاری  
 تاریخشان و نوای شسر و نوای کاره ساتنه له واته  
 په کگرتووه کانی شمیریکاش زانکلؤی تایبستمنسده به  
 به پړوهرېښی کاری خیرخولای هر رور روره هر که  
 سهره تا له بولری کاری به پړوهرېښی ده ستم به خویتننه و  
 کرد، شیلوی به پړوهرېښی و سهرپهرشتی منداله کانم گوری  
 تا وای لیات منداله کانم له جاران باشتر بوون  
 رور هزم به ویه له نونیا دور بکوه ووه و نابینشم  
 نه زموون و شاره زایی خوم له بولری به پړوهرېښی و کارگنې  
 کاری خیرخولای بنورسمه ووه. به لام هوسه رم پیم ده لیت  
 خوا تری بؤ نووسین ته مینا ووه ته سهر نونیا، به لکو بؤ نه وې  
 دوست کرېوی له نه فریقایی کاریکه ی تا خه لک هیدایشتی  
 وریگن،  
 له م ماوه یې نوایینا بریارم نا بچه مه ده غه شفر و له وې  
 بختنه ووه. من و دایکی مندان و ه بدولای کوی گچکنان  
 چوون، که ماوه یه که له مسعودیه خویتننې پزیشکی  
 به پتړه ی ته و او کرېووه،  
 همدو بلدی سن چوار کونان ده که راین، له ماوه ی دور  
 مانگاندا ۲۷ گوند بوونه مسئولان و قییدا ۱۲ هزار گمن



[illegible]

مهراپه، شورا مهر ژده ميله ۲۰۰ ميليلانر بوو بۇ شوهر سينيپه  
 و گرانپه بهاسي خواريني ملداليني له پلژنيگدا ده كرده  
 گرسيي نووه مه كنيشي دارايي  
 شوهر كاني من چورمه باكوردي كنيشا، پالزه شا نوزده  
 سعاد به پنگره بووم، ترومپيله گم شكا، كه ربه كام مران  
 به ناز شوهر بده لاني به پتخواسي بلم ده كرده جا بلم  
 پريند لورو و خوريني لي ده مرزا، شوهر جار نوای مانسروپوليني  
 نگر كه پشتمه گونده، له وني ده مديت له شته به نيزكه پكي  
 پوروك كه پستون گونده، چونكه به پاستي چاند پتخواسي  
 ميسيسي را مه بون نه نيا نيشان داپنكريني نيزكه بوو بۇ  
 شوهر كاني خالك ده كنه مه سيسي  
 ۱ - دكتور (ده پليد بريوت) كه ماموستاي زانكريب له  
 شمريكا له گولاريني قاببه تمه نديي به نيانكرين ده لپت  
 نووي له سالي ۲۰۰۴ گر كراپه وه ۲۶۰ مليار دولاړ بوو، شم  
 پوه پاران له باكوردي شمريكا و پلژناوای نه وديا بۇ كنيشا  
 ده هاتن، به لام له به رامبه ردا نزي نكروش مه بوو وهك دكتور  
 ده پليد باس ده كاته  
 ۲ - ده پليد بريوت ده لپت "لماره ي شوهر كارمه نديي كه  
 كار بۇ به نيانكريني خالك ده كنه، له ده سته و لپژنه كاني به  
 نيانكرين لپت له ۵۱ مليون كه سته، شم مرق لماره ي  
 قاببه كاني دپانانين له نوپادا ۳۵ هزار قاببه به، شم  
 كارمه نديي له م بواره دا ۲۶۵ هزار گر مپيونتريان مه به بۇ  
 به نواد اچورني كاري لپژنه كانيان، مه روه ها ۲۶۰ نيزكه يان  
 مه به كه شوهر پارسه تي و كومهك و كنيبانه هاله ده گريت كه  
 قاببه ي ده كنه، نه مانه هميشه له فريندان، به جورتيك مهر





[illegible]

دېلە زىلۋەي راندىق و تەلە فرىزون و تەنانت لە ولاتىكى وەك  
ئەندەنوسيا خاۋەنى ۶۱ فرۇكە خانەن.

نمۇنەي كۆمەككىي ئامسولمانە كان  
بۇ چالاكىي بەيىانكرىن ۱۰  
تەننيا بەخلىسىن و كۆمەككىيە كانى ساخۇي كۆمپانىيەي  
مايكروسولت لە يەك سالىدا تىزىكەي يەك مىليار دۆلارە و  
خاۋەن كارىكى مۆلەندى بىرى ۱۱۴ مىليۇن دۆلارى بە يەك چار  
دۆلە و دەكرارىت ئەمە ئەو پارە يەكە كە ئەوان ھەيافە. لە  
ئامەنگىندا كە پەكتەك لە پىشتىوانانى كارى بە يىانكرىن لە  
نەپىزىرك سىازىكرىمۇ، بىرسارى ئا دىنە يەك لە ئىنجىيل  
بەخلىتە ھەمۇ مالىك لە ئونىيادا كە ئەمە پىتويىستى بە  
۲۰ مىليۇن دۆلار بىرۇ تا كارەكە راپپەرىفنىت. ھەيىكى پى  
ئەچىرۇ ئەۋەي كۆيكرىمۇ زىاتر لە ۱۱ مىليۇن دۆلار بىرۇ،  
لەكەل ئەۋەشدا تىمە خەۋن بە يەك لە دە ھەزارى ئەم  
تولناپەي ئەۋانىش ئاپپىن، پەلام خۋاي گەۋرەش ئىنەكەي  
خۇي ھەر سەردە خات، ۱۰ كەۋرە لە ۱۰ پەكتەك راپپەرىفنىت  
بۇ خۇ ئەگەر بەۋە بى، ھەر تەننيا زەككاتى سەۋرەت و  
سامانى دەۋلەمەندىنى ھارەب، بەشى پىتويىستىيەكانى ۲۵۰  
مىليۇن مىسولمان دەكات، كە قەبارەي سەۋرەت و سامانىان  
لە ئاۋمۇ و نەرمۇەي ولاتانى ھارەبى ۲۲۷۵ مىليار دۆلارى  
ئەمىركىيە، ئەگەر تەننيا ئەم ھارەبائە زەككات لە مالى خۇيان  
دەمىركەن، ئەۋا دەكاتە ۸۷۵،۵۶ مىليار دۆلار. ئەگەر گرېمان  
ئارەي مىسولمانانى تەبىر لە جىھان ھەر ھەمۇي بگاتە ۲۵۰  
مىليۇن كەس، ئەۋا بەشى ھەر ھەزلىك لەمەدا ۲۲۷ دۆلارە.

که نه به برپای زنده باشد، که کارهای هزار کاری می باشد  
 و به دلمان که می بزی.   
 نیمه و دوباره ده لیم.   
 همکاری سرکار و نمان برستی بود له به هنرگری هنرانی  
 زانستی و به یومندی نپوانمان له گل خوی گه و به له پکی  
 (پاکگری ده وون)   
 نیمه روزیک له پندان پمان له هزاریک نه گرت که ن  
 یارمه تپه کانمان له قوتا پمان یان له نه خورستان یان له  
 پمانی که هلمان گندون سورمان له بیت، چا له هر  
 ناپینیک بودیت، نه من هنرکاری صوره کی سور بود  
 هانی ملینان که س بق ناو پازنی نیسلامتی   
 - نماره ی نر نافرمانی که له نه دجانی زانباریان  
 له سر کره له که مان حیجابیان پورسوره زسانره له  
 نافرمانی که له نه دجانی کاری ده زکای خیرخوارینا  
 بونه به بالاپوش   
 نیمه زیتر له ۶۰ ناوندی فریاگوزاریمان هپ، هر  
 چارنیکش خورخشیکی تازه مان بق هاتیت، نه ناوندی  
 تازه شمان کردتوره، هه مور پوزی له م ناوندان، چیت  
 لیده نین، که برتیب له هس و گند و پزن و هه کرو و  
 خورپایه چی ره که زکی خوراکش باش هه بی تپیدایه   
 - ریکسروی بینایی جهانی (World Vision) گه و نین  
 ریکسروی به بیانگری که کاره مکات مسولمانان بکات بیان  
 بونجه کی ده گاته ۱۲۰ ملین دولا که چوند خیره نگایه  
 بق فریاگوزاری به نابهران نروستکریوره، له خیره نگاکه بیان  
 می مندالی نیمه خوارن بیان ده دهنی (که به هه هه و ده ده)



ئەم خوارسانەيان دەدەنسى، ژمارەى ئەو كارمەندانى كە  
جاوبىرى ئەم سى منداك دەكەن ۲۲ كارمەندىن. بەلام ئىمە  
خىرەتكاكەمان كىلۇمەتريك ئى نوورە و شەش كارمەند و نوو  
پاسەوانى لىن، كەچى ۷۰۰ كەس نان دەدەين (منداك، ئىن،  
ئىنى دورگيان، ئىنى شىردەن).  
ئەندىك لە پىكخراوى پىتايى جىهانىيەو لە ئوستورالپاوه  
هاتىبون سەردانى خىرەتكاكەى ئەوانيان كرىبوو، پاشان  
سەرىشان لە ئىمە دا، زارەتەرەك بوو كە پىنى ئەوان سى  
تېومبىليان ھەيە و ئىمەش لە تېومبىليك پىرازىت چىترمان  
نىيە، ئەويش خزمەتى ۱۷ ناوەندى فرىاگوزارى و بەم  
نارەندەشەو دەكەت. ئەم تېومبىلە كۆنەش ھەموو جارى  
دەپىت پال بىرى تا وەئىش دەكەوت و نۆزدە سالىشە  
ھەيە. ئوستورالپىيەكان زۆر لايان سەير بوو بە ھەفالاكەيان  
گوت لە پىكخراو كە: ئەگەر بمانەوت كۆمەك بكەين و  
بەخشىن، ئەوا لەمەوئا دەبەخشىنە لىژنەى مەسولمانانى  
ئەفرىقا ئەك ئىو، چونكە ئەوان لە ئىو بە تواناتىن.  
- ناوەندەكانى ئىمە لە ھەموو نارەندە فرىاگوزارىيەكان  
پىك و پىكتىن، ئەو دەمەى ھەندىك لە پالىۆزەكان سەردانى  
ناوەندەكانى فرىاگوزارى دەكەن، ئەوا لە ناوەندەكانى  
لىژنەى مەسولمانانى ئەفرىقا ئەپىت دەست بىو خوارىنىكە  
نايەن، چونكە ئەمانە زۆر پىك و پىكن، ھەروەھا خەلكەكەش  
ئەمانەيەكى زۆريان بە خوارىنى مەسولمانان ھەيە، چونكە ھەر  
دەكەتە تىدائىسە و لىسە بەر خوارىنى ھەرەنسايى و  
ئەمرىكايىيەكان ھەلدىن و دىنە لاي ئىمە.



پېښه یی و نړیاگوډار یی و هه وروځ کبان ده پېښه ته واکوړی  
په کتو. په وینه بهرنامه یی باکوړی مۇزەمبېق  
هه پېښو له حمان بوی دهرکوت کک ولاتی واک واک  
خه یالکی میلی نیی، به لکو ناوچه په که ده که ویتک باکوړی  
مۇزەمبېق. که پیده کانی پورتوگال له سه ده یی شانزموه شه  
توهمان له سه نه خشه کانی خویان تومارکرووه. ها واک له  
قسی خرشکه له بیتین و بگ پینموه لای واقعی دلقه زینی  
مسولمانان له ولاته، که پیش چهند سه ده یی که نیسلامه تی  
هاته ناوی، وک یریزکراوه یی بلویوونه وه یی نیسلام له  
که ناروه کانی پۇښه لات، تا که یشته باکوړی مۇزەمبېق و  
له ناو ته لوی ولات که دا بلویوونه وه، که ده که ویتک نورترین  
هوینی باشووری پۇښه لاتی کیشوهره که. مۇزەمبېقیش به  
کویره یی پیوهره کانی نه توه په ککرتووه کان هه ژارتوین ولاتی  
جیهانه. هه روه ها له ناوه پاستی هه خستا کانه وه. دوی شه وه یی  
نککور چو شه ولاته بېینیت، بوی دهرکوت، هه ژارتوین  
ناوچه له مۇزەمبېق ناوچه یی مسولمانان کانه له باکوړی لاس و  
له سه شه بېنچینه په له سالی ۱۹۸۷ هه نه خسته و  
پلانیکی یریزخایه نی دانا، به جۆرک چهند ناوه ندیکی له  
بومبا و ناکالا له سه شه زه ریای هیندی له وپه یی باکوړی  
پۇښه لات دانا، پاشان له نامبولا له ناو جهرگی باکوړی و  
پاشان له لاسیتگا له وپه یی باکوړی پۇښاوا و نزیکه  
هه ریاجه یی هه لوی. شه بهرنامه یی ش نروستکرنی چهند  
لونا بخانه یی سه روتایی و ناوه ندی و نواناوه ندی و بنکه یی  
[7] هتک که په واکوړی واک



تہذیب و خانہ میں پاکان و ہلکے نفسی سہیلان بہت  
گرتے ہیں۔

هـ م و ن م پ ر ق ژ ان ه ش پ است و خ و ل ا ی ه ن ک م ل م  
پ ا ر م ت م د ا ن ی پ است و خ و - ل ی ن ه ی م س و ا ح ا ن ا ن ی ن ا ل ی ق ا ی

به پژوهشگاه و برای بهرنامهای مسالانه یقین آورسانیکرن و  
به زبانگ گردنه و بهرنامهای فریاگوزاری چو و پس بهر

به رنامه ی بانگ و از بهر که سالانه خوی له به رنامه ی  
هنگ یانسنی بانگ و از ان و مه لایان و به بینیه و و مه روم

دایینگریشی خیرهنگا و خول بؤ ژان و پشتیوانیی بهردوام  
بؤ شهوانه ی خزمه تی قورئان ده کهن، له گه ل دایینگریشی

پاداشت، اما نه خانه های پدرین بگو حرمه ای نورانی پیروز  
 نه ز بهر کردنی له لایه ن همدالانی مسولمانانه و...

کاري ده کړه، که لیږنه کې لې بوو، له کینیا، مه دهغه شلې  
نه سیدیا، سیدیان، حاب، مینګال، ښیا، ځانا، دګن،

به نین اے کہ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم نے فرمایا کہ جو شخص اپنے آپ کو اللہ کے رسول کے ساتھ ملے گا، اللہ کے ساتھ ملے گا۔

۲- بانک‌خوارانی ناپایدار: برای رسیدن به این هدف، دولت باید سیاست‌های مالی و اعتباری را به گونه‌ای تنظیم کند که منجر به افزایش بی‌رویه هزینه‌های دولتی و کاهش درآمدهای دولتی شود. این امر می‌تواند منجر به افزایش بدهی دولت و کاهش سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی شود.

که نایبدهی مسولمانان له نه فریقا نه م یارمه تیدانهی هندی  
ولاتی پوژتاوا بونیادی فانیت، به لکو پوله کانیاں خویا

پونیا دی دہنیں: یہ ایک بڑی سیڑھی ہے جس پر  
ہر سال چار سو سے زائد لوگ چڑھتے ہیں۔

مسولماننشیننه گاتی نه فریقا، ویکرا تووئی پیکر سبینه  
په ژاره بوونه ته وه، چونکه مسولمانانی نه فریقا به وه ناسارون

کے روز کہ یقیناً بہ نیکوئی کے دی، باب ۴۰۔

چهند چور له پنداريان لا ماوه كه تهنيا سوودی بڼ  
خاوه نه گهي هيه و له تاينده دا نابيته هڅي دروست كړنې  
په ناي ولا ته كه يان، كه له سره نيسلامتكي راست و دروست  
بڼت. هر چي نڅي نابوړي و كومه لايه تپيخيانه، به راستي  
نڅر كار ه ساتبارو داته زينه. . . . .  
له سونگي هم نڅه، كومه له ي پاره تپيدني راسته وڅو،  
پوانيني نور پينانه ي بل ناماده كړنې بانگ خولزني تاينده  
ه بوو، پاشان هم پوانينانه ي به كړه يي له ستراتيژيه تپكي  
تايبه ت به م بانگ خولزني تاينده بهرجه سته كړد. پيروكه كه  
له كړكېدا نڅر ساده بوو، به لام له كاتي جتبه جينكړنځا  
ماشوويون و كوشش و توالايه كي نڅي ده ويست. شريش  
له سر نه وه وه ستابوو كه له سر بنچينه ي ه لېږاري  
منډالني بين باوك له هڅو خپله چور او چورم كانجا، پاشان  
سره پر رستي كړننيان له تاوه لنده كاني (پاره تپيدني  
راسته وڅو) دا و خويندنيان له قوتا بخانه كان و سوود وه رگرتن  
لهو خزمه تگوزلرياني كه تاوه لنده كان پيشكشيان ده كړه  
له پوي (خوړاك و تهنروستي و پسر و موده ي نيسلامي و  
خزمه تگوزاري تو)، له سر بنچينه ي ناماده كړنې هم منډاله  
بين باركانه هر له بچووكيې وه له پوي فيوكړن و نابين و  
كومه لايه تپيې وه، له گه ل به قدرې پيكرننيان له قوناغيني  
تايبه تي بانگولز و هرو هه به قدرې پيكرننيان له كارواني  
بانگولز و گواستنه رديان (كه هه نديك جار به پييان هم هار  
و شو هاريان ده كړد) و راهيتا ننيان و ناماده كړننيان بڼو  
نڅو ي شو باره قورسني بانگولز ه لېگرن و به پشتيواني  
خسوا له پيشه نكاپه تي و سه ر كړد لايه تپي تاينده ي

گرمه لگه کانیان به نسلرین، نهوجار کامه یان زکدر سه رگه ونور  
بورو، له قوناغه جیاولزه کانی خویندنجا تاماده بکرتن به  
پهستیوانی خواسی گهوره شه م ستراتیژییه مان له ۲۲ واتنی  
نه فریقایی جتیه جی کرده

مهره لگه کانیان به نسلرین، نهوجار کامه یان زکدر سه رگه ونور

۳- بانگه ولز کردن به کتیبی وهرگیرانوار

د. ع. بدولر محمان هر له مهره های کاره کانییه مهره هستی  
به ره کرده، که پوشاییه کی ترسناکی په یومست به کتیبی  
نیسلاهی له گورمپانی نه فریقانا هیه، دهیرانی که پۆلی  
کتیب له کاروانی بانگه ولزنا بۆ بلوکرینه وه و چه سپانانی  
پوشنبیری نیسلاهی پۆلنکی گرنگه. بویه نه مهی به پیروست  
زانی که جهخت له وهرگیرانی کتیبگه لی نیسلاهی بکانه وه هر  
زمانی دهسته و تاقم و هوزه کان، و برای زمانه کانی فرمشی  
و ینگلیزی و پورتوگالی، که به زکدی له مهره ولاتانی  
نه فریقانا زمانی رهسمین. شه چالاکیهش به نور قوناغی  
مهره کی تپیه ری

به قوناغی به که م ده سالی مهره های خایاند (واته به  
فریقانی دهیه هه شتاگان)، له و ماوه دا زکدرتر چاره که له سه  
وهرگیران و بلوکرینه وهی نامیلکان بوون، که بابه ته کانی  
زیاتر له باره ی بنه ماکانی تسایین ده مسوورانه وه ده  
مهره یوه، نویش پلژوو، و هه ندیک بابه تی بیکه ی په یومست  
به بنه ماکانی تسایین. ده سالی ده وهرگیران و بلوکرینه وهی  
هه رچی قوناغی نووه م بوو (سالانی نه وه ته کانی گوتنه وه)  
که یواره کانی وهرگیران و بلوکرینه وهی فرولانتر بوردنه  
به تاییه تی بابه ته کانی هه مه جور بوون و په یومست بوون به  
ژیاانامه ی پیغمبر (د. خ) و ژیاانی هاوه لان و پرسنگه



[illegible]



**سالی سہ ہفتہ پہ لام نواتر سہری رتنی نقد مہینہ ساتھ مارا،**

دروسنگردنی شهسخت مزگهرت، که فاله نگرینی دهیان  
قوتابی له پزله گانی هوزده که، درسنگردنی چه ده ناوونه  
هه روه ها کارکردن بو درسنگردنی په پمانگایه کی شه رهی بو  
هه چهراندنی کامیرانی مامناوهدی له بوازی بانگه وازها و  
تپستا ته ولو بووه .

۵- بانکداری و استواری: در این زمینه، بانکداری و استواری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بانکداری به عنوان یکی از ارکان اصلی اقتصاد، نقش مهمی در تأمین سرمایه و مدیریت ریسک دارد. استواری نیز به عنوان یکی از اصول اساسی در مدیریت مالی، به دنبال ایجاد ثبات و پایداری در سیستم مالی است. در این زمینه، بانکداری و استواری به عنوان دو رکن اصلی در اقتصاد، به هم وابسته و مکمل یکدیگر هستند.

لیژنه که پښتووانی سیاسه تی بانگ وازی راسته و خرقه سی  
کړه، که هه ولید ادمیان کاروانی بانگ واز یو ولاتانی نه فریقا  
پنیریت نا نیسلامه تی لی بلوړیکه نه وه و پالېشتی ناسلامه تی  
نیسلامه تی بکن و په کتیب و بلوړیکو او نیسایینی  
پښتووانیان بکن له په ناویانگترین کاروانیان کاروانی  
(مه عدی کړی مه عان) یو که له (پورکینا فاسق) پینچ پوځی  
خایاند و په هه ویه وه شه ست که س یوونه مسلمانان و  
په هه ویه ویه لیژنه که له دروستکرنی چنه  
په ایمانگه په کی نایینیش یو په ویه ویه مندال و به تایه تیخ  
مندالانی یو باوک سرکه وتو یو، تا پایان پینچ جلهوی  
بانگ واز له و ناوچانه په رنه دهن که زیدی خویاند په  
طبریه ته هم به رنمه په تا نیستا له ۲۲ ولات جتیه یو کړوه  
هه ویه ها کتیبی نایینیان یو زمانه ناوچه یی کانی ته و لاتانه  
وهرگیران و نریکه ی ۶،۵ ملیون نامیلک یان یو مهر ۱۸ زمان  
وهرگیران و زیاتر له ۵،۵ ملیون دانه شیان له قورمانی په وړ  
دله ش کړن



## پروژەکانی گۆمەلە یارمەتیدان

### ❖ پروژە ی خێوەتگا کانی نوور

بە ١٠٠ مەترێکی چەندین مەل و پوولە تارێکیدا دەژيان، خۆر

هاتە دەر و ئونیا ی پرکرد لە نوور و پۆشنایی، ئەوان تاسی

پۆشنایی و نووریان ئەدەزانی، خۆر و خۆرێکی و بێر و

هاوەلیان ئەدەدی، تا خۆی گەورە بەزەیی و پەحمەتی

خۆی بەسەریدا باراندن و ئەوەندەیان زانی لەناو

خێوەتگا کانی نووردا چاویان بەم نوور و پۆشنایی و

تاکە ئەزموونیەک کە کە گۆمەلە یارمەتیدان، لە

کیشووری ئەفریقا جێبەجێ کرد، بێر و

مەسولمانبوونی خەلکی ئێران و ئێران و ئێران و ئێران

بە ئەفریقا پێنج ملیۆن ئەفریقا ئاوی سەیی چا

هەبە ٨٠٪ ی ئەو جالەت کۆنترۆڵی کە لە ئەفریقا هەبە

دەروانی پزیشکی، یان بە ئەشتەرگەری چاک دەبنەر و

٢٠ خەرجی خێوەتگا نۆکی ٤٠ هەزار دۆلاری ئەمریکی

بۆ ئەوەی ئەو خێوەتگا کانی نوور و پۆشنایی و

٢٠ تا ئێستا زیاتر لە پەنج خێوەتگا مان بۆ چارەسەر

نەخۆشیەکانی چا و ئەفریقا دامەزراندووە. ٢٠

٢٠ لە هەر خێوەتگا کەدا هەشت هەزار تا هەشت

نەخۆشمان چارەسەر دەکەن. ٢٠

٢٠ لە هەر خێوەتگا کەدا ٢٠-٥٠ ئەشتەرگەریان

دەکەن.

خپوهنگا هغه ټپه ك به رده وام ده بوو: په پېښور كې د پېښور پښتانه  
له پښتانه يه كېم: په خيبر پښتانه و پېښور پښتانه شالوده  
پېښور پښتانه كې له پېښور كې ځانه و چې بې كړنه وېان: په پېښور كې  
له پښتانه پورې موم: پېښور پښتانه نه خپله كېان و هېلېزېږدې  
نېوانې كې ده پېټ نه شته رگريپان بې پكړي: په پېښور كې د پېښور پښتانه  
پښتانه سټيم و چاره م: نه شته رگريپان له كاترمېر شېمې  
په پښتانه، تان خوارې و پېښور پښتانه كې كورنۍ لې پېښور پښتانه، نه گړنه  
په پېښور پښتانه تا كاترمېر نوازده ي شوي ده خپلاند، هغه پښتانه  
چارېش هر له ژورې نه شته رگريپان تانېان ده خوارې، چونكه  
نه گړو پېښور پښتانه پېښور پښتانه ده روه و بگړنه و ده پېښور  
چې كاترمېر د پېښور پښتانه و پېښور پښتانه له ميگرېږدېان پاك  
پېښور پښتانه: په پېښور كې د پېښور پښتانه پېښور پښتانه  
له پېښور پښتانه نه و شاره زايېه ژورې لاي هغه پښتانه له  
پېښور پښتانه كېم له كېم ده بوو، چونكه هغه پښتانه له تېلوي  
ژيانېاندا زياتر له پېښور پښتانه نه شته رگريپان پېښور پښتانه  
كړېږي، ژورې شپان ماموستاي زانكو پان پېښور پښتانه پېښور  
پېښور په پېښور پښتانه نه شته رگريپان پان ده كړي، په پېښور كې  
پښتانه شېم: په پېښور پښتانه كې مان له سېر چاوي نه خپله  
لاندې و ده چوونه و مالي خپلاند: په پېښور كې د پېښور پښتانه  
پښتانه هغه م: پښتانه پېښور پښتانه پېښور پښتانه پېښور  
پېښور ځانه: په پېښور كې د پېښور پښتانه پېښور پښتانه پېښور  
پېښور نه شته رگريپان پېښور پښتانه پېښور پښتانه پېښور  
له پېښور پښتانه و شاره زايېه پېښور پښتانه پېښور پښتانه پېښور  
پېښور كې خپلې له كېل پېښور پښتانه پېښور پښتانه پېښور  
پېښور نه شته رگريپان پېښور پښتانه پېښور پښتانه پېښور  
پېښور له كاترمېر له هغه پښتانه له ولاتېانې

تردا ده بیانگوت: پیژدهی هه وکرین (۱- ۱.۵٪) نه ناناست له  
ولایه پیشکه وتوو کانیش دواي نه شسته رگری هه وکرین هه  
ههیه.

شویشی کارکرینه که له خه سته خانیه کی ئاسایی نه بوو، به لکو له خانیه ی بی باوکان، یان له قوتابخانه بوو، ژورده بیان ژورده ناندیتیان وهرده گرت و جوان جوان پاکیان ده کرده و نه و جار نه شته رگه رییان تیدا ده کرد.

خەرجى ھەر خىۋەتگايەك چىل ھەزار ئۇلارنى ئىبىرىي  
 بوو، واتە تېچىۋى ھەر نەشتە رگەرىيەك ۱۰۰ ئۇلار بوو، ل  
 ھەر خىۋەتگايەك كىش شەش تا ھەشت ھەزار نەخۇش  
 (مىسولمان، دىيان، بىت پەرست) ى لى بوو.  
 دىكتور غەبىدولرەھمان دەلىلەت:

ئىمە خەلگى ھەموو ئايىنە كانمان چارەسەر دەكرىدا  
ئەمەش بەھۆى ئەو بەزەيىيە ئەبۇو كە لای ئىمە ھەبۇو، بەلگى  
جىيە جىكردنى ھەرمانى پىتغەمبەرى خوا (د.خ) بۇوك  
ھەرموويەتى: ﴿و في كل ذات كبد رطبة لجر﴾.  
خوا چۆن لە زۆنكى داوین پىس خۆش بۇوك كە سەگىكى  
تىنوى ئاودا، ئاواش بەھۆى ھەلس و كەوت و پەفتارى  
جوان و بەھۆى ئەو ھى ئىمە ھەولمان ئەدەدا وىژدانىيان  
بكرىن، بۆيە خەلك بەو ھۆيەو زۆر مسولمان دەبوون  
زىساتر لە پەنجا خىو تگامان بۇ چارەسەرى  
نەخۆشىيەكانى چاوالە ئەقريفا و زۆر ولاتى تىرى وە  
(زەنگىبار، كىنىيا، چىداد، نىجىريا، باشورى سوودان)







خه ركه پى و ناهى له په لك شولن توكړه بگړيت و به لكو ده پېت  
لهو گوند بڼو شم گوند له گه پاندا پېت. نيمه ش هه ولمان  
له گه لدا، كه. شو ته منى زگر هه وراز چوړه و چينى گلې  
نېه، به لام شو هه ده يگوت؟  
من شو د لويې تان قبول ده كه م نه گه ر نيو به هه شتم بڼو  
مىو گه ده كه م كه من بچه ناوى! د بڼو د بڼو د بڼو د بڼو  
من پاستيش ده كات نيمه بومان مىو گه و نا كړيت، بڼو  
نيمه ش ولزمان لپېنا، جا سه يره كه شو د بڼو، نه پاي سكل و  
مانگړى هه بڼو، نه شتيك كه هاتو چوى پى بكات، بڼو هه  
به پتيان لهو گوند بڼو شم گوند ده گه را، چارى وا هه بڼو  
پژىكى ته ولو ده بوليه به پتيان بڼو، نه شتيك ده  
له شارى مانگړى پژواوى نه فرقا، نه خوشيكي كوړ  
سه رمانى كړين، نيمه ش نه شته رگه ريبه كه مان بڼو كړد، لوى  
نوهى به چاوان پوشتايى لونيائى بينى، پتى خوش بڼو به  
شيوانى پژواوايانه موپاسمان بكات، نه شتيك ده شتيك ده  
نه شتيك ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده  
ده گرم به خه ريبه كه كه له خه رجي نه شته رگه ريبه كه پتر  
پېت ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده شتيك ده  
نه وچار له باره ي نيسلامتى قسه ي كړد و باسى نيمه شتى  
خواى ده كړد له سه ر خوى و له سه ر خلكى ترا، كه پتويسته  
موپاسى خودا بگه مين و دارا هه ر له و بگه مين، پاشان  
له سكه كنى كوتا پى هينا و گوتى: مسولمانه كان مو عيزه يان  
نروستكړوه له و نه شته رگه ريبه ي كه ده يگن، نه شتيك ده  
چاريكى دى نه شته رگه ريمان بڼو پيره مپړديكى لمان  
كړه، زلدى پى سه ير بڼو كه گرنگى وا پى ده لريت، قسه م



له گه ل په گه لکه له خنځه کانی گود که بهار پور له  
سهرگرده کانی میانان پور له هار و لکی پر سین له بهرامبه و  
شور گاره ی ده یکه ن په ل کسری له صفویه، میان گوتی  
و موده گوتی؟  
پانگولزه که پتی گوتی نیمه له مورچه که ی خولمان  
پترالیت میچ و مریاگرین و تیمان با هیه هر خویه خفه،  
کابرا زار مکره ل پور و گوتی: من به من به عالی خوم  
شانازیان پیوه ده که، نیمه شتی ولمان نیبه، نه که رچی من  
زور له ده سکه و ته یونیاییه کام له ده دست به ده، به لام  
دیمه مسولمان،  
جاریکیان قه شه یه کی شه فریقای بیاریور کیچی  
که ونبوونه که ولی و زور به نور دیمه و هات، ده یویست که ل  
و پهل و نامیره کانمان بشکینیت و گوتی: نیوه ی هارمی  
مسولمان ده تانه ویت قه شه ریمان پیبکه ن و پیمان پیبکه ن  
و له سر نیمه راهیتان بکه ن و تووشی نه خوشیانمان بکه ن  
جا عی پیای و ده خری تووره و تووشاری له گه ل پور،  
که میک هیورمان کرناوه و به قه نیا له گه ل قه شه که قسه مان  
کرد، نه وه ی قسه ی له گه ل ده کرد بختور پور، سهرچی  
دایووی که په شینه ی چاویتی گرفتس هیه، بویه پتی  
گوتی: تو چاویتیشت ته وار نیبه؟ لیکه پی با بشکینیتی  
پو بکه م!  
بشکینیتی پو کرد و بیسی په شینه کی ته وار نیبه و  
چاویتی هار نابینیت، گوتی: ده ی با نه شتر گاریت پو  
بکه م،  
په شینه کی پو کرد و بیسی په شینه کی ته وار نیبه و









- ئۆستاشى لەگەن بېت، خەلکە مەپە لە مەدەجاسى ئەو  
 پەرزەنتى قورمانى، نە چەند سالتەك پېشتر لەوئى گرابوونە  
 مسولمان دەپنە - - - - -  
 - وا گومان ئەپەيت، تۆ بە قورمانى گەرنەت، قەنیا سەوغم  
 و مەپەنكى تاپەنەيت بە جەپەنناو، بە لکۆ تۆ پارمە تپەد رەووى و  
 گارناسانەيت گەردووه بۆ بلاقوگەرنەووى بانگەواز و چەندىنى  
 چەمەك و تەگە پەشتەگەنى ئىسلام بە قەوولى لەناو دۆ و  
 دەروونى خەلکەدا و مەروەها زیندووکەرنەووى سەونەنى  
 پېتەمبەر (د.خ) بە گۆگەرنەووى خەلکى لەم جەژنەدا، ئاخىر  
 ئەوان بەگەم جارە لە (يانياندا نوێژى جەژن بکەن، مەركە  
 بۆ قورمانى گۆدەپنەو، ئیمەش مەنسەك چار جەسە  
 پالەپۆشيان بە سەردا دابەش دەکەين. - - - - -  
 - چارەکیان و سەستمان گۆشتى قورمانى بدەپنە بەگە  
 لەوانەى کە لەوئى وەستقا پەو، گۆتى: "ئەمەن پەتووستەم پەو  
 نىيە و بیدەنە ئەو کەسەى کە لەم نەدارقەر و پەتووستەرە."  
 - - - - - لە گۆندەكە پەرزەتساوای ئەفریقادا بەم بۆنە  
 قورمانىکەرنە، ۱۱۰ کەس پەوونە مسولمان - - - - -  
 - لە زامبیا: مەركەتەك مەلېزاردن پەو، سیاسىيەکان  
 گۆشت و خواردن بە سەر خەلکى دابەش دەکەن، مەركە  
 ئیمەیان بېنى بەشە قورمانى دابەش دەکەين، بەگەکیان  
 گۆتى: چۆنە بۆ ئەم پارمەتییانە مەتوونە، خۆ ئۆستاگەنى  
 مەلېزاردن نىيە ۱؟ - - - - -  
 پەیمان گۆت کە ئیمە سەر بە شەجە حیزبىكى سیاسىيە پەو  
 و داوای هیچتان لى ناکەين، قەنیا پابەندبوون بە تاپەنەو  
 ئەووش پارمەتییە لە براهەکانقەنەو بۆ ئۆو. ئەوجار ئەووش

دهستی پورده و ناسمان بهر زده کرده و شای بق به خطه و  
 خیز خوانده کان ده کرده ...  
 -- له گوندیکی بهرستان که مسولمان بهرستان به  
 پیکهوت سازه لی قوریانیه که، مانگایه کی پش پوره  
 بهرستانیش له خویان قهده که پوره گوندی مانگای  
 پش بخون، هر که لایمان خوار و پیمان که که سمان  
 تووش نازار و به لا نه پوره، نه و جار زور دغوش و به ختوره  
 پور و گوتیان ...  
 "نیمه سوپاسی خوا ده که ین هر له سهر گونده که ناز  
 به لکو له سهر نه و ش، که پوره هوی نه و ی گوی له وانه و  
 گرفتاره کانتان رابگرین و بیته هوی نه و ی هموومان بیته  
 ناز نه م نایینه پیر زده و پوره هوی نه و ش که له کول  
 بهرستان بیته و ...  
 -- له گوندیکه مانگایه کمان سهر پری، له پز خالکی  
 گوندیکی درلوسی به سهرمان و دریون و هاتپورن ده یانویست  
 به شه گوندی خویان بهن، هینده ش زور پورن، به جوریك  
 که ویستمان له سهر که نارلوی نورگه یه که باره که مان بهن،  
 نه ماشامان کرد همو که نارلوه کانی نورگه که پش پوره له  
 به م و که هستی، که له نورگه ی درلوسی پش و درگرتنی  
 قوریانی هاتپورن، جا چس بکه ین بق قوریانیه که خق به شس  
 نه م همو خالکه ناکات ۱۹ به لام مسولمانانی نورگه که له  
 به شه زوره که ی خویان خوش پورن تا به شس مسولمانانی  
 نورگه که ی درلوسی بکات ...  
 به ۳ دیانیه کانیش ته ناسهت باوه پشان نسده کرد، که  
 به شکرینی گوشت به خوراییه، هندیك قوریانیمان شس و



مسولمان بوون، چونکه نهوان ده پانپونی که غیسلام حیوانی  
 نه نیتون مسولمان و نامسولمان ناکات له عمو و وهرگرتن له  
 قورپانییه کان له کاتیکسا پانسه کان نه پانده و پانسه  
 مسولمان کان به شیان مه بیت له یزمه تگوزارییه کانیا نه پانسه  
 له خهرتووم، پیره زنییک زور چاره پیره پوره پوره به لام  
 گزشتی بهرته که و توره پیره له و گزشتی که و ده پانده  
 به لمان گزشتی به لمان پانسی، چا نه پانده زانی چس پکات  
 مه نیکه چار ده گریا مه نیکه چار پانسی له خوشی پانسی پانسی  
 زورده مخماری ده لمانی و حیت حیتیش پانده که نی، پانسی  
 له گزشتی که پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی  
 له مندال کان مسولمان پوره پانسی پانسی پانسی پانسی  
 هر که له گزنده که پانسی مانگایه کمان له چهرنی قوریان  
 ساریی و کرمانه قوریانی، به شیه قوریانییه کمان پانسی، زانی  
 دوستی به گریانی کرد و گوتی: بهر خودایی له سهرانه  
 چهند سالییک ده بیت ده لمان به گزشتی نه که و توره، نه و چار  
 گزشتی که پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی  
 ده پانده قهری بلی نه و پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی  
 نه پانسی سنی کیلو گزشتی پانسی، گوتی: نه پانسی گزشتی بهم  
 ختیوازه قرییه، پانسی تا شش مانگ لام به پانسی پانسی، به و پانسی  
 ده پانسی نه و پانسی که م و پانسی ده پانسی پانسی و پانسی پانسی  
 پانسی پانسی نه و پانسی بهم پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی  
 به پانسی له خهرتووم گوتی: نه و پانسی به کرپان و پانسی  
 زانستی پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی  
 پانسی له ههستکردن به به پانسی پانسی کرمانه لایه تی له نیتون  
 مسولمانان، پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی پانسی

- له نه خوځسوخانه په کدا گوشتي قورباښمان به سهر  
 نه خوځسوخانه دابه ش کرده مسولمانه کان دهستيان به الله اکبر  
 کردن کرده به هه مان شتووه هه پره مسولمانه کانیش دهستيان  
 پي کرده مسولمانه کانیش دهستيان به الله اکبر  
 - چارځکيان له نيچيروا قورباښمان به سهر ۵ هزار  
 خيزاندا دابه ش کرده هه خيزانتيک به شه که ي چاره کيک پمان  
 نهو کيلق بوو هه که گوشتمان به سهر دابه ش کردن  
 خه لکي وا نه داري لي بوو له چه ژنان بترازيت، گوشت ته بوو  
 پخلن در دهستان به الله اکبر  
 - دواي دابه شکردني قورباښيه که، ژنيکي بيان هاتبووه  
 مالي په کيک له مانگخوازانمان و دواي گوشتي لي کردبوو  
 نهویش به طي تايپه تي خوی دابوي، نهو ژنه زور ليووردو يي  
 مسولماناتي لا سه پر بوو، چوووهو قسه ي بل ژنه بيان و  
 بته رسته کان کردبوو، دواتر هات مسولمان بوو.   
 - هه نديکيان ريگه يه کی نوريسان ده بري، ريگي ۱۰  
 کيلومتر، ريگي نيل ساعات به پي و هه به پتيانیش  
 ده که پانه وه، بل نه وه ي لهر و به ده که تي گوشتي نه وه کاني  
 پتفه مبه (دخ) يان پي بگات ده.   
 - چارځکيان ده مانويست گاپسه ک دابه زرينسه نساو  
 به ندره که، دپتمان خه لک وه ک پووکان خستيانه سهر چوار  
 کردسيان و هاولريان ده کرد گوشت گوشت گوشت!   
 له (جز القمر) قهت بلتي نازدليک چيپه لي نيپ، نه مه ش  
 له بهر سروشته که ي واي، جا به تروميلي بار، نازدلمان له  
 موده شتووه ده هيتان، هه نديک چار به پاساري که ي  
 مانگيان، حکومه تي موده شتووه نه يده هيتان.

- هه‌ندی چار ناچار ده‌بوون قوریانیی کان به نزیك  
بوون، چونكه زه‌رییه كه پر له مین بوو، شه‌ش خه‌ری و  
نك‌دوی قوریانی گومنه‌كه‌ی زۆر زیاتر ده‌گروو.

❖ پرۆژە‌ی به‌ریانگ گروونه‌وه:

له مه‌انی پرۆژه‌ی (به‌ریانگ به كه‌سێك بكه‌وه ن‌گه‌ر به  
له‌ت خورمانه‌كه‌ش بێ)، كه گرومه‌له له سالانی ۲۰۰۰-۲۰۰۱  
چۆنه‌جێ گروو، توانی ۵۵۰ هه‌زار ژمه‌ خوارینی به‌ریانگ  
گرومه‌وه ب‌ه‌ش ب‌كات، كه نزیكه‌ی سه‌ج چاره‌كه ملیون  
مسولمانی به‌په‌ن‌دوی شه‌فریقای له چل و لاسی شه‌فریقا  
سووبه‌نبوو، جا گرومه‌له‌ش شه‌م ده‌رفه‌ته‌ی قورسته‌وه بوو  
گرومه‌وه‌ی مزگه‌وت، ب‌ه‌ش‌س‌گرونی چل و به‌رگ و كتیبه‌ی  
ئوسلامی و قورتان و پێشه‌پرکێ قورتان و پێشه‌ستی کاروانی  
بانگ‌واز، كه به‌راستی شه‌م پرۆژه زۆر به به‌ره‌م بوو، بووه  
ه‌زی مسولمانبوونی هه‌زاران كه‌س.

- له گوندیکی چاد، خه‌لكه ب‌قه‌رسته‌كه زۆر پێیان سه‌ر  
بوو، كه هه‌ره‌ب هاتوون خوارینی به‌ریانگیان ب‌و‌برا  
مسولمانه‌کانی خ‌زیا‌ن هه‌ناوه - له پێگه‌ی گرومه‌له‌وه - زۆر  
زیاتر به‌وه کاریگه‌ر بوون كه دیتیان شه‌م برابانه خ‌زیا‌ن  
خوارین ناماده‌ده‌گن تا به‌ریانگ به خه‌لك ب‌كه‌نه‌وه و خه‌لك  
نان ب‌ده‌ن، هه‌روه‌ها له‌گه‌لیان ده‌ناخفین و نانیا‌ن له‌گه‌ل  
ده‌خوارین، نه‌وانیش له بیروباوه‌ر ب‌تراریت هه‌ج پالنه‌ریکی  
دیکه‌یان نه‌بوو، له‌به‌ر شه‌م نیمه‌نه و کاریگه‌ریوونیا‌ن به‌م  
هه‌ل‌و‌سته، زۆریان بوونه مسولمان.



پیره میزدیکی که من هه شتا سالی له شینها، زۆر بهم  
 په پیره مندییه جوانه ی مانگی په مه زان کاریکه دیوو، بویه هه موو  
 ناماده پورانی راگرت و داوای لیکنه ی پیر له وه بکه نه وه و ده  
 له کوی شه خوارینه ی بهرمانگی په مه زان که بهسترتنه  
 نهوه؟ بزچی؟  
 هه خزی وه لاسی دایه وه که له لایه ی برایه کانتانه وه  
 هاتوه، که که متهمه میان نه کردوه له ناردنی شه  
 خوارینه، وێرایی نووریان، شه جار هه موو بهم قسه یه ی  
 پیره میزدیه که دهستیان به گریانی کردا  
 بلژیکی په مه زان بهو، کابرایه که له پتکه دا به لای  
 مزگرت دا نیتیه ی، بینی مه دان مسولمان و نان ده خۆن و  
 بهرمانگ ده که نه وه، له کاتی که که ولات له بهر قات و قهری و  
 برسییه ی ده نالینیت، سه ری به ژووری داگرت تا برانی  
 باسه و شه هه موو خوارینه له کوی هاتوه، هه که زانی  
 لیژنه یه کی خیرخواری شه هه زاران ژمه خوارینه وه ی به  
 خۆلای بق مسولمانانی به ژوور ناماده کردوه، شه نیمه نه  
 تکر کاری تیکرد که گیانی بهرپر سیارییه تی و هاوکاری هینده  
 زوره جیاوازی په گهز و په نگیشی تپه پاندوه، چوو تا  
 سوزانی شه تاینه بکاته که شه بناغه کومه لایه تپیه  
 جوانه ی بلژستوه، له باره گای لیژنه که پترازیت هیچ شوینی  
 نر نه بو لئی برسییت، بویه هه له ویش بووه مسولمان  
 شه نیمه نه له گوندی شیباتا له زامبیا نوویاره  
 بریوه، هه که تاقمیک له خه لکی گوند به هوی پهلۆه ی  
 بهرمانگ کرینه وه بووه مسولمان، که پر سیاریان له و باره وه  
 لیکرا، وه لامیان نه وه که نه و کاته ی زانیان شه یارمه تیانه

له مسولمانانی هارده به و میده، نه مهش له پیتار هیه شتاده  
نیه، نه نیا بو نه و میده هارکاری برابره کلانان بکهن و ده گه  
بانگ و ازه که بیان به ده میده که شایینی نیسلاسه، دانیانیه  
له و ی نه م تاییفه چنده مهزته، بویه هاشته مهر تایینه که و  
پورنه مسولمان.

... سالانه کر مه له من چاره که ملیون زده می تاماده کره  
خوردن له په مه زلنان پیتکه ش ده کات، نه مهش کارتی رتو  
ده کات به سهر خه لکی له و ی، هه مستیکی رتو سهر دن و  
ده ورونیان دده گریت، شاخه چوون براکانیان خورنیه بیان به  
ده میتن، بین نه و ی به بیان ناسن آ.

... له ترگه ندا که هه به که ناره زلیه تی له وانه کانمان ده وری  
که پیتش به ریانگ پیتکه شمان ده کردن و توانجی لی ده گرد  
نیمهش له گه لی که وتینه گفتوگو، به لام به دانیایی و به  
باشترین ناخاوتن، به و هویه و نه ویش مسولمان بوو، به به  
پۆز له که لیدا هه ست که س له کلینا مسولمان بوون، و...

... به رکرده به کی پروتستانی له به ریانگ کرینه و میده کدا  
به هسدار بوو، هه ولی ده دا له گه ل نیمه خرمهت بگا و  
خوارنه کان دابهش بکات، نیمهش له سونگی بانگ کرسی بو  
نیسلاسه تی به دانیایی و تاموزگاری چاکه و ده زورمان  
به خیره مینا. له هه و ی ۲۷ ی په مه زان، له و سهر کرده

زانیه و ی که نه م شه و شه و یکی پیروزه، بویه پیمان سهر  
بوو له پیر بینیمان له نیتو دانیشتوانه و ده ستاره و ده لیتا  
نیتا له قولایی دلمه و به وام به و هه مینا که نیسلام له و  
هه مو تایینه کان، شایینیکی ره را و هه به و به ل و  
... ..





[illegible]

نوره نوره هه موو هه رجه زلزانه ده خه نه سهر شو که سهر  
 شتیکی بین ده به خشن. هاترون به خویان و خوارینان هه،  
 خه لکیان جویا نه کریخته وه بلین خوارین ته نه ده ده بده بلان  
 چین و تویر، خویان ده لنین یو هه موو خه لکییه. نیکو هه نه  
 دیانان به رازیت ناب به خشنه که سی تر، نه ناله ت شته کانتان هه  
 یو نه دیانان به که له هه نه بهی نوره نه، یو تابه نه و خه لکی  
 تر نه بلینی شتیله تابه خشن. نه ری په وای هه ق نیبه شایینی  
 نوره جی بهیلین و به وای نه وان بکه وین؟!  
 ۶- نیمه له مزگه ونی پزایسان، مزگه ونی مسویا،  
 ده سته خان کان، به ندیخاله، به ریانگ له گه ل خه لک  
 ده که پنه وه. ...  
 ۷- له گوندیک بانگخوازه کانتان له باره ی هه زره می عیسا  
 (سه لای خوی له سهر بی) قسه یان کردیوو، قسه کان زکر  
 کاریان له قه قه که کردیوو، چونکه وایزانیوو نیمه هه زره می  
 عیسا به پنه مبه ر دنانین، بویه پیمان گوت: هه نه  
 سوپه تیک له قورغان هه ن باسی خاتوو هه ریه و عیسا و نالی  
 هه ران ده که نه، به م قسه نه قه قه یوو موسلمان. ...  
 ۸- هه نه مینکی به ریانگ، نیو نییاری کویتی پان پینج  
 پیل سعودی تپه ده چی. ...  
 ۹- هاریکیان پیوانی کلینا تووره یووون و ده ستیان به  
 هه را کردیوو و ده یانگوت: موسلمانان کان خه لک به پاره و به و  
 شتاک ده کسین که ده یانده نی، که م پاره و یوو له هه نه  
 گریانی بانگخوازه کان وه هاتوره، تا دیان کان له و نارچه به  
 پانه کلین شپه که ووه یوو که وته لای پزایس و پزایس  
 ده ستی به لیکولینه وه کرد، دواتر پزایان ده رکوت که

بانگ غم که بان مرزیه و شه و چار پهلایان همه رگزاره ای پیاواری  
 کتیبه ای کرد، له گه ل نه وه ای پهلایان کان مسوالمانی ای له برون  
 له گه ل نه وه خوار دنی به ریانگدا زقد به رنامه ای ترمان  
 جیه جی ده کرد، سوویمان له توانای شه مور نه و بانگخوارانه  
 و ده ده گرت که لاسان برون، ۳۲۰۰ بانگخوار له م به رنامه ای  
 به هداری برون، پیری ناویمان ه لده که نده، مزگه و تمان دروست  
 ده کرد، جل و به رگمان دایه ش ده کرد، کتیبه ای نیسلا میمان که  
 وه رگپر دراون بق زمانه کانی ناوچه که دایه ش ده کرد،  
 قورمانان دایه ش ده کرد، ه ولمان ده دا ناستی پابه ندی برون  
 خه لک بق نیسلام به رز تریکه پنه وه، خولی له به رکردن و پالی  
 قورمانی پیروز، پیش برکتی قورمان، به رنامه ای پادشاه و  
 ته له فزیون، سوننه تی ته پلویحمان زیندووده کردموه، کاروانی  
 بانگه وازمان بق بانگکردنی خه لک پیک ده خست، کام  
 پلانانه شمان چند مانگیک پیش رده زان داده رشت،  
 ده ده میسه خه لکمان به خواردن نه ده کپی، به لکوبه  
 پیشکه شکردنی خواردن، دلمان ده کردنه وه و جا لیان  
 ده که پاین، بن لام و جیم و بن نه وه ای چند و چونیان له گه ل  
 بکین، پادشاه پهلایان به رز تریکه پنه وه، خولی له به رکردن و پالی

❖ پروژهی ناردنی که سایه تی و پیاوماقولان بو حه ج:

پیش چنه ند مسالیک کومه له به سه رلکابانی  
 (د. ع. بدولر همان) ده سستی کرد به پروژهی ناردنی  
 که سایه تییه کان بق حه ج، چونکه رینمونی نه وان کاریگه  
 بق نوای خوشیان ده بو.



د. ع. بدواره همان دهلیت:   
 به لای نیمه و دهج گشتیکی تیمانییه، به لام بق نوان  
 گورانی سه رتاپای بهرنامهی ژبانیه، هر که که سهی  
 دهگ پیتوه، شوجار شوهی نیویه تی له مه زنی و پیلانی  
 نهام نایفه ده گپیتوه و جا خالکی تری له سه ردهستی  
 مسولمان دهن دهن دهن دهن دهن دهن دهن دهن دهن دهن  
 په کیک له میره کانی باشوری چاد ناوی (سلیمان  
 نه نکاری) بوو، چوه دهج، نهام میره به گشتی هه موو  
 له سه لاتیکی هه بوو، له حوکمی سیداره پترانیت، دهنا بقی  
 هه بوو هه موو شتیک بکات. ده ده ده ده ده ده ده ده ده ده  
 ده میتوانی له سالی خوت دهرت بکات و هه موو پاره و  
 پولات لی بستینی. ده حکومه تیش فامهی ده زنی، به لام چاری  
 ناچاره و نهیده توانی به بین نهام میره هیچ شتیک بکات. به  
 زوری وابه میر ستمینگی زور ناکات، چونکه کاری باشی و  
 ده کات تا پتر له سه ر حوکم بمینیتوه. ده ده ده ده ده ده ده ده ده ده  
 میر سلیمان قه قه یه ده بوو له سه فهرتگی بانگ وازمانده  
 بوو. مسولمان و نیمه ش فیری بنه ماکانی نیسلامان کرد و  
 قاربانه ده جی، هر که که پاییوه، پویاری با بیته بانگخواز  
 و چوه قوتابخانه یه که ناوی (خولی قورپانی ناو دارستان)  
 بوو، قیتیدا مامق سناکان زور به چهره سه ری لیتی ده ژبان،  
 له سه ر عه رز ده موهتن و قه نانهت رایه خیکیان نه بوو، پلزلنه  
 له ژه میک زیاتر نه بوو بیخون، نهام میره له گه لیان مایه وه و  
 ده رسی له لا خویندن و له سین سالی به که مدا چولوده گوند  
 له سه ر دهستی بوونه مسولمان. جا خانه ی تازه مسولمانانی  
 نامه زیاده، له و خانه یه دا خوی پامیتانی پیده کردن و فیری

[illegible]

[illegible]



[illegible]



[illegible]



په کچه له نارونده کاني پلټنې پيشه پيدا پيدمگي نه را، يان  
 له باري تره کاري بۇ دهنوز ليره ده.   
 گرنگ ترين خزمهتگوزلري په کاني ليژنه بۇ هه تيولن بريښي  
 بون له: خزمهتگوزلري فبرگرين، قه نروستي و چاره سره،  
 که رقد چار نه مه له پنگه ي قوتا بخانه و بنکه  
 ته نروستي په کان و تر پنگه کانه و جيبه جي ده کرا، و نه پاي  
 پاره تپيدان په جل و پز شاکه و به تاييست له بونه و  
 چرته کانه و. هه روه ها کومه له جسي ژمه ي پز شاکه ي بۇ  
 هه تيولن ناماده ده کرا، و نه پاي جل و بهرگي چرونه دهر بۇ  
 هر هه تيولن و جل و بهرگي مال وه و خهوتن، که ده پايه  
 نام جل و بهرگانه له گه ل باب و خهوتي خه لکه که له هر  
 واپک گونجا با. هه روه ها له مه رته ي سالي خويندنيان،  
 پيلو و جل و بهرگي قوتا بخانه يان پي ده ورا، بۇ هر  
 هه تيولن بۇ شاک و به تاني تاييست هه پو، نه پانده هه تيولن  
 پتر له په ک هه تيولن له نارو جينکا و پيشه فينکا بخه ريت.  
 ليژنه له چالاکي په کاني پز شاکه با په خي به به شداري کړني  
 هه تيوله کان ده با، له پنگه ي دابه شکرنيان بۇ ده سته ي  
 تاييست که هر ده سته په ک کاري کي بهاري کړوي ده کرا، وه  
 ده سته ي پز شاکه گري، ده سته ي فرياکه وتني مه رته يان،  
 ده سته ي خزمهتگوزلري گشتي. هر شاکه ش مانگ چارتي کيش  
 نه پانده کان ده گونديولن و نوي ساره له سهر چالاکي په  
 جياولزه کان دابه ش ده کرا نه و. به م شيوه په ده رته تيک  
 ده پو بۇ به شداري کړني هر هه تيولن له ژماره په کي رقد  
 ده سته کان، که له گه ل به هره کي خوي بگونجيت، جکه  
 له شاکه له ده رونه کاني هاو کاري و کاري ده سته و ناقص  
 زياتر ته سته ي ده کرا.

## چ شتيك دهشی مسولمان پیشکشی کاری بانگه وازی نه فریقای بکات؟

لای ماموران غاربرلوه نییه، که کومه کیی راسته و خوی  
مادی گرنگه، به لام نامه به من نییه که مسولمان بز  
بانگه وازی، یان کاری خیرخوازی له نه فریقا و له نیر جهرگی  
نه و هوز و خیالنه دا پیشکشی بکات، چونکه زور شت هیه  
که له م دم و ده سته دا، سه خته بیخه یه زور پکشی به زیه  
دهشی هه ر به که مان له م بواره دا یارمه تیه در بین  
گرنگ تریشیان (نزایه کی سالحانه یه)؟!  
تر بلتی چهند نزا هه بووه ده رگای داخرلوی گردونه ده،  
پیکای سه ختی خوش کردووه، کتویک ته گهره و گرفت و  
ناخوشی ورد و خاش کردووه؟!  
بکتور عه بواره همان ده لیت:

نه گهر ته نیا هه نديك پوودلو بگيرمه وه، له و مه ترسیانی  
که له و کاره خیرخوازیانه دا تووشمان هاتن، یان تووشی  
برایانی کارمه ندمان هاتن، نه واکانی زور ده ویت و لیره جی  
قابیتووه، به لام من گومانم نییه که خوای په روه ردگار بومان  
ناسان دهکات به هوی نزی که سیتی لیتقه و ماو که به لایه کی  
له سه ر لاده که ویت، یان به هوی نزی برلیه کی چاکه خواز له  
نیوه ی شه واندا، ده روی خیر ده کرتووه. بویه خوشک و  
برای به پرتیم نکات لیده که م له نزی خیر قاربان مه و به  
به شمان مه که!

## ❖ ئەو پرۆژانەى لە ئەفرىقا جىيە جى گراون

بە گۆنرەى قىسەى دىكتور (سىمىت) ئەو پرۆژانەى تا  
گۆتايى سالى ۲۰۰۲ جىيە جى گراون بىرىتىن لە: كۆمەلە پىس  
وابە لە ئەفرىقادا خويندەوارى شەر بناغە و بنچىنەى كە  
يانگەوازى لە سەر پادە وەستىتە بۆيە ۲۰۰۲ جىيە جى گراون  
۸۴۰ قوتابخانەى سىرۆست كرىو، كە نرىكەى نىو  
ملىون قوتايى لىى ئەخويندەوارى شەر بناغە و بنچىنەى كە  
۹۵ ھەزار قوتايى  
ئەفرىقايى دەدا، دەبايان ۲۰۰۲ جىيە جى گراون  
۱۰۰ وىراى وەرگىران و چاپكردى شەش مىليون و نىو  
ئامىلكە بە ھەژدە زمان، شەش ھەزار ۹۰۰  
۲۰۰ ھەروەھا ۲۰۰ كورسى خويندەى بالاي لە ولاتانى پۇژتالا  
لە پىسپۇرىيەكانى پزىشكى و ئەندازىارى و تەكنەلوجيا و  
زانستەكان دەبەخشيە قوتايىيان ۵۱۶ ھەزار ۲۰۰  
دەبايان پاخچەى ساوايان و چولر ئاوەندى پۇشنىرى و  
كۆمەلەپەتى و ھەشت ئاوەندە وەك بارەگاي لىژنە و سىژدە  
خسانوى مامۇستايان و قوتايىيان و ۲۴ بالەخانەى تىرى  
سىرۆست كرىو، ۲۰۰۲ جىيە جى گراون ۲۰۰۲ جىيە جى گراون  
لە كانوونى يەكەمى سالى ۲۰۰۲ پىژدەى رادىوكانى  
ئەمەزاندە ۹۴ رادىوى ئەگرتەخۇ، ۲۰۰۲ جىيە جى گراون  
مەرپەرشتىيارانى كۆمەلە رايانگەياندە كە رادىوكان ئەنبا  
بابەخيان بە بلاوكرىنەو، ئىسلام و بنچىنەكان و پالى  
ئەرمائىستەكانى پىفەمبەر دەدا، ھىئ ئەو، ھەست لە  
كاروبەسارى سىياسى و ئاكوكيەكانى ئاوخۇ و مەلانىسى  
مۆزەكان وەرىدات.

۱ - پروستکرنی ۱۲۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۲ - پروستکرنی مورچسای مانگاسه بهر ۲۲۸۸ پروستکرنی

۳ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۴ - پروستکرنی ۹۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۵ - پروستکرنی ۲۷۵۰ بیری نیرتیسولزی و سسلان کاریزلیر

۶ - پروستکرنی و شکسالیان لایه و مسولمانی لی نیشته چین

۷ - پروستکرنی ۱۲۴ نه خورشیدخانه و بینکای ته تدرستی

۸ - پروستکرنی ۱۶۰ تن له خوراک و علو و دهرمان و جل

۹ - پروستکرنی ۵۱ ملیون قورقانی پرویزو

۱۰ - پروستکرنی ۶۰۵ ملیون نامیلکای نیسانی به

۱۱ - پروستکرنی ۱۰۲ ملیون نامیلکای نیسانی به

۱۲ - پروستکرنی و به کار خستنی ۱۰۲ ملیون نامیلکای نیسانی به

۱۳ - پروستکرنی ۱۱۵۰ خول بی ماموستایان و پیتسنویرانی

۱۴ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۱۵ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۱۶ - پروستکرنی ۲۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۱۷ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۱۸ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۱۹ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۲۰ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۲۱ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۲۲ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۲۳ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز

۲۴ - پروستکرنی ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز و ۱۰۰۰ مرکز



[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم  
الحمد لله رب العالمين  
والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله

# گوشتاری (الگوثر)

بسم گوثره و همیدوار محمل انصار مستقره  
بگویی کردیم و خوی سارنویساری پور، که گوثری  
مانگانی بوشنیرین سارنویساری همسار منگی ملی  
که لاتی نافرینا پور، سارنویساری سارنویساری ملی  
هوزه کلان و خورده سارنویساری سارنویساری ملی  
باز منته کای بسم کیشون مرد سارنویساری پور  
گوثره مکس و سارنویساری پور سارنویساری و سارنویساری  
باز و مکس و سارنویساری چالاکیه کانی بانگوار و سارنویساری  
مسولمانان لاتی چاند و لاتیکی نافرینا پور، لاتی  
گوثره مکس و سارنویساری و لاتیکی نافرینا پور، لاتی  
له سارنویساری لاتیکی پور، لاتیکی و سارنویساری  
بسم گوثره خوی لاتیکی و سارنویساری لاتیکی  
مسولمانان، سارنویساری خورده مکس و سارنویساری  
باز و مکس و سارنویساری لاتیکی پور، لاتیکی و سارنویساری  
له لاتیکی و سارنویساری و سارنویساری و سارنویساری

بسم گوثره و همیدوار محمل انصار مستقره  
بگویی کردیم و خوی سارنویساری پور، که گوثری  
مانگانی بوشنیرین سارنویساری همسار منگی ملی  
که لاتی نافرینا پور، سارنویساری سارنویساری ملی  
هوزه کلان و خورده سارنویساری سارنویساری ملی  
باز منته کای بسم کیشون مرد سارنویساری پور  
گوثره مکس و سارنویساری پور سارنویساری و سارنویساری  
باز و مکس و سارنویساری چالاکیه کانی بانگوار و سارنویساری  
مسولمانان لاتی چاند و لاتیکی نافرینا پور، لاتی  
گوثره مکس و سارنویساری و لاتیکی نافرینا پور، لاتی  
له سارنویساری لاتیکی پور، لاتیکی و سارنویساری  
بسم گوثره خوی لاتیکی و سارنویساری لاتیکی  
مسولمانان، سارنویساری خورده مکس و سارنویساری  
باز و مکس و سارنویساری لاتیکی پور، لاتیکی و سارنویساری  
له لاتیکی و سارنویساری و سارنویساری و سارنویساری

چەند بەسەر ھاتىڭ لە ژان و قوربانىدان

پەرتىگە بە گول لە چىراپو

دەپان چار تەلەى لىكرا، مەلى لە ژىدا تەلەى بە ھەى  
ئەو ھەى مەر لە پەپى ھە ژار و ئەداران دەو ھەستا، چەند چارەك  
بە ئەفەرىقا لە لاىن مەلەشپا چە كدارە كەنەو ھەو ھەو ھەو  
نەزەركەن ھەو ھەو، ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
مۆزە مەپق و كەنپا و مەلارى دەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
خەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
دەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
لەى ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو

لە زىنداندا

لە سالى ۱۹۷۰ دكتور سەيت لە بەغدا زىندانى كرا، نەزەرى  
ئەمبار لە سەيدارە مەدرىت، ھەمەش ئازادىدا بە چۆرىك  
گۆشتيان لە دەست و پەن و ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
تەلەق زىاتر لە ھەفت سەد كىتەپيان لىداو، لە سالى ۱۹۹۰  
بە مەسەپە كەنى ھەتراق ھەست و ھەش پۆزەنپان لە كۆيت  
زىندانى كرا، ئەو كاتىش چارە نووسى ئادىپار ھەو، جا  
دەيگوت مەن لەو دۇنيا ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
ئامرم، ھەندىك كەس لە زىندان پانە ھەتەو، دەستيان بە  
گۆشتى دەكرد، ئەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو  
لە ھەتەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو ھەو





هەندىك چار بەربەيان و بەسووتابان هەربە سىخوڤيان  
 تۆمەتبار دەکردن، بەلام سىخوڤيان بەسەر چىيەو بەكەن؟  
 چار چاريش تۆمەتباريان دەکردن كە كار بۆ لاىەنى تر  
 بەكەن. بەلام لە هەموو عاجىباتىتر ئەو بەو هەندىك لەو  
 چەكدارە سۆمالييانەى كە دىتيان دكتور وا وێنەى بارەگای  
 بەكى لە پۆكخراو بەنگەشەكەرەكانى نىانان دەگرت، كە  
 چەند ئالايەكى بە قەبارەى گەورەو هەلگەروو و خاچن  
 لەسەر نەخشىتراو، ئىدى چەكدارەكان پەوى تەنگيان لە  
 دكتور كرد و تەقەيان لىكرد، گولە بە بناگوڤى تىپەپى.  
 دكتور ئەوئەندەى پى ما، هاوار بكات و بە دەم رابكشى لەسەر  
 زەوى. مەر تە پەوت ئىزى ما مەر تە پەوت ئىزى ما مەر تە پەوت ئىزى ما  
 و هفتىك لىنى پرسى ئەرئى بۆ تەقە بەكەيت؟ بە دەم  
 سەو لایىكى دەم كوتكەر دەداتەو: تۆ بۆ وێنە دەگري؟ بە  
 ئەویش پى پادەگە پەنیت، خۆ وێنەى ئەوى نەگرتوو و  
 وێنەى هیچ چەكدارىكىشى نەگرتوو، بەلكو وێنەى  
 بالاخانەى پۆكخراو پۆزئاوايەكەى گرتوو، بەلام نىاريو  
 ئەو براپە پى وابوو ئەم تاوانە جەقەستى ئەو بە تەقە لە  
 دكتور بكات، بۆیە دكتور ناچار ما، دلاوى بوردن بكات و  
 تەلەزى خۆى نیشان بەدات لەبەر ئەو هەلە گەورەپەى كە  
 كەوتەت! ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا ئا  
 لەگەڵ ئەوئەندە بەردەوام دكتور و هاوکارانى چەند چارەك  
 دەچوونەو ئەم سۆپانە، بەو پىپەى هیچ بژاردەپەكى  
 نەكەيان لەبەر دەم نەبوو، كاتىك لەوى پرسىەتى و مەپەتى و  
 كارەساتى ئى بىت، ناچارە بە هانايانەو پەنیت، ئى مەر تە پەوت  
 ئىزى ما مەر تە پەوت ئىزى ما مەر تە پەوت ئىزى ما مەر تە پەوت ئىزى ما









مەگەر بۇ چەند خولەگىنكىن بولايە لە ھەرا و زەنەي بونجا  
 ھور دەگەن ھەم. لە ئولەن جار وەك ھادەنەي و ھور، پارەستە  
 و لەناو تەوگەنە ما ھەستىكى وەك بەردى بېنى، بۆيە پىيەكى  
 لەسەر ھەتا، بەلام ھەر زوو نەھەنگە كە ھەنەي جەي كەسەنە  
 ئەر لاي و ھور بەردە، كەچى نەھەنگ دەرجو، بۆيە نەھەنگ  
 بۇ ئەر، ھور لايكى دىخوشكەر نەھەنگ.

### ❖ كرمى مەدەغەشكەر لە پىيان ھەروەت

سەرئەچ بەدە دە ھەندولە ھەمان لە ميانى سەردانى بۇ  
 مەدەغەشكەر بۇ بە ھور لاي ھورنى پىرۆدە كەنى  
 كۆمەلە كەي، لەوئى ئەر كاتەي باران دايەدە كۆد، زۆرەي  
 خەلكى ئەم ناوچەيە لە ھەر ھەزلى و نەھەنگى، بە پىخواسى  
 پىيان دەكەت تەنەت ھەندىكىان ھەر نەھەنگە زانى كەوش  
 چىيە، جا كرم لەناو پەنجەي پىيانىيان پەيدادە ھور، بە  
 زۆرەي لەناو قورمە ھور بۆيان دەگولزادە، كە پەتەك چەند  
 جارن پىي لەناو قورمە خەيسكا و دەكەوت و جەل و ھەرگى  
 سەرتاپا بە قور دەھور، بەلام ھور لاي بۇ خوا ئەم كرمى  
 ھور نەھەنگ بە ھەمەنە ھەمەنە ھەمەنە ھەمەنە ھەمەنە  
 ھەمەنە كە ئازارە خەش ھور، ئەو ھور ھور چارەسەر و  
 ھەمەنەك بۇ لەناو ھەنە ئەر كرمەنە ھەھور، بەلكو نەھەنگ  
 ھور ئاچار ھور بە ھەزلى ھور ھەمان و دەھەزە ھەزەن  
 ھەمەنە، كە ئەمە زۆر زۆر ئازارە ھەھور، بە ھەزە ھەزە  
 لە ھەزە ھەزە ھەزە ھەزە ھەزە ھەزە ھەزە ھەزە ھەزە  
 چارەكىان نەگەر لە سەردانى ھەندەك لە پىرۆدە كەنى كۆمەلە  
 ھور لە ناوچەيەكى ھور دەھەست و لە پەكەكە لە ھەزە



پېښوری هه لگرتېور تا له په کټی له پوښاره کانی پلزه لاتی  
 کینیا په پرنهوه، له ناکار په کټی له سه رنځپه کان هاوارنکی  
 کورنۍ لې هه لسان "ماره مان دا" "ماره مان دا" "ماره مان دا"  
 په پوره هرا و هوریا په له نه پېته وه، له ولا و له ملا په رگریان  
 ده کړد. که ده هه پېلور ه حمان زانی ماره که په دوو پېښوری  
 وه دلو، خوی هه لدا ناو پوښاره که بق نه وهی په هه له وانی  
 نه و ماوه په بېریت که زور نور نه وو له که ناره که. سوپاس  
 بق خودا له م به شوی پوښاره که دا شو کاته نه هه نگی لې  
 نه وو، که هه میسه نه شوینه پره له نه هه نگی. په ده  
 راسته نه فریقا سپری نه م جوړه ماره بکړانه په، به لام  
 نه وهی زور سهیر و عاجباتیه نه وهی، خسته خانه کانیش له  
 زور له ناوچه کان ده پسانزه سالیش ده پیت، په له  
 مارانگ ستووشیان ورنه گرتوه، هوی که شنی نه وهی  
 مارانگ ستووه که یان له کاتی پتړه داند ده مریت، پانیش به  
 پتگی پزیشکی میلسی چاره ساری ده کړیت، راستنیه کی  
 مار مړی زور ده توفینیت و له هه نديک جیگا شدا ده په رسترت  
 و به پېرور لېی ده ورنیت، نه م کی شوهره ش له م په نگی  
 په رستن خالی تیه پېرور، ولسی پېرور، ولسی پېرور، ولسی پېرور  
 په پېشتریش ده هه پېلور ه حمان ساردانی په رستگاپه کی  
 هارنی کړد، که که ونبوه شوینکی نزیک پایته ختی کړماری  
 په نین، خه لکه که ی عاریان ده په رست، ولسی پېرور، ولسی پېرور، ولسی پېرور  
 د دیداری ماری کوپرا، ولسی پېرور، ولسی پېرور، ولسی پېرور  
 په سمیت له که ل کور کانی له پتگی دا پوون بق ساردانی  
 هه نديک له پلزه کانیا و ده چونه ولانکی نه فریقا، دکلو

دینگه کی نوی کلی بونی، له شوفیوه کی پرسی و شویوش  
گوتی: مام دینگه دهچینه لای قاوه خانه یه له سمر دهره  
بویه دلوای لیکره که له گل خوی بییات یو شوی سلتی  
که پخوش بن و به سینه و به تاییه تیش شون ده سمان  
دهیور له تو ترومیل بوون، کانتیکیش به پیانده ده پویشتی  
دکتر و سومه بی کوی بوون، له تنگه یه رتکدا بوون  
دورکوت که دینگه که گیلوه، هر که ویستیان بگرینه و  
له ناکو تووشیان به تووشی ساریکی کویرا بوو، هتا نر  
قندی خوی له سمر زوی به مرکز کوبووه و دینگه  
که پنه و دی لی دختنه، هر که به ترومیل ترومیل دینگه  
دکتر شوی شهر فخرمانی پیکر دیو، له هوشداری ده  
ماران و خویاراستن لقیان، سنی جارانی خوینده به لام که لکی  
شوو، دلوای له سومه بی کوی کرد که خوی بخانه په نای  
به تاییه له بهرنه و ی کویرا نفی بگرینه سمر هر شنه  
سالی دمکات و دهیر سکیینه و، خامی خویشی نهیور  
چونکه چلو یلکی له چاو یوو و هندیکه متریسی  
دکتر اندوه، باش یوو به خمت یاره میان یوو هندیکه گشا  
بهرد و کرت بهردی پاشماوه ی دروست کرنی خانو  
له بهر دهمیان یوو، دهستیان به لیدنی کرد، له لای بیکش  
خه که گریوه، سهره که نه و یوو که س نوقی لی نه ده که  
و نعلشای نیمه نی شو شهر میان ده کرد که له نیوان ماران  
ماره که یوو، دلوای له یه کیکیان کرد که گوجانیه یان  
لرینکی یو بهین، باش یوو سات و هیند میان به دلوای لای  
هتا توشکی پشتیان ورد کرد، ماره که هر هاولی ده





دواى نهووى ږيگه نهما له گهلى به کارنه هينن، په کينکيان  
 بهر مو پورې تلرک چوو و قعدى د لره کهى به بيورنک بهر  
 هينابه لاي ترومبيله که و د لره کهيان خسته بين ترومبيله که،  
 دواى هون و مقه لايه کى زور که فزيکه ي شمش سطلنى  
 خايند، مارجار که نجه کان تولىيان ترومبيله که بجولنن و له  
 چمقينه کهى دهرينن. پاشان زور سوپاسيان کړن و  
 پيتيانر که ياننن که هون مسولمانن و بهر لايان به خولې کى  
 تاقانه هيه، شو خولې نه کورې هيه و نه ژ و نه  
 هارويه ش، خولې کى تولىان لره به سهر هه موو شتيک و مرترو  
 ژيننه و باران له هون د مبارينيت، پاشان کراسان  
 به سهر دېش کړن که له سهر کراسه که مروشمى (ليژنى)  
 مسولماننى ته فريقا ي پتو هيو، باسى نيسلاميان پو کړن و  
 يانگه نشتيان کړن، دواى نه م ديدلره هاتنه سهرنى  
 نروسينگى کومله، هه موويان بوونه مسولمان.

دواى نهووى ږيگه نهما له گهلى به کارنه هينن، په کينکيان

❖ گرفتى هره گوره ناو بووا  
 بهر لاسنى نيمه ستى ناوى پاكي خولر نهووه، هارويه  
 هيچ نيمه ستى نيه، چونک تلو سهر چاوه ي ژيان، بويه نه  
 له نيمه ستى که هره ستى پى ناکه مين، به نايه  
 همسکوتنى تلو له م سهر دمه دا هيچى تى ناجيت نه  
 هستره کړنه و مکيه تى ناولنکى زوال و سازگارى بل  
 خولر نهووه لى بيه خولر، دواى نه م ديدلره هاتنه سهرنى  
 نهووى له گوتنکى ياکوروى کينيا که تارى (توروى) بووا  
 هره بهر لاسنى کاره ستى لى بووا، خه لکه کهى به به خور کړن  
 و شتر و بزنه گل دهر يان، شمش سالى به دواى يک ناو

ناوچه په قورقسي وښکته سالي هات، نه مه واي کړېښو  
 خه لکه که به تايپه تي ژنه کانيان بق دهسکه وتني گالونيکي  
 پيست ليتريسي ناو، ده بولايه ده صنعتان به پين پريشتبان،  
 نه وهی که زور دهر ووني پين تازار ده بيني، نه وهیو که نه  
 ژاندهی مندالي مساويان هه بولايه، ده بولايه هه وهی چل  
 کيلو متر له کولي خويانيان بکه و نه مندالانهش به  
 بريزي نه پريشتنه پين خوراک ده مانده ده، نه پريشتنه  
 نه مه فشاره زوردهی دلوکړني ناوي خوارنه وه، پيره کاني  
 له ناوچه کهی له کار خستېو، نه شيانده وتوانی بيري بیکه  
 مه ليکنه له بهر نه وهی زوردهی خه رجي ده ويست، پيرليدانيش  
 بق نه وهی بگاته ناو، پيوړستي به قولاي هه زار پين هه بوو  
 له سهر زهوی، نه سهر نه مه باره ناخوشهش، نه پري  
 به گزيه کداچوني نه مه بيابان نشينانهش سهر بار و بن بار، که  
 له دهوړی پيره کاند له سهر زور ناوداني مالته کانيان ده بوو  
 ده پريان نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه  
 کاتيکيش دکتور عه بدولره همان پيش چنه ساليک هاته  
 نه مه ناوچه په و ماوهیه ک تييدا مایه وه، هيچ چاری نه بوو جکه  
 له وهی نه و ناو، پيسېووی باران بخواته وه که خه لکه له چالي  
 قوريندا وه ک گوم ناويان ليده کرد و لييان هلد ده مينجا  
 تاقمیک له قوتايپاني په يمانگا شهرعيه کهی که له م گوميان  
 به خوارده وه، لواتر زانيان که نه مه ناو به تيپه پيوړني کات  
 مه ناوسان و کرمي جوړلو جوړ له سهر لهش لروست ده کات، نه  
 نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه  
 ❖ شير و ميش و هه گوز نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه  
 نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه دهی نه مه پريشتنه  
 تيپه پي، نه وهیو که نه و کاتهی له ناو په پاستی کينیا

سهره نسی هورنگی بهاباننطیسی کرده، تا سیر و خه لکه کی بی بی  
نرسلا متی بهانگ بگساده، شهوان دایهسان وایسور هسیدان  
وهرطوری میوانان دهده، که شیر بی به خیره میانی میوانیان  
میانه شیر چ شیرا لسانو جامیکدا بوی، دکتور له لوانیها  
پوسی وای نه دیوور، دهوورده جامه که به میشان دایه فرامور  
موانیش نه باپان بی و نه باران ته ماشایان ده کرد و متهمان  
لنوه نه ده هات، هر خویان له گورده نه ده بود کی برنی  
نکوهی لی بی جامه که دور ریخته نهوه، نه ناست چنه د میشته  
نکومی ناور شیر که ده بیرون و هتدیکی نرسیدان لسانو  
جامه که ده ده خنکان، به لام نه م پیانو بی نهوهی ریزی  
میوانداریه کی بگریت و نه ده بی میوانداری به چاو بکات  
ده بواب میوانیه که قبول بکات. خن نهو پیشتر پزیشکی  
بوو، به لام ده بواب هر لهو جامه ش شیر که بخوانهوه، بی  
نهوهی هیچ بیزاری و هراسانیک نیشان هات، پان لهو  
هلو یسته رابکات، بی نهوهی بانگیشتر کنه که یانی بی  
نسلام رهنه کریمه وه...

ویسرای نهوهش په ندی لهوه وهرگرتیو، که پیشتر  
کومب لیک لهو نه مریکا بیانه ی خه لکیان ده کرده بیان،  
هاتبونه گوندیکی نه فریقا، تا بانگیان بکه بی بوونه بیان  
وختیک بی به خیره میان خوار دنیاان له بهری دایه بوی، نهوان  
دهستیان کیشابووه و نه یان هوار دیو، خه لکی گوندیش له بر  
نه م هلو یسته یان، رهیان کرد بزووه بچه ناو نایینه کیان  
به لام کاتی دکتور هاته ناو نه م گونده و خه لکه کی بی  
نایینی خودا بانگ کرد، هر هه موویان هاتنه ناو نسلام  
ته ناست کاتی به مراری خویان که یشتن، بزیان ده رکوت که





بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار  
جاریش له قاروخانه کاندایه خسته به تندیکی قوکلوری به بی  
نوینی بقیه راهم ده کردی. *بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار*

*بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار*  
بهردبارانیان ده کرد و *بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار*

پاشان سروودی (طلع البدر علینا) یان ده گوت، *بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار*

د. سمیت له سؤمال له کاتی گرانیه که دا به جلی عاره بی  
که نداری، سهری له کزمله که یه کی به نابهران دا، سهر که  
که بیستی، له ترومبیل دایه زی تا زوو پیش شهوی  
یارم تییه که پیشکش بکات، هندیک زانیاری له باره ی  
قه باره ی گرانی و برسیه تییه که له تاوچه کان کوبکاتهوه،  
به لام سهرک هۆزه که به جۆریک پیشوازی کرد له وره و  
سالیقه کانی که مکرده وه، هینده ی جنیو پیدان سهر  
نه بیته وه، به گویره ی قسه کانی گوايه: د. سمیت هاتوه  
لییان پروانیت نه ک یارم تییان بدا، *بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار*

ته نانه ترمه تی شه و یان خسته پال که به ناوی شه وانه وه  
مال کوده کاته وه، بیتی شه و یان شتیکیان پین بدات. بویه له وی  
دهربانکرد، مندا له ورتکه یان به بهرد و جنیوان تییه ردان  
باش بوو زوو خوی گیانده ترومبیل که و تا خوی له  
دهستیان بیاریزی، به لام گوئی به و بهردبارانکردنه نه دا و  
لواي له شوقیره که کرد ههر زوو و خیرا لیبخوری تا جامیان  
نه شکاننوو، نه مه یه که م جار و بواجار نه بوو، چه ند جاری  
تیش له هلوستی هارشیوه دا به دهردی وهما چوونه، *بیت. نورسفتیش به زووی له سهر چه و بهردان بوو، چار*  
ههر شه و نۆزه دواي عه سر، دکتور دواي شه و یان  
کری و دواي له چه ند بانگخوازی کرد که بیانکوزنه وه، به

له حەممەتکە نۆز سادە شووشت، بۆ ئەوەی ئەو تەپ و  
تۆزەى که بە لەشیوە بوو و ببوو قور و چلپاو، پامانەت  
• هەرچی جل و پۆشاکی کانی بوو کال ببوو، چونک  
ئارە که کەم بوو، پاستییە کهش ئەو نۆز هەستى بە نەمەتەى  
ئاو و خوشووشتن دەکرد لەو کاتە سەختەدا، ئەو بوو  
نەمەتەى که پیاو لە کاتى خوشگوزەرانیدا هەستى پى  
ناکات.

### ❖ چایەى پس و بەقام: لە پێش ڕۆژ

کاتى ئەو گرانی و قات و قەیرە گشتییەى سالى ۱۹۸۴،  
ئەفریقا و ولاتانى بیاباننشینى گرتەو، پێژ ئاواى سوودان لە  
هەموو جینگابەکان زیاتر ئەم گرانییەى قووش بوو، که بێشتى  
بەم جینگابەش نۆز سەخت بوو، یان دەبوا بە گری، بە  
فرۆکەبەکی بچووک که ۲۰۰۰ تا ۴۰۰۰ دۆلارى ئەمریکى  
تێدەچوو، یان بە ترومبیلان، پێگە کهش چەورێژ نەبوو، نۆز  
سەخت بوو بە جۆریک هەرچی ئارەبۆزى لافاو و چەر و بەرە  
هەبوو دەهاتە سەر پێگە که. بۆیە بە ترومبیلانى بارهەلگر  
نەبۆیە که کال و ئازەل و موزئیان دەگواستەو، نەدەکا  
پێیدا قێپەری، سەفەرە کهش زیاتر لە هەفتەبەکی پێدەچوو  
هەندیک جار تا دوو هەفتەش دەچوو. لەو سەفەردا لەو تەپ  
و تۆزە تێر دەبوی که دایە پۆشی و پڕوخسارى والى  
دەکردى لیت بترسن و نەتەناسنەو. لە پێگەدا بۆ نوێژ  
پادەووستای و پێگەش بە سڕۆژ دەبرا لە دەرفەتیکدا  
چایەکی لێنرلۆ بەو ئارە پیسە بخۆیتەو، بەلام ئەوەى  
دەبۆلردەو و تاسى لى دەکرد وەک ئەوەى باشترین چا

ئامادە بوونی سەرۆك ھۆز و بەرامبەر كۆرۈنە كەي، ھەممۇ  
 گۆشتە كەي بەسەر ھەزار و نەداراندا داپەش كىرد.  
 ۋەختىك پۇڭى دواتر سەردانى كىردن، نۇر مەدالە كانى  
 سەيىر بوو، سەرۆك لە ئاويان بوو، نۇر بە گەرمى پېشوازىيان  
 لە دىكتۇر كىرد پېشوازىيەك ھەر وئەي نە بوو، دەستىيان بە  
 سىرودى (طلع البدر علينا... من ثنيات الوداع) كىرد  
 بە پاستى كىسارى خىرخىوانى، دەروونى نۇر كەس  
 دەگۈپت، بېگومان سىارىيىش لە بەھىز كىردى پەگى  
 خۇشە ويىستى و كەمەند كېشى كىردى دىلان كارىگە رىيەك  
 گەردەي ھەيە. ئاخىر پېغەمبەرى خوا (د.خ) پاستى ھەممۇ  
 كاتىك گوتويەتى «تەھادىا تەھادىا» واتە "دىارى بە پەك  
 بىدەن تا لە گەل يەك خۇشە ويىست بىن"

❖ ئاندىنى خانەي بىن باۋگان ژوورى نەشتەرگەرپە  
 (كۆمەلەي يارمە تىدان) بىسە سەرىكايەتى دىكتۇر  
 ھەبىلرە ھەمان ھەممۇ سالتىك ھەفتە يەكيان تەرخان دەگىد بۇ  
 نەشتەرگەرى چاۋى ئەو مەسولمانانەي كە ھەزار دەست  
 كۆرت بوون، ئەمەش بە ھاۋكارى برايان لە دەزگاي بېناي لە  
 ولاتانى ئەفرىقا.  
 ئەم نەشتەرگەرىيانە لە ھەل و مەرجىكى نۇر ئىۋارە  
 دەكران، لە كاتى دەرس خويىندىن، يان لە خانەي بىن باۋگان،  
 يان لە بىنكەيەك كە ھىچ ژوورى نەشتەرگەرى ئى نە بوو،  
 سەرەپاي ئەمەش ئەجەمەكان لە پوۋى دەگەنى يان  
 نە بوونى ھەۋكردى چاۋ دۋاي نەشتەرگەرىيەك، نۇر  
 سەرسۈپەينەر دەبوون. تەنانەت گەيشتە ئەو پادەيە كە



مه مانی و لهنانی پزیشک پسر پوره کانی کومه له به چورده  
پوره، نه نیا له ماره ی ههشت خوله کدا ناوی سه بیان به  
نه شتر گری له چاوکی نه خوش لاده بود،

چارکیان شو لهر که بهی، که ده بورایه که و په ل  
نه شتر گری به ننجیریا بگوازیتسه وه، هیچ نامبری  
په نا که رموه ی نه شتر گری برینی نه هینا بود، ناچار بود  
چن هافه ی پلاستیکی بکرن و سه ریکی کاره بایی به نه  
ناوی و به روه تی به پنمچی بانی هه لوان، تا به و هویه وه  
پنج سه نه شتر گری بکن.

نه گه رچی ژوری نه شتر گری به که، ناندینی خانه ی به  
پلکان بود، له و کاته شی که وه زیری ته ندروستی سه ردانی  
کرن، نه یانه شت بیته ژوری نه شتر گری، تا جله کانیا  
به داکه ند و جلی تاییه تی نه شتر گری پوشی، بۆ نه وه ی  
ژوره که هه به پاک و خاوینی به نیتسه وه.

ناهیه سه یر بود، پوزیکیان هیچ شوینیکی گونجاویان  
نه لویه وه تا هینی بینینی لی بیون، بویه ناوده ستیکی  
پوزتاویان هینا وه کورسی دایاننا، که نه خوش له سه ری  
دانبیشیت، له پشتیشی تا بلوی بیته کانیا دانا و له  
پیشیشی ناوینه کیان دانا، له سه ر ته م پنجینه وه  
پزیشکیان چاویان ده پیشکشی!

پزیشکیان چاویان ده پیشکشی! پزیشکیان چاویان ده پیشکشی!  
پزیشکیان چاویان ده پیشکشی! پزیشکیان چاویان ده پیشکشی!  
پزیشکیان چاویان ده پیشکشی! پزیشکیان چاویان ده پیشکشی!  
پزیشکیان چاویان ده پیشکشی! پزیشکیان چاویان ده پیشکشی!

نەشكە نجه و نازار

هاورپی هه میشهیی سه فهران

❖ سه فهران له ناو لۆریاندا

دکتور عه بدولره همان قهت نهوهی چاوه پی نه ده کردی  
له گه ل مانگیان سواری لۆرییه ک بیت، لۆرییه کی هینده کۆن  
که ۳۰ سال پتر بوو دروستکرا بوو. له سه فهران ریکیشدا که ده  
پۆزی ده خایاند و له ناو پێگه یه کی گلش بوو. نه و پیاوه  
هینده دلخۆش بوو نه بیتهوه، دلخۆش به زمانی نه و  
مانگیانهی ناو به ناو سه ری دکتوریان ده لیسته وه، هر  
کاتی کیش تۆز و خۆل له ناو تایه کانی لۆرییه که هه له دستاو  
له سه ر سه ری دکتور ده نیشته وه، نه و مانگیانهش تۆزیان پی  
خۆش بوو نه و تۆز و خۆله بلیسته وه که تا پادهیه ک تاس  
سویری سه ری دکتوریان ده دا!

نه گهرچی لۆرییه کان که لایه نیک به خشییه نووسینگه  
دکتور له مۆزه مبیق، له هاوهی هه ئده سال به کارهینانیان،  
له سه ر دهستی چه کداره یاخیبووه کان چه ندين جار نیک و  
پیک شکیندراون، ته نانهت دوو جار به ته وای سووتیندراون،  
هه موو جار کیش له نوپوه چاکیان ده کردنه وه و هه  
نیستاش هه ر خزمهت ده کهن.

هه رچی نه و لۆرییه بوو که بۆ یه کیک له پۆزه کان  
چیمه نتری بار کرد بوو، چه ته و پێگره کانی یاخیبووه کان  
سووتاندیان و هه ر خوا به مو عجزه شێرنه که ی



## ❖ نهو ترومبیله کی که له خوځان هه لده دا

### و له خوځی هه لده دان

١. سمیت له گال هه نښک له برابان له سهاردانی مالای بوو  
له باغوری نه فریقا، نهو ترومبیله کی له کنیان بوو، پاسیگی  
بچوک بوو، زگر کون و به کارهاتوو بوو. نهو ترومبیله  
خرابه یان بویه گریبوو، چونکه پاره ی ترومبیلکی نوییان  
نه بوو، عاده تیان وابوو ده بوا هر په دجا کیلومه تره  
پریشتنایه مه کینه که پر له پون بکه نه وه، زگر جارانبلی  
نه یانده توانی له پردیک یان له جوگایه کی بدهن، جا ناچار  
ده بوون به هه مووان هه لیگرن و بیپه پیتنه وه.  
٢. جاریکیان سه فهریان بهم ترومبیله کرد، سه فهریک که  
زیاتر له ٢٥٠٠ کیلومه تر ده بوو، مندا له کانیشی له گال بوون  
ده یان جار پاده وه ستا. نوای نیوه ی شهویش نام وه ستانای  
خوځی له بیرنه چوو بوو وه، له ریگه یه ک که مؤزه مبیق له  
مالای دده بریت، شوینیک که شه پی ناو خوځی ئی بوو، کهس  
زانس ته وه ی نه ده کرد بهو کاته و له وه خفه ترسناک  
هه ودا له بهر چته چک به ده سه کانه وه بهو ریگه یه دا بهو  
له بهر نه وه ته نیا ده عبا و درنده و زینده وه ورت لهو ریگه به  
تووش ده بوو.

٣. هه جاریک ترومبیله که پاده وه ستا تا پونی تی بکی  
دکتر دلای له سوهه یی کوپی ده کرد له پشتی بوه ستیت و  
چاودیری نه وه بکات بزانتیت چ چه کدار دیت یان نا، یان  
هه ترسییه ک دیته پیش؟  
له کاتیکدا نهو له پیشه وه بوو و پارچه ئاسنیک کی له کن  
بوو، به لام خوای گوره نه وانی پاراست و چاودیری ده کرد.





به خويان داده و له سهر شو عه رده په قه ده خهوتن وله  
ترمي سهر ماش هر چه سهره كه هه بوو به خويان داده و  
وېرې له ترسه زږده و له مار و نوو پشكانيش هه پانېو.

❖ سهرنگ بؤ باشووري هه ده غه شقروا پاره ووتنه.

خپه چارنگيان بل به سهر كړنه وده وېر زده خپه خولزيه كان و  
ناگانديون له باش جېبه جېكړنيان و كړنه وده وېر بل  
پانگولزان و تازه مسوولمانېوان، زږد پتويست بوو  
ده به سهره حمان سهر له ناوچه يه كي نووې باشووري  
هه ده غه شقروا پاره ووتنه، سهره پاره ووتنه ووتنه ووتنه ووتنه  
ده سهره كه ي به فرقه كړده، سهره ريكي زږد هه راسانگر  
بوو، بهو پتيه ي سهره كه يان گړې و له پتي فرقه خان  
سهره تاييه كانه و چو سولري فرقه يه كي تروبو، به ام  
شوه و جتي مته سيبه كي زږد بوو شوه بوو كه نارجه  
(ماناكارا) پې و پې مېشوله بوو، شو مېشانه ي كه زږد  
هه شقروا خويي كويتميان بوون، بؤ به شوه وان په له چركه له  
دكتو جيانه ده بوون شوه و به تاييه تي له و شوينه پوتاني  
و ده كو پووخسار و هه رډو پي و ده ست، خپه رښه پوتنه ووتنه  
هه رچي پښي بوو، ياران قور و ليتاويكي واي بوون  
كړده، ترومېل له پياده خراپتر ده پوښت، به شتو مېه  
بهرو لاي راست ده خليسكا، هه تا خوي راست ده كړده  
شوه مجاره به لاي ده سته چپ هه ده خليسكا و بهم شتو مېه  
له و ريگه يي كه بؤ كونده كه ده چوو، ته خوارنگه يه  
ته فروشكايه ك هه بوو، هه خوارده مته يه ك، هېچ شتو  
نه ده فروشرا، بؤ به تا ده كه پاره شويني مانه وده و خوي هه

په برسېره تي د مایه وه، له کت و ماندو و تا کاتیکي  
 یرمنگی شهوان هر له برسان د تلایه وه. د تلایه په ډول  
 د رڼا ټکيان یو ماوه ی چوار ساعتی په بل خوی خسته ناو  
 کوله ناو ټکه وه، له ناو هم ناو دا د رڼا خست هتا دوی  
 ماندو و یو ټکی رڼا، نه و چار گشت نه و گونده ی مه به سستی  
 بو. د تلایه په ډول د تلایه په ډول د تلایه په ډول  
 له یکه له سهفه ره کانیدا باران د بهاری و هر ریش پیوه  
 قور و لیت، نه ویش ترومبیلکی لاندو قور ی کونی به کری  
 گرتو، پیش نه وهی د سست به پوښتن بکن، ناشکر ابو  
 که ستونی پارچه یکه له ترومبیلکه ی شکاره، پتو پست  
 بیگړن، نه وه بوو گزپیان، نه و چار د ستیان به پوښتن  
 کړده وه، به پڼگه یه کی گل که پر له به رد و کاند و له ند بوو  
 نه مجار میان بارانه که رڼا به خوړ د بهاری، هاوشتو ی نه بوو  
 د ساعتی خایاند، پویه ترومبیلکه د سستی به خلیسکان  
 کړد له جاده که و دهیان چار خوی له و دلو و پرچکانه د ده  
 که د وتبو نه نه ملاو نه ولای، هر چار ټکیش ترومبیلکه که یو  
 لایه کی جاده که د خلیسکا، هر چی که د و لقی پر له دپکی  
 د لره کسان سوو د خرابه ناو په جاره ی ترومبیلکه که،  
 هاو پتیه کانی لټیان پرسې: له بهر سهختی و مه ترسی پڼگه و  
 باشتره بگه پتینه وه، به لام نه و به بیري هینانه وه که نه و  
 هاتو له پیناوی کار ټکی گرنګ که هر د هیئت به د سستی  
 به پتینه یه به د تلایه په ډول د تلایه په ډول د تلایه په ډول  
 د چار ټکی لیک که تاپه ی ترومبیلکه که له ناو قور ی عاسی  
 بوو و مه کینه شی راوه ستابوو، شو فیتره که ویستی د لټیا یان  
 بکاته ره که تاریکایی د پره و پتیه وه، قسه ی یو د کړدن که





## ❖ سفر بۆ مۆيالى

جارتىيان مىلى رىنگە يەككى پەقانى گىرت، بى جوارده  
ساعاتان تا گە يىشتە مۆيالى، بى تە نىشت سىزورى كىنبا و  
تە سىرپىادا بى ئاۋچە يەككى شىخاۋىدا دە پۇيشت،  
بى رىنگە كىيان بى نىو ئارستانىكا بىو، گە ھەموو جۇرە  
گازەلىك بى لاياندا تىدە پە پەن و يەكەم جىار بىو دىكتۇر  
پلنگىكى مېندە گەورەى بى كىندا تىپە پى، بى جۇرلىك لە گە  
بىستى خۇى لە ئاۋ تېرۇمبىلە گە دەرمېنابا لە وانە بىو دەستى  
لېنابا، ئەم پلنگە بى خىرلىپەككى و دەردە پە پى زۇر لە  
تېرۇمبىلە گە خىراتىر بىو، گە ھارپىيان ھە واليان دەدا  
خىرلىپەككىيان بۆ ھەشتا كىلۇمەتر لە ساعاتىكا زىاتىر بىكەن،  
تۇرى تە مابوۋ بىكەنەۋە پلنگە كە، بى لام چوۋە ئاۋ لېرەۋارىك و  
خۇى تە قەت گىرد و خۇى بىزىر كىرد.

## ❖ سفر بۆ لاي خىلى ھەبرا

بى تېرۇمبىلە گە ۋە پەريان لە گوندىكى بىور كىرد، ھە واليان  
پىگە بىستىرە گە سەزىكىك لە سەزىكە كانى ھەبراى لىپە و لە  
جادەى سەردەككى خۇلە كەدا نىزىكەى دە كىلۇمەتر بىورە و  
ئەم گوندە بى بەردى گرپكانى ئاپۇشراۋە و گوندەكە لاپە لاپە  
ۋە سەزىكى تىرەى ئە ئۇلى ئى نىشتە جىنپە، گە يەكە لە پىنچ  
تىرەى گە سەزىكە خىلى ھەبران، ئەم ھەردەى گە ھەموو  
پەقانى ۋە بەردە گرپكانىپە، ھەزىكە لە جادە گە كە  
دەردە بىورە، ئەم جىار تېرۇمبىلە گە سەزىكە سەزىكەى كەى گەم  
دەردە بىورە، ئاۋ لاپىنھات ۲۰ كىلۇمەتر لە ساعاتىكا دە پۇيشتە  
لەمەز تۇرى بەرد و پەقەنى و بەردى گەورەى سەزىكە؟

ناچار یون هر میواشتر ده بوونه وه، پاشان به شینگله  
 ده زگایه کی ترومبیله که له کارکوت بهم شیوه یه خیرایی  
 ترومبیله که له سعاتیگدا له سنی کیلومتری ش که متر بوو  
 نه و جار ناچار یون دابه زن و به پتیان ملیان به ریگی یی و نه،  
 هر زوو کهوشی دکتور دپا و به پیخواسی له ناو نه و به و ده  
 که ورنه یی که پتی له سهر مه لده زه لی، ده پویشته، که شیه  
 دکتور نه یه زانی چه نده به پتیان پویشته وه، سعاتیگ  
 یان یوو سعات یان سی، هر نه وه یی ده زانی که پییه گانی  
 له بهر نازله مه لئاو سابوون و وای مه سبت ده کرد ناگر له پنی  
 پتیانی مه لکراوه، زبیر له ججه ده پنی سبت به شینگله  
 کاتیکیش که یشتنه گونده که، شیر یان له گال ناوی بو  
 هیتان، شیر چ شیر! همووی قور بوو، په نگی قور له سهر  
 نه و شیره سپیه به فاشکرا دیار یو، ده یو و هر  
 بشیخوار بایه وه، ده یو و ده یو و ده یو و ده یو و ده یو و

❖ **ترومبیل و هونه ره گانی بازدانی سینه مایی** ❖  
 دکتور به ترومبیله کونه که یی که مۆدیلی ۱۹۷۲ بوو  
 له گال هاوسهر و منداله گانی، له پایته ختی کینیا وه به ره  
 شاری مه مباسا که جهوت سعات پی ده بیت، به ریگه و تنه  
 بریاری دلبوو که به ریگی سهره کی سهر نه کات، به لام به  
 ریگه یی که دیکه ده گاته سهنوری ته نرانی، پاشان  
 مه لده کشتیه لای شوی نیکی زور پاریزدلو که له زور ده مه لای  
 حکومت دایه و پاسه وانی لیز، نه و جار به ریگی مه مباسا  
 نه مهش بو نه وه بوو تا هرچی گوند یان خبلی مسولمان  
 هه ن له سهر نه و ریگه به بیانینیت، به لام دکتور ملوای

[illegible]

هسوينه دا نينه دمه پوتنه خو هسپت نه پوهه !؟ نوای چمن  
خوله کينه زانی که نه م پیاوانه پوايمن و نه مانه به نوای  
چمنی چه کار و دزان ده که پوتنه. ريگه ی هوتيليان نيشان  
دا لهو کمه هسوه ی که ساوه، لتي بميننه وه. دلواسيان  
ليکړه که له گه ل پاسه وانه کان نه پوتنه، يان نوای پوزمه لاه  
هسپت، هوتيله که چی نه هيلان. نه ده د. نه ده د. نه ده د.

[illegible]

قهقدوری نان زور فینکتر بوو له هولی فروکه خانان  
 بهر به نواداچوونی قات و قبری و برسیبیه تی و له کاتی  
 مه ریلانی بهر ناوچه ی سقمال له نه سیوپیا، چوره شانان  
 (فوزی) که سر به و ناوچه یه بوو، تا پیشتی پلیتی فروکه  
 دهسته به ربکات، به لام فرمانیه ری دهسته به ری پلیت هاربه  
 کورتی و ده لاسی دلیه و ده ری پلیت هاربه و ده ری پلیت هاربه  
 یو لکوه پلیت نهیه، مه که ز نوای که یشتنتان بهر هالی  
 فروکه خانان، بویه پتویست به جه نده سعادتیک پیش نهوه







تەنگە و چەلەمە بولۇپ، چۈنكى ئۇلار بىرى چىرىكە لىنا  
 تەنزانباي سۇشبالىستە، لىك سەردەمى سەرىك جۇلىق  
 ئېرىپە ئۇ سەرىكەي كە پالەوانى كۈشتارگەي غارەپ و  
 سولمانانە لى زەنگىبار لى سالى ۱۹۶۸، بە جۇرىك سويىندت  
 غوارىيا پارچە جلىك نەبۇر، سادەش، كە لى بازار  
 بىلىش، بۇيە زۇرگەر، جلىكى ژىرەوۋەي دەست نەكەوت  
 كە زۇر پىيۇستى بولۇپ بىگۇرېت، چۈنكى سال ئۇەندە كەرم  
 بولۇپ مەپرسە، لى مەمۇرى سەپىر ئۇە بولۇپ  
 كۇمپانباي قېزىكەۋاننىيە مەرتەۋەزىنى نەمىناۋە و كېرەك  
 كۆپى نەلەيە... دىن دۆرەمى ئىكەن سەپىر سەپىر، بۇ زۇرەمە  
 ئۇ مەۋالە لىناۋرەۋەندى غارەپى لىك دىر السلام  
 باقۇرۇپەۋە و بە غار پۇششىق تا بەھاناي بچىن، بەلام بە  
 باقۇرە ژىر كراسىكى نوئى تەنەت لاي ئۇۋانىش نەبۇر،  
 وپراي ئۇ مە بىرلەكى يەمەنى پەشتەمالىكى نىشاندا و يەككە  
 لى بىرلەنى يەمەن جەكەي ھىتا و كرىيە دىيارى، كە  
 ئىشلىشەيەكى سىۋودانى بولۇپ. ئىككىۋىش سويۇستى  
 مەرىۋكىيانى كۆر و داۋاي بولۇنى كۆر دىيارىيەكە ۋەرىگىت،  
 وپراي ئۇرەي زۇرىش پىيۇستى بولۇپ.

ۋانى لى بىرۈكەي كرىنى جەل ھىتا و داۋاي قىچە ۋەۋىرى  
 لىن ئۇششىق كۆر، بۇي دەركەوت كە حكومەتى ئۇفرىقا پى  
 بە ھوردەكۆرنى يەك قىچەي دىدەنىش ئادا بۇ ۋلات. داۋاي  
 كەلەنكى زۇر، زانرا كە بالىۋى ئۇساي سۋودان قىچەيەكى  
 تازە ۋەۋىرى دىدەنى لايە و بە خىر داپنى، ھەروەھ شەنەي  
 پىر داپنىنىش لى بىرلەكى غارەپ دەستكەوت كە لىۋى

١٠  
 ١١  
 ١٢  
 ١٣  
 ١٤  
 ١٥  
 ١٦  
 ١٧  
 ١٨  
 ١٩  
 ٢٠  
 ٢١  
 ٢٢  
 ٢٣  
 ٢٤  
 ٢٥  
 ٢٦  
 ٢٧  
 ٢٨  
 ٢٩  
 ٣٠  
 ٣١  
 ٣٢  
 ٣٣  
 ٣٤  
 ٣٥  
 ٣٦  
 ٣٧  
 ٣٨  
 ٣٩  
 ٤٠  
 ٤١  
 ٤٢  
 ٤٣  
 ٤٤  
 ٤٥  
 ٤٦  
 ٤٧  
 ٤٨  
 ٤٩  
 ٥٠  
 ٥١  
 ٥٢  
 ٥٣  
 ٥٤  
 ٥٥  
 ٥٦  
 ٥٧  
 ٥٨  
 ٥٩  
 ٦٠  
 ٦١  
 ٦٢  
 ٦٣  
 ٦٤  
 ٦٥  
 ٦٦  
 ٦٧  
 ٦٨  
 ٦٩  
 ٧٠  
 ٧١  
 ٧٢  
 ٧٣  
 ٧٤  
 ٧٥  
 ٧٦  
 ٧٧  
 ٧٨  
 ٧٩  
 ٨٠  
 ٨١  
 ٨٢  
 ٨٣  
 ٨٤  
 ٨٥  
 ٨٦  
 ٨٧  
 ٨٨  
 ٨٩  
 ٩٠  
 ٩١  
 ٩٢  
 ٩٣  
 ٩٤  
 ٩٥  
 ٩٦  
 ٩٧  
 ٩٨  
 ٩٩  
 ١٠٠

[illegible]



## به سه راهاتی ناو جه رگه‌ی بانگه‌واز

د مهرباره همان سمیت خوی به سه راهه کانهان بر

د مگیرته وه

❖ له سایه‌ی قورغان و کوره‌کانیدا

• دهنگیک پیش گزنگی به ره به یان

جاریکیان نیمه نریکی ناوچه‌ی (وه جیر) ی باکووری

(کینیا) بوین، که چهند سالتیک بووقات و قری

به سه راهه اتیوو. له شویخانه پیک نوای نویزی خه و قنان

دهخوتین، چونکه هیچ شتیک نه بوو سه راهه‌المان بکات (نه

نه له فزین و نه شتی تر). هر زوو شوی سعات سینی شوو

به ناگا هاتین، به دایکی سوهه بیم گوت: نه ری گویت لهو

دهنگه ۱۹

گوتی: به لی!

مندال کانش هر ره ها ده یانویست به نوای سه راهه‌ی

دهنگه که برین، به لام نه که یشتینه شوینه که و دهنگه که نه ما.

شوی نواتر همان شت دوو یاره بوو ره، نه و جاره پویشستین

بیتان سه د مندال ماموستابه کیان له گله و فیری قورغانیان

دهکات و نه وانیش ده یخویننه وه. پرسیارمان لهو موکاره

لنکورد و گوتی: نوای نویزی به یانین مندال کان له

قوتابخانه‌ی عاره پیدا دهخوتین و له سعات هه شتی به یانیش

له

له

دوچنه قوتا بخانه ی بیانی (حکومی)، بویه جگه له پیل  
 نوژی به یانیاں هیچ کاتم نییه، ویش دویو ویش  
 کوره کاتم زور پی کاریکه ریوون و کوتیان: ایا هو  
 - بابو دومانه ویت به هر ریگه یه ک بوی یارمه تیان بدین  
 بویه به ماموستاکه م وت: دومانه ویت بخوازی، که وره ترین  
 دواکاری که هه تبیت! !

نه ویش به دور دواکاری، زور سه رسامی کردم: ایا  
 یه که م: لیژنه ی مسئولمانانی نه فریقا (نه و نه پده زانی من  
 کیم)، بریکیان بوی هه لکه ندین، به لام من ناچارم چه  
 مقدالیک دله زینمه بنی پیره که تا چند مه جاله ناریان  
 کونده پر له ناو ده که و سریده خن، نه نانت کوریکیان  
 هه لخلیسکا و حیات ی له بهر پرا، منیش زور ترسم له  
 منداله کان هیه، نه وان نه که ر نوای پیچ سالیس بین و  
 نه نیا کورسیکمان بدنه تا منداله کان بیارین!

دواکاریه که ی تر: نه ویه هه ندیک مندالمان هه  
 شه وکون و مانگ به دهره و نه بیت ناتوان بینن، خوش  
 دهرانی مانگیش له سه رها و کوتایی مانگدا دهرناکه ویت  
 بویه ناتوان بخویننه وه. نه که ر هاتبا و چرایه که، فاقسیکمان  
 هه بویه نه و زور یارمه تیدریان دویو بوی خویننه وه،  
 هه روه که دهبینی نیمه مه که ر له شه وان نه که ربا ناتوان  
 فیران بکه یین! ! بوی زانیاریشت نه وان ی که قسه یان له باره وه  
 ده که یین فیتامین (A) یان که مه و هر چه بیکیش ترخه که ی له  
 فلسیکی کویتی یان له هه لکه یه کی سعودی که متره!

منیش گوت: له مانگیدا چه نذت پیویسته؟

گوتی: نوو نۆلار قسا سسین نۆلارم له سه موو مانگنكدا

پتووسته. ده خیزا نۆلار نوو نۆلارم له سه موو مانگنكدا

بۆیه نهه مان نۆلار لا سه یوو، كه دواكاریه كانی نۆلار

كه بون سه یوو به ده خیزا نۆلارم له سه موو مانگنكدا

نۆلارم له سه موو مانگنكدا. ده خیزا نۆلارم له سه موو مانگنكدا

• دهسکی سۆمائی و مه خزه ری مۆرتانی

له سواتانه ی كه له بیرم ناچیتوه، سهردانه کانم بوو بۆ

گۆره كانی له بهر كرنی قورئانی پسرۆز له شه فریقا، كه

سۆمائییه كان پیتی ده لێن دهسکی، سوودانییه کانیش پیتی

ده لێن خه لوه، مه رچی مۆرتانییه کانیش به مه خزه ره و له

ولاتی تری عاره بیش به کوتاب ناوی ده به ن. ده به ن.

له سه شمویتانه دا مندا ل هه ن، وێرای مه ژاری و

پرسییه تیای، سوورن له سه ره بهر كرنی قورئانی پسرۆز

به رێگه یه کی نۆلار كۆن و میللی كه له سه ره پارچه داران

ده نووسن، له كه شێکی پر له هاركاریکرنی به كۆمه ل، به

جۆرێك كاره كان له نیوان خۆیاندا دابه ش ده كهن، كاتیك

هه نێکیان چه ند سهعاتیک به ئاماده كرنی خواردن خه ریک

ده بن، نه وانی تر شویتنه كه پاك ده كه نه وه و رێکی ده خه ن،

ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن.

• سزای قوتاییانی خه لوه و مامۆستا گه یان

له سهردانانه ی كه له یادی ناکه م، شه ره بوو پیش پازده

سال له سوودن، سهرداننی خه لوه یه ك له خه لوه كانی قورئانی

پسرۆزم كرد. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن.

نۆلارم له سه موو مانگنكدا. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن.

له سه موو مانگنكدا. ده خه ن. ده خه ن. ده خه ن.

دوتيا به كه مكرانه ي تپيدا ده زيا، چيشتي نيواره ي يو هنيان  
 چيشت چ چيشت؟! ناردی گنه هامي و باميه ي وريكری  
 من مهولم دا وهك متفرك به خوارنخی قوتابيانی قورنان  
 چيژی لی وهریگرم، به لام سهوهرای نهوه ی برسیش بوم  
 نه متوانی بیخوم، باض بوو له به خت باهمیم شوینه كه تارید  
 بوو، نه گرجی چرا په شكه یه کی لی بوو كه تاییت بوو بو  
 پیشواری کرینی میوان، به لام نهوتی گم بوو بویه  
 پوښناییه کی زور کز بوو، مامقستاش سه رنجی نهوه ی  
 نه دابوو كه من هیچ نه خواربووه، ویرای نهوه ی دستیشم  
 یو خوارنخی نریژ ده کرد و به دست به تالیش یو دم  
 ده برد و ده ستخویشم ده کرد له کابان و لهوه ی سازي  
 کربوو. *هغه دې ته وېنه چې دې ته وېنه چې دې ته وېنه*  
 هندی فیرخواری بچکوله م ده بینن، پتیه کانپان به  
 زنجیری ناسن به سسترا بوو، فیرخوازه گوره کان  
 پتیا نراگه یاندم كه نه مزایه به سهر نهو فیرخواریه جتیه جی  
 ده کریت كه له خه لوه هلدین، یان به نه تقاست ته مبللی له  
 له بهر کرینی قورنای پیروز ده کن. سزاکانیش پله یان هیه  
 سووکرینیان به ستنه وه ی هه ربوو پتیه به خولخوله یه کی  
 قورسی ناسن كه ده بیت فیرخوازه كه خولخوله كه به  
 ده ستهوه بگری. نه گره به سیه ویت بجوولیت، نهوا به هوی  
 به ستنه وه كه زگر به هیولوسی ده جوولیت. سه ختترین  
 به ستنه وه نهو پین به ستنه وه یه به چند دلیک له ناوهندی  
 خه لوه كه، نهوه ش تاییه ته به وانی چه ند جاریک هلدین و  
 قورنان له بهر ناکه کن. *هغه دې ته وېنه چې دې ته وېنه چې دې ته وېنه*

هغه دې ته وېنه چې دې ته وېنه چې دې ته وېنه  
 هغه دې ته وېنه چې دې ته وېنه چې دې ته وېنه  
 هغه دې ته وېنه چې دې ته وېنه چې دې ته وېنه





[illegible]



ناسهنگرینه وه، بۆیه به درۆتایی شه شهوه من بهر وه  
 مه رقان بوم، ...  
 ته من هه سه ستم به نهری و ره قیسی هه سیره که هه  
 نه کرد که له سه ری دانیشتی بوم، هه نه ره می و ناسکی نه  
 بۆیه که هم بهر نه مابوو که له کویت جیم هیتشتی بوم، هه  
 خه وێکی قوولم لیکه وت، دهنگی باتکه ده ره که نه بوایه، ی  
 ده یگوت (الصلاة خير من النوم) نه که رفا هه ره به ناگی  
 نه ده هاته وه، ...

● له خوشی گوینگرتن له قورئان، هه له ده بهرین! ●  
 ١. وێستگهی پادشاهی حکومتی میرالیقمان کهری و کرمان  
 پادشاهی قورئانی بهرۆز، که به زمانه کانی ناوچه که به خن  
 بکات، پیش ده ست به به خن کرمان، هه که بۆزان  
 ده چوین ده زگای پادشاهی دایمه زینین، ده بوایه به لای  
 بهر به ستنکی سه ریازی قیبه بهرین، هه موو جاری سه ریازه کان  
 لیان ده بهرین، نه ری به خن ده ستی پی نه کرد؟  
 ئیمه له ده مانگوت: به م نزیکانه ئیشاللا!  
 نه دۆزیکیان شه سه ریازانه پایانگرتین و وه هه موو جاری  
 بهر سیاریان لی کرمانه وه، ئیمه له وه لاممان دلوو: به لای  
 نه جار که شانه وه و بهر میان که وته سه ر لیوان و هیتد دلوو  
 بون نه بیت وه و له نیتوان خویان به زمانه ناوچه یی له گال  
 به کتر قسه یان کرد و پاشان پیکه ی بهرام بهر ئیمه یان داخسته  
 تا جیان نه هیلین، شه جار پادشاهی کیان هیتا و دلوایان  
 لیکه یان که به ده یی شه پۆلی قایبه ته ی پادشاهی بهرین  
 ئیمه له بۆمان دۆزینه وه و داماندا و نه جا گوپیان له قورئانی



پیرۆز دەرگرت، هەندیکیان باوەریان نەدەکرد ئەمە قورئانی  
 پیرۆزە و لە رادیۆ پەخش دەکریت، رادیۆکەیان بە دەستان  
 بەرز دەکردەوه و لە خوشییان هەڵدەپەڕین و سەمایان  
 دەکرد. ئەمە ئێمە کارەمان زۆر لا سەیر بوو، خەڵکێک هەڵدەپەڕیت  
 و گوی لە قورئان دەگریت؟ ھۆکارە کەیمان لێ پرسین،  
 گوتیان: ھاوڕێیە مەسئەلییەکانیان ھەمیشە گالتەیان  
 پێدەکەن و پێیان دەڵێن ئەستەمە مسولمانان بتوانن  
 رادیۆیەک وەنیش بێخن، لەبەر ئەمە کاتیەک بۆ یەکەم جار  
 گوتیان لە پەخشى رادیۆ گرت، نەیان توانی لە خوشی و  
 بەختە وەرییان خۆیان رابگرن. ھەمە ئەوەی ھەمە ئەوەی ھەمە ئەوەی

### ● رادیۆی سەفا قایەت بە قورئانی پیرۆز لە تۆگۆ

لە تۆگۆ رادیۆی سەفا بۆ قورئانی پیرۆزمان دامەزراند،  
 بۆیان تەنیا دەبوونە بێژەری قورئانی پیرۆز، ھەتا ئەرشیفی  
 بەرنامەکانی ترمان تەواو کردن. پۆژیکیان کابرایەکی  
 پۆشنبیری دەرچووی زانکۆ ھاتە لامان کە مەسیحی بوو،  
 گوتی چەند پۆژیکە گوی لە رادیۆکەمان دەگریت و ناشرانیت  
 جیبە پەخش دەکریت، چونکە بە زمانی عەرەبییە، وای زانی  
 بوو ئەمە سروود و گۆرانیین، گوتی ئەوەی پەخشى دەکەین  
 ئەگەرچی لێشی تیناگات، بەلام دەچیتە ناو دلان. داوای  
 لێکردین بۆی باس بکەین. ئێمەش بۆمان باس کرد کە ئەمە  
 قورئانی پیرۆزە! دیار بوو یەکەم جار بوو گۆرانیستی  
 قورئانی پیرۆز بێت، پێمان راگەیاند کە ئەمە کتیبی پیرۆزی  
 مسولمانانە. داوای زانیاری لە بارەى قورئانی پیرۆز کرد و

ئېمەش قورئاننىڭ كان لەگەل وەرگېن ئانى واناكى ي بە زمانى  
 فەرەنسى پېتىكەش كورد، ئەویش سوپاسى كوردىن و پۇشست  
 نوای نوو پۇز بە نوورەببەو و هاتەو و گوتى بە نوورەببەو  
 مەسولماننە! ئەمەن زۇم ئۆرە لا سەیرە! چەلن ئۆرە  
 سوورەتى (قل هو الله احد) تان هەپە و لەم ئەفرىقايش تاكى  
 كەسىك بە جى دىلن مەسولمان نەبىت... ۱۹۰۰ مەسولمان نەبىت  
 ئەو پىاوە مەسولمان بىو، ئېمەش هەندىك كىتەپ  
 نامىلكەى ئىسلامىمان پېتىكەش كورد، نوای چەند پۇزىك  
 سەرى داپەرە و ئىن و مەدالەكانى لەگەل بوو، دىار بوو ئەوانى  
 بە ئىسلام قەئەت پى هېنا بوو، هەر كە كىتەپكى تازەى  
 لەبارەى ئىسلام دەخویندەو، پەرۋىشى ئەو پىاوە زىاتى  
 لەبوو.

ئەمەش قورئاننىڭ كان لەگەل وەرگېن ئانى واناكى ي بە زمانى  
 فەرەنسى پېتىكەش كورد، ئەویش سوپاسى كوردىن و پۇشست  
 نوای نوو پۇز بە نوورەببەو و هاتەو و گوتى بە نوورەببەو  
 مەسولماننە! ئەمەن زۇم ئۆرە لا سەیرە! چەلن ئۆرە  
 سوورەتى (قل هو الله احد) تان هەپە و لەم ئەفرىقايش تاكى  
 كەسىك بە جى دىلن مەسولمان نەبىت... ۱۹۰۰ مەسولمان نەبىت  
 ئەو پىاوە مەسولمان بىو، ئېمەش هەندىك كىتەپ  
 نامىلكەى ئىسلامىمان پېتىكەش كورد، نوای چەند پۇزىك  
 سەرى داپەرە و ئىن و مەدالەكانى لەگەل بوو، دىار بوو ئەوانى  
 بە ئىسلام قەئەت پى هېنا بوو، هەر كە كىتەپكى تازەى  
 لەبارەى ئىسلام دەخویندەو، پەرۋىشى ئەو پىاوە زىاتى  
 لەبوو.

## مسولمانان و بانگخواران

سولتان هارون عهبدو  
سولتان هارون عهبدو (خوا بیخاته بهر دلو فانی خوی) که  
به کیک بود له سولتانه گه وره کانی باشووری چاده باوهری  
مینا و مسولمان بوو، هه که قات و قهری پووی تیگرین،  
بیست هه زار که سی هه بوو، جاریک چوومه لای، رینگه کای به  
ترومبیل حوت پۆزه پئی بوو، رینگه پیه کی زلدر هه راسانکر بوو،  
کاتی گه یشتمه لای، پیتم گوت: ده هه هه هه هه هه هه  
ده هه هه ده هه هه ده هه شامیان بۆ بنیترم و توش  
ده هه هه یکی! ده هه هه هه هه هه هه هه هه هه هه  
تو سهونج بده: ده هه زار برسیی لیقه و ماو و قه نیا ده  
فهرده! هه نه و نه ده مان له ده ست ده هه هه هه هه هه  
له ناو قساندا سووین، له پو کاروانیکی ترومبیلی زلی  
بارمه لگرم بیینی ده هه اتن، قه شه پیه کیان لی هاته خواری و  
له گل سولتان ده ستی به قسان کرد، منیش که میك له وان  
نورد بووم، سوای نهووی قه شه که پۆشت، به سولتانم گوت،  
چی بووه؟  
گوتی: هاتووه بمکریت، بیست هه زار فهردهم بداتی، نایا  
نرانی یق منی هه لیزار بووه؟ منی بۆیه هه لیزار بووه چونکه  
من مسولمان بوومه و بهروام هیناوه.

## ● سولتانى دەينەكا ۷۶ ژنى ھەيە!

لە ميانى ئەو ئەزمۇنە رۇدەم لە كېشۈەرى ئەفرىقادا،  
 بۆم دەركەوت كە بانگەوازى ئىسلامى لە بەر ھەمە جۆرى  
 كۆمەلگە و گەل و ھۆزەكانى، دەبىت پىشت بە رىگە و  
 شىۋازى جۇرار جۆر بىبەستىت. يەككە لەو شىۋازانەش  
 جەختكردنەو لە سەر گرنگيدان بە ھەندىك لە زەمىز  
 كەسايەتییە ديارەكانە لەناو كۆمەلەكاندا و تاسىنيانە لە  
 نرىكەوە بۆ دروستكردنى پەيوەندىيەكى لە بار و گونجاو كە  
 بەتەماي خودا دەبىتە دەروازەيەك بۆ دلى كەسەكە و  
 سپاردنى وشەي ھەق تپیدا. بە ھەمە جۆرى  
 لەم بارەيەوە مەن پەيوەندىيەكى پتەوم لە گەل سولتان  
 (عبدالباقي ئەكول) ھەبوو، كە يەككە بوو لە ئاودلارترىن  
 سولتانەكانى ھۆزى دەينەكا، بە جۆرىك ئەم برادەرلەيەتییە  
 بوو ھۆى زنجىرمەك ھاوكارى بۆ بالوكردنەو ھە زانست و  
 فېركردن لە نىۋان تاكەكانى ھۆزەكەي، وەك ھەنگارى  
 يەكەمى پزگار كرىنيان لە نەفامى و نەخويندەولرى و  
 گەياندىيان بە پوودا و پىشھاتەكانى ژيانى سەردەم، ئەم  
 يارمەتيدانە وا جىتى خۆى گرت، تەنانەت جارىكيان شكاتى لە  
 مەن كرد لە لای وەزىرىكى كویتی بە بۆنەي سەردانى ئەو  
 وەزىرە بۆ سوودان گوايە مەن يارمەتیم نەداو، كاتىك داۋاي  
 چەكى لە مەن كرد بۆ ئەو ھەي بەرگى پى لە خۆى و ھۆزەكەي  
 بكات، وەزىرىش بەو شكاتە پىكەنى بە ھەمە جۆرى  
 بەلام ئەو ھەي بۆ مەن لەناكاو بوو و سەرسامى كردم،  
 ئەو ھەبوو سولتان جارىك داۋاي دروستكردنى بالەخانەي



قوتاپخانه ی لیگوردم، لیستیکی ناوی لیترسوازان ی ده ستم  
که به خیرکهر و خودانه کانیاں هه زیان لییه بیاده نه شه  
قوتاپخانه یه

کاتی ته ماشای لیسته که م کرد، ده بیتم شه سق قوتای  
ناوی باوکیان عبدالباقی شه کوله، سه ره تا پیتم رابو مندال کان  
له بهر خۆشه ویستیای بۆ سولتان، ناوی سولتان له جیتی  
باوکیان ده نووسن، به لام دولتر زانیم نه مانه هه موویان مندالی  
سولتان. شه ژماره زۆره به شیکن له پۆله کانی سولتان که  
ژماره یان ۱۶۰ کور و کج ده بیست، هه موویان له ژنه کانی  
سولتان که ۷۶ ژن، ده بیست، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم  
له هر نه و کانه پیمرکه یاند که تو ئیستا مسولمانی و بۆت  
ده ده غه یه له چوار ژن زیترت هه بن و پیویسته له وانی تو  
جیابیتوه. بۆیه به فابه دلپیه وه منی به جی هیتست. پاش  
چه نه پۆژیک به گرژنینه وه هاته لام و گوتی: سوپاس بۆ  
خوا! له کۆل شه گونا هه بوومه وه که به نه زانی کریبووم.  
منیش زۆر که یفم هات و دلوای سه رکه وتتم بۆ کرد له م ژیا نه  
نازه ی له گه ل نه و هاوسه رانه ی شهرع پی پی لوه، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم

● **مسولمانبوونی کوری بوسکا**

(**ئیمپراتۆری پێشووی نه فریقای ناوه راست**)

له لوه نه کۆرو کلود بوسکا، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم  
له لوه نه کۆرو موحهممد نه بویه کر، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم  
له لوه نه کۆرو موحهممد نه بویه کر، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم  
له لوه نه کۆرو موحهممد نه بویه کر، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم  
له لوه نه کۆرو موحهممد نه بویه کر، ده ستم، ده ستم، ده ستم، ده ستم

لایینی پیشووی: دیان بووه له سهر مهره بی کاسولیکی له یه  
 باری کومه لایه تی: هاوسهرداره و چوار مندالی تیرینی هه  
 ئاسنی خویندن: دهر چووی پهیمانگای ئاماده کاری نه ندلزمی  
 ئهلیکترونی فروکانه له مهره بی و نه سهر داره بووه  
 ئه و زمانه ی که دهیزانیته: شیوه ئاخاوتنی ناوچه بی له سهر  
 فره نسی، ئینگیزی، عاره بیش به شیوه ئاخاوتنی مهره بی  
 کاری ئهستانی: نه ندلزاری میکانیک و ئهلیکترونی فروکه  
 چه تکیه کانه له سوپا.  
 کورد بۆسکا که په کیک بوو له کورده کانی ئیمپراتوری  
 پیشووی نه فریقای ناوه راست، مسولمان بوونی خوی له سهر  
 دهستی به بدواره همان په نگوروی بهانگه خولزی لیژنه ی  
 مسولمانانی نه فریقا راگه یانده شیوه ی نه سهر داره بووه  
 نه م که ده که کاری میکانیکی و ئهلیکترونی له چه کی  
 فروکه وانی له کۆماری نه فریقای ناوه راست ده کرب  
 خویندنه که ی له مهره بی بوو، له وی له ریکی په کیک له  
 هاوپییه مهره بییه کانی، ئیسلامی ناسی، که قورئانیکی  
 وهرگیراوی بۆ زمانی فره نسی پیشه که ش کردبوو و دلاوی  
 لیکریبوو بیه ناو ئیسلام، به لام سه ره تا دلاویه که ی قبول  
 نه کردبوو.  
 نه م که ده هیدایه تداره ده لیت: ده سهر داره بووه  
 به راستی له ناخمدا گومان و پایه کی زخم له یاره ی  
 ئیسلامه وه مه بوو، نه مه پالی پتو هنام که له ریکی نه و  
 کتیبانه ی لیژنه ی مسولمانانی نه فریقا دلبه هنی ده کردنه  
 ئیسلام بناسم. پاشان خۆم به کلاکردموه دوا ی نه وه ی نلده  
 واتیه کی یوسف لیبونه دی رابه ری مسولمانه کان له سوپا  
 کاریکه رهووم، بۆیه بریارم دا بچه خولیکی نه وانه ی تازه

[illegible]

هه زنی له ناو خه لکی خوی هه بوو، خه لک نه وهنده پلزیان  
وه گرت هر نه بیته وه، نه تاته هه له بهر مسولمان بوونی  
نه، زگر له خه لکه که ش بیوونه مسولمان، ناوبراو له گوندی  
(بیلا) ده ژیا، به لام زگر هاره زای ئیسلامه تی ته بوو، به هزی  
هه ولی بانگخوازه کانمان که نه ناعه تیان پی هینابوو ده بیته  
پابهندی پقیازی تایینه که ی بیته، نه مه وایکریبوو به کردی پی  
هاره زای هه ندیک له نه حکامه کان پی، به تاییسه ت له م  
بوواییانه نا.

به جیبه جی کرینی له ریزه ی هه چ تواناییه کی زگر پی  
به خشی، که هاته وه، وه نه وه وایوو له خولیکی پاهینانی  
تایینی دهرچوو بیته، نه و جار بانگی خه لکی ده کردی پی  
ئیسلام، خویشی له ژیر داریک له نزیك مالی خوی نه ده نیشت  
نه وهنده له سه نوێژکردن به خه م بوو، به و پییه ی نوێژ  
کوله گی ئیسلامه تییه، بۆ یه که م جار له میژوو ی نه م  
گونده دا، پارچه زه وییه کی خوی به بهردان په رژین کرد، بۆ  
نه وه ی بیته نوێژگی هه پینج نوێژه کان، نه م پیاوه له ناو  
نه و گوندانه ی که هاید به و بوون له هاتوچۆ دایوو تا بۆ  
ئیسلامیان بانگ بکات، جا به پایسکل، پان به پهستی  
گوێدریژ ده چوو. هه ر بۆ نمونه یازده که س له میان و به  
په رسته کان له کاتی شاههنگی که پانه وه ی له هه چ، بوونه  
مسولمان. هه روا بیته وه له ده می یه که م نوێژی هه ینی نوای  
هه جکردنه کی، نوێژه که س و که نوای هه ر به کیک  
له مانه ش، خیزانیان ده بوونه مسولمان، نه م له ناو  
پینگومان نه که نه م گونده مزگوتیان هه یواب، نه و  
ژماره ی هیدایه تدران و نه وانه ی ده هاتنه ناو ئیسلام جهه  
نه وهنده ده بوو.



نهوهی که نزد سهروردی بود نهوه پوری کانی له گونده که ی  
 ملای چورمه سهردانی، له بن دارلکی گورده پشوانی فی  
 گورم، له نزدیک کلتیسا په کی گورده، شه م کلتیسا په په نگه  
 ههوه خالکی گونده که ی له خور گرتیا به جهاوانی نابین و  
 مزه به کانیان، که به م نوابیان به دوست گرابور به  
 سهرسورمانه وه ده پیرسی و منیش لیم ده روانی، له باره ی  
 نهوه پالنه رانه ی که بورنه هزی نهوه ی کلتیسا په کی مارا له  
 گوندیک دوست بگریست که نزد به ی نابینستوانه که ی  
 مسولمان، که به ی نهوه پور، که به ی نهوه پور، که به ی نهوه پور  
 هه که وه ختی نویزی نیوه پوری هات، پرسپارم له  
 نزدیکترین مزگوتی نهوه شوینه کرد، پتیا گورم، له  
 مزگوتیکی سور بترانیت هیچ مزگوتیکی سری فی نیبه،  
 نهویش چند کیلومتره نزدیک له م گونده دورده، بویه ناچار بودم  
 له همان شوین و له بن داره که له که ن خالکه مسولمانه که ی  
 گونده که نویزی نیوه پور بکه م به ی نهوه پور، که به ی نهوه پور  
 ن شیع موساش له به رامبه ر ناپورای خالکی گونده که ی به  
 جاری پر له گریانه وه گوتی، که به ی نهوه پور، که به ی نهوه پور  
 سولند به خوا سهردانه که ی نیوه، که له لایه کی نیمه  
 دورگی ی عاره به به وه هاتون، وه غدی پیغمبری خوا  
 (دخ) سان دینیت به وه یاد به و لاتانی دراوستی، تا به  
 نیسلامتی بانگیان بکات، نه مه ی گوت و پاشان نیمه ی به  
 نان خواردن له مالی خوی بانگه بشت کرد، به لام من له بهر پر  
 نشیم که به به یه جیب جیبان بکه م دلوی بوردنم لیکردم  
 نه متوانی دارا که ی جیب جیب بکه م، نه گره یی نزد بلخی

خوارد بۆ ئەم داوای بوردنە، پاشان بۆ بەرکربنمان و  
مالئاوایی لیکربنمان گوتی. ئەم داوای بوردنە بەرکربنمان  
گومانی تیدا نییە سەردانە کە تان دەبێتە شکرێک بۆ  
ئیسلام و مسولمانان. ئەم داوای بوردنە بەرکربنمان  
بە ئیمەش گوندە کە مان بە جی هیشت، لە کاتی کە دەنگی  
خەلکە کە و زمانیان تەنیا و تەنیا وشە یەکی ئی بەرزدەبوو،  
ئەوان نە مال و نە خواردن و نە جل و بەرگ، هیچیان ناوێت  
بە لکو ئاواتیانە مزگەوتییکیان لە گوندە کە بۆ سروسە بکریست  
بە شکر ئەوەی ماوە و تا ئیستا مسولمان نەبوو، بە  
ئیسلامەتی شاد بێت. ئەم داوای بوردنە بەرکربنمان  
بە لکو ئاواتیانە مزگەوتییکیان لە گوندە کە بۆ سروسە بکریست  
بە شکر ئەوەی ماوە و تا ئیستا مسولمان نەبوو، بە  
ئیسلامەتی شاد بێت. ئەم داوای بوردنە بەرکربنمان

● بانگخواری حەفتا ساڵا  
لە گوندیکی پۆرەلاتی کینیا، پیرە ژنیکم ناسی کە  
تەمەنی لە حەفتا ساڵ هەراوتر چوو بوو، ئەم پیرە ژنە پێش  
سالیك مسولمان ببوو، پاشان هاتبوو شار بۆ ناوێندە کە  
ئیمە، تا فیزی قورئانی پیرۆز بێت. لە سەرەتادا ئەلف و بی  
و پاشان خوێندنەوه فیزیوو، دواتر بە تیلاووت قورئان  
پیرۆزی خەتم کرد، تەنانەت زۆریەشی لە بەر کرد، ئەوجار  
کە پایەوه گوندە کە و دەستی بە بانگەوازکردن کرد  
و هەختیک سەردانمان کرد، هێند کە یفی مات، هەرباس  
ناکریست، بەوەی کە عارەب هاتوونە گوندە کە بۆ  
بلاوکردنەوهی ئیسلام. لە بارەهی ئیسلامەوه، ئەسە بۆ  
هەندیک ئن کرێوو، داوای گەیشتمان بە گوندە کە، ئەم کان  
مسولمان بوون، ئەوەی ئەم ژنە فیزی کردم ئەوەبوو، کە بە  
هیچ شێوەیە ک تەمەن نابێتە بەرپەست بۆ بلاوکردنەوهی

په پښتو خدوا، هه روه له هه ژار پيش پامساو نيبه بڼ ته مېلې  
گرمې و سستې و هه مساردې له به چېگه پاندي په پامي  
نېسلا، که به بڼ بلوگرښه وه ئېسلا مېش هه ژار پيه کې له  
کول نه بوو پوه وه.

په روه ريگاړا له پوځي په سلان له گال نمونه ي نه م و  
له گال پټه مېرغان و پاستگريان و شه ميدان و چاکه خوانان  
هه شومان بکه، که نه مانه چ هادي و هاره ليکي چاکن!

● **فهدري خوا و او بووه هاتووي بڼ تيره:**

چووه باغوري سوودان، هه دره سه (کوټاب) په کې  
له بهرکړني قورناني پيروز سهرنجي پاکيتشام، که بڼ  
فېرکړني مندالاني باشور له شاري (واي) دلمه زرابو.  
مامقستايه که ده رسي تيدا ده گوت وه ناري (تاصع البياض)  
برو، له باره ي شه مامقستايه پرسپارم کرد و پټم گوترا!  
باوکي بڼ نانيه و له نه وروپاره کړچي کړيوه بڼ سوودان!

مېش له دلي خومدا له خوم ده پرسې: شاخ ده بيت چي  
واي کړ بيت نه مه بوو پټه مسولمان و هيندهش مکور بيت  
له سر ده رسي قورناني پيروز له م شوپنه دووره ده ست و  
هه ژار نشينه دا، که پانگخوازه مسولمانه کاني تر بڼه چ باروکه  
نخوني تيره ناکه ون!

وه لامي گم پرسپارم ده ست نه کهوت! جگه له روه  
فهدري خواي گه روه بڼ هه موممان هکاري مړين و  
ژباني له راهم کړيوه.  
هه کاتېک هه دره سه ي شه و پياوه قورناني دقسته  
بڼ نانيه له شاري (واي) بيردپته وه، که له بڼ پووش و

په لاش و بارانی داکړدو دهرسی به دهیان مندالی کچ ده دلوړه  
و نه و بارانه ش ته ختای خویندنې مندالانی ته دهرکرد و  
به مه ش مه ره که به که یان که پییان دهنووسی لږ تنکه ل  
ده بوو له خوا ده پاریمه وه که له کاره که یان سهرک و توریان  
بکات و پاداشتیان بداته وه، خو باشتیرین پاداشتی ش لای  
خودای خودانی نور جیهانه، دهر ختای به دهر دهر دهر دهر  
همیشتا نه و ساتانه م بیر ده که ویتنه وه که فرمیسکی شایم  
تیکه لای دلوپی باران ده بوو، نه و دهرمه ی له بیداری نه و پیاره  
بووم و نه ویش له ناو قوریدا له که ل مندال کان دانیشتی بوو  
قورنانی پیروزی فیروزه کړدن.

دوای نه وه ی که شوینه که م جیهیشت، بووم دهرکوت که  
جله که م نه ختیک قورپی خه لوه ی قورنانی پیوه یه، زقر پیی  
دلقوش بووم، وام حسیب دهرکرد منیش به شداریه کی  
په مزیم به رده که ویت له که ل نه وانه ی قوریان کړونه پایخ بو  
فیروونی قورنانی پیروز.

● به نده ی خودای میهره بان  
پیش پازده سال، له کوماری پواندا به بونی جه رتی  
پیروزی قوریانه وه، چه ند مانگایه کمان کړنه قوریانی،  
قه سابه که که دجیکی کویتی بوو، زقر گوئی به جله سپیه  
جوانه کی نه ده دا که به خوینی قوریانی به که ماکي گرتی بوو  
دوای نه وه ی له نویزی جه ژن که پایه وه، شوینه که هه موی  
پر بوو له بونی خوش و بون گولار، هه به وه ش نه وه ستا

همه هست لومړستی لومړدکانی سمدی رابردووه  
همه هست لومړستی لومړدکانی سمدی رابردووه



به لگو گوشت که شنی کرده چی چی و به ترومیتله که ی به سار  
به زار و نه دیرانی دابه شکر کرد.

۱- لاهه موو کساره نۆد و پسر له بهر پرسیاریه قبیله،  
کارایه کی نامسولمان له دوردوه له م که نه پامابوو، نۆدی  
۲- سهیر بوو پیاویکی سپی له م شیوه و قیافه و به پرزه وه  
به رگی نه و موو خوین و ماندوو پورنه ده گری، هه موویشی  
له پیناوی تیرکردن و خواردن به خشین به م خه لکه. وه ختیک  
پرسیاری له زیدی نه م که سه کربوو، پیمان گوتبوو: نه وه  
مسلمانه له ولاتی کویت، نه زیدی، نه م و نه هه موویشی.  
۳- نه ری نه م له کویتکی کانگای نه وه، یان له  
کویتکی تره؟  
۴- نه م خه لکی نه و کویتیه که پسه له سه رووت و  
سامان و نه وت.

\* - ماتوول د موله مهنده، شادي چي پالي پيوهناوه بهرگي  
هه مو نه مانه بگريت، هر له بهر نه م هه ژارانه !!!

آر- نایینه‌ک‌ی که نیسلاجه، فەرمانی پئیده‌کات، له پیناو  
خوا بئ فیژ و خۆبه‌که‌مزان بیئت، تا بییته یه‌کیک له  
به‌تانه‌ی خوا، که له‌سه‌ر زه‌وی زۆر به‌نهرم و هیواشی و بی  
فیژییه‌وه ده‌پۆن و تا له‌م خه‌لکه‌مه‌زار و نه‌داره‌ش نزیک  
بیته‌وه، که به‌برای خۆیان داده‌نیئت و له‌به‌ر خاتری خوداش  
خۆشی ده‌ویسن و مال و جه‌ستی خۆی له‌ پیناو  
خه‌مه‌تکردنیان ده‌به‌خشیی.

پس سویند به خوانده که بجه مسولمانه که وته بهر دلان و  
خوشم ویست، خاکی بوونه که یم خوشویست، نایینه که یم  
خوشویست، من دهمه وی له نوممه ته کی حسیب بیم! بویه  
برو به موسلمان.

بیا که مندا الیک باوهری مندا الیک

● باوهری مندا الیک  
له گوندیکدا، مندا الیک سیژده سالی بووه مسولمان،  
به لام بق نهوهی سزای نهادهن، نه م مسولمانیوونهی له  
خیزانه کی شاردهووه، چونکه نهوان بق نایینه کی خریان  
نورده مارگیر بوون. بوزیکیان باوکه که، کورده کی خوی  
بینی، له دهره وهی مزگوت گویی دلوته وانه گانی نای  
مزگوت، جا نهو باوکه کوردهی په لیهست کوه و به داریکی  
نه ستور دهستی به لیدانی کرد، هه تا هه ردهو پنی شکانه  
به لام نه م نه شکانه دانه ی، قهت بلینی توزقالیک ساری  
نه کرده و به پیچه وانوه باوهر و سه قامگیری له سهر  
نیسلامه تییه کی زیاتر کرد، ویزای نهوهی ته مینشی بچوک  
بوو.

بیا که مندا الیک باوهری مندا الیک

● مندا الیک مسولمانه که  
له په کی که گونده کان، مندا الیکمان بینی ته مانی تو سال  
ده بوو، گاوان بوو، هر که جلی هارهبی نیکی بین  
گاران کی به جی هیت و دایه غار و هات و گوتی بمر  
بسوتیم وارزان لی نامهیم تا شتیکم له قورنان فیر نه کن  
نیمه ش پیمان گوت: تاخر نیمه بارنامه یه کی  
نیاریکراومان بق له بهر کردنی قورنان هیه، باشه وهره  
به شداریه.  
گوتی: باوکه گاوانه یی پی سپاردوم و تاوانم بهمه هیه  
شوینیک بق فیرسون، من مسولمان بووم و ده موی لیری  
قورنان بم.







پیشکشی ده کن. به لام مه پمونه نه وهنده باس نابنه کسی  
 خوی گرتیوو، بهرگی مه موو گالت جارپه کانپانی ده گرتی  
 پلژنکیان، سه زمان له گونده کسی دا، شو ژنه مه لېژنېرا  
 مه کینه په کی دروومانی پیشکشی بکین، که له بهر مه سی  
 و منی خه پری گه پراپوو، نه م دیاریه نه گرجی نه و هرگز  
 خونیسی پتوه نه ده بیني، چونکه نرخه کی گران بوو کاتی  
 نه م دیاریه باری خیزانه کی گورین، مه موو سه ر خیزانه که  
 به پتزه وه دریانگرت و خه نی بوون له خوشییان، نه مه توانی  
 مه مووان به پتیه ناو نیسلام، نه ک هر به وهنده، نه نات  
 بوو هوی نه وهی مه موو ژنانی گوند نه وانه یسی له پتگی  
 بهر و شکریا بوون بۆ نیسلامه تی بانگ بکرتن. ده نه و  
 ده مستجار گرتنی تازه مسولمانیک، نه گه له گونده که پدا به  
 نانی ته نیاش بیت، یارمه تیدانی له زیان، نه و پوانینی  
 نامسولمانه کان بۆ لای نیسلام ده گوریت، که گویه نیسلام  
 نایینی هه ژاری و پشت به خو نه به ستنه. به تاییه تیش  
 بهر واره پی به کتابه رستی له دلیک ده چیتدریت، که مانای (لا  
 له الا الله) له ژوانیدا نازانیت، بویه نه گه مه کینه په کی  
 دروومان بیت هوی هاتنی ده بیان که س بۆ ناو نیسلام له  
 گونده کسی مه پمونه، نه و بۆ ده بیان گوندی تریش به هوی  
 بهر که تی وه قفی خیرومه ندانه ی بانگخواری، هر راسته.

● شیخ یوسف  
 میلتا که سیک هر له یاده، که له بیابانی باشووری  
 پلژناوای سوودان چارم پی کهوت، نه و پیاوه به پتیه  
 ده لای، ناما جیشی له م پوشتنی ته نیا دیداری کابرایه کی

ھارەب بوو، ھەگگالی لەسەری نابوو...! ھا سە پەرە کە ئی  
 لەو ھەتا ئەو کاتە ئی منی بینی نەیدە زانی شتووە  
 ھەگگالیش چۆنە. بۆیە گوئی: ئەم شتووەیەم لە ھەر بینیووە  
 ھا حال و مەسەلە کە ئی بۆ گێڕامووە و گوئی: ئەم شتووە  
 ئی ئەو قورئانی پیرۆزی لە ناوچە ئی باکووری کەرمان لە  
 پۆژئاوای سوودان لە بەرکردووە، ئەو ئیکان لە ھەر  
 ئیتبوری کە دەبێت خزمەتی ھارەب و ئەفریقاییەکان  
 بەیە کەو بەکات، بۆیە بپاری داو بە پێیان بکەوێت ئی ئە  
 گەشتووە ناوچە ئی چاوی بە ھۆزەکانی مەسیری ھارەبی و  
 دەینە کای ئەفریقی لە باشوری چیاکانی نەویە کەوتوو،  
 لەو ئی، لە ھەل و مەرجێکی زۆر سەختدا، ھەلەو یەکی بەر  
 لە بەرکردنی قورئانی پیرۆز نامە زانندووە: کە فێرخولزەکان بۆ  
 ئاو خولزەو دەچنە بیرێکی زۆر نوور کە ئاوی بارانی تێدا  
 کوێتووە، ھەتتا ھەتتا ھەتتا ھەتتا ھەتتا ھەتتا ھەتتا  
 وێر ئی ئەم بارە ناخۆش و سەخت و گرانی کە بۆتە  
 بەر یەست لە بەردەم کاری بانگخولزی، ئەو جار ئی لە  
 ھەلەو کە پەدا زیاتر لە ۱۶۰ کەس بوونەتە مسولمان و سەدان  
 کە سیخسی لەو بێبەستخانە ئی پێشوو دەو چوونندووە کە  
 قورئانی پیرۆزیان لە بەرکردووە و مسولمان بوون،  
 ئەم بانگخولزە قەت بێتی شتیکی لە من داوا نەکرد، ئەتە  
 لە بەر ھەوێنە کە ئی، لە ھەر بێت دەگەرا کە ھەگگالی لە بەر ئی و  
 چیتر ئا. کە ھەستم بە راستگویی لە کارکردن و ئاسۆییە کە ئی  
 کرد، نوێتە رێکم پاسپاورد یارمەتی پەدا، دە کەس  
 چیمەنتۆمان بێتی ئا ئەو گۆمە ئی پێی ھەواقی دەن کە ئاویان  
 تێدا گەل نایسوووە. ئاوی تێپەرپوونی نوو سالیش







کاری بق ده گورد، پوره مصولمان و زنه هان هينده. د اخراش پوره  
 بهر نه پيخته وه. ~~پوره مصولمان و زنه هان هينده. د اخراش پوره~~  
 به لام بارو که بق په رسته که ی که پلي به مصولمان پورن  
 کړه که ی نه مات و نقد به توندی پلي ی هه لگرت و به  
 زنجیرانی به سته وه و خوارین و خوارینه وه ی ی نه ده وه کړه  
 به لگروای ی ی نه له نایینه که ی په شیمان پيخته وه. نه که  
 بابکیش نه پویه که سوزی بق ده جولا و به دزیپه وه که میکی  
 خوارین و خوارینه وه بق ده هینا، شه و له برسان و له  
 تهنوایش سهری ده نایه وه. شه کړه توانی بابکات و جهند  
 پلژیک خوی بشاریته وه، پاشان که پایه وه گونده که ی، که  
 بارو که ی زانی که پاره ته وه، نه مجاره هان به ستنیه وه و تا له  
 یز دهستان چی نه شککه ده هیه پیدا، نه شککه ده چی و هان  
 نه پيخته وه. سهره پای نه مهش کوره هان له سهر پاره و  
 نوسلامه تنیه که ی سوره پور. ~~پوره مصولمان و زنه هان هينده. د اخراش پوره~~  
 له زتر نام نه شککه ده په هان مایه وه، تا بق جاری  
 نوسمهش دهره تی هه لاتی بق پیک که وت، بزیه نه مجاره به  
 پیا ی بق تر که ندای ولاتی دواوسن هه لات. جا له م ولاته دا  
 له سهر دهستی جهند مامقستان به ک دهستی به وانه ی نایینی  
 کړه و تا وای لیها ت پوره مامقستان، به لام شه ری ناوخل که  
 نه ودم هه لگرو سابو نه به ییست له و ی به پيخته وه، بزیه  
 نه مجاره هان هان به پی بق باکووری کینیا ملی به پیکه یز  
 وه، که هه زار و پینج سهر کیلومتر زیتر ده پور. له ویش  
 پوره مامقستانی قوتا به خانه به کی سهره تایی، قبا ده رسته ی  
 خویندی له سوردان بق لوا و پینج سالانیش له و ی خویندی  
 لوی شه که پایه وه ولاته که ی خوی، بق شه وه ی وه له

بانگخوارىكى خۇبەخش كار بىكات، كە پۇرۇت ك نانى دەخولود  
پۇرۇت كىش بىرسى. ھەر لەسەر ئەم بارە ماىەوۋە تا بەرەسىنى  
لەلای لىزىنەى مەسولمانانى تەفرىقا بە بانگخولوز دامەزىنرا. جا  
ھەزاران كەس لە خەلكى ھۆزەكەى لەسەر دەستى مەسولمان  
بوون و لەنىوان كوندەكاندا بە پى، ھەندىك جار پۇرۇت ك پا نور  
پۇز، وەك كە پۇك دەكەرا، تا خەلكى بۇ ئايىنى پاستى بانگ  
بىكات. ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس  
ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس

● ھەندىك كەس چوار سالانە ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس  
لە تىرگەندا سەردانى تاوۋەندىكى ئىسلامىمان كىرد، كە  
خۇمان بىناكەيمان ئىروست كىربو، ئەگەرچى پىرۇزەكە  
تەواۋنەكرابو، بەلام خەلكەكەى لە خەنى و خوشىيان لەسەر  
ھەردەكەوۋە دەستىيان بە دەرسدانى مەندالەكانىان دەكرد بە  
شىۋازە تايىتەكەى خۇيان، كە پىگەيەكى زۇر ئى كەك بوو  
نويۇزىشيان لە نىزىك ئەو مىزگەوتە دەكرد كە ئىروستكرابو.  
لەئەى تاقمە كچەكمان بىنى، دايكى سەھەب لەگەل  
كچەكانى، لىيان نىزىك بۇوۋە ھەندىك پىرسىيارى شەرىفى ئا  
كرىن، دەرگەوت كە ھىچيان ئەدەزانى، تەئەت كە دىلوان  
لىكرىن سەردەى فاتىھايان بۇ بخوئىن، يەكيان ئەيدەزلى  
بىخوئىتتەوۋە، ئەمە سەردەپاى ئەوۋەى زۇرەشيان ئەمەتەيان  
ھەشت سالى پىتر دەبوو. ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس  
دايكى سەھەبىم بىنى زۇر خراب لىم توۋرەبووۋە لىس  
پىرسىم، ئەم كەنجانە چىيان كىربوۋە؟ ئىۋە شىتكتان لىز  
نەكرىبون، ئەنگر بە مەسولمانەكانى ولاتى ئىمە پىدەكەن  
ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس ھەندىك كەس

[illegible]

ناوهنده که مان له سهر فیرکردنی سه تیوه کانمان و کسور و  
 کچه کانمان له توگه ندا دلتیا بوون. <sup>له سهره و ان هغه ورتیو</sup>  
 به پرتی <sup>له سهره و ان هغه ورتیو</sup> **● (تههانی) چوار سالانه:** <sup>له سهره و ان هغه ورتیو</sup>  
 به گه په کی (ره حبه) له (خه رتووم) ی پایته ختی سوودانه و  
 به ترومبیل نریکه ی من سعاتان له ناوهندی شاره وه دووره،  
 نهو ناوارانه ی لی تاکنجینه که له بهر شه پی ناوختو هه لاتوون.  
 موختاری گه په که که ناوی سولتان هه بدوللا کافیه، ناویراو  
 له گه ل تاقی (چون گه رنگ) بوو و ندری شه پی بقریبوون  
 به لام توبه ی کریمو و گه رابوویه وه ناو که س و کاره که ی و  
 ندر پایه ندی نیسلامه تی بیرو، نه بهیشتیوو هیچ کلیتایه که له  
 گه په که که ی تروست بکرت، سهره پای که م ده رله تیشی،  
 به لام چه ند بنکه یه کی له بهر کردنی قورستانی پیریوزی  
 دله زلاندبوو. <sup>له سهره و ان هغه ورتیو</sup>  
 له سهردانی به کی لهو بنکانه مان کرد و کچیزگه یه کی من  
 سالانمان بینی بهو بچووکیه ی خوی، له ماوه ی دوو مانگدا  
 له سووره تی (الضمی) دوه تا کوتایی جزمی (هم) ده ی  
 له بهر کردبوو. هیتخ له باوهشی کرد و هینای، دلوامان لی کرد  
 هندیکنان له قورشان بقریوینیت، ههر که دهستی به  
 قورشان خویندن کرد، قیکرا دهستان به گریانی کرد، چا له  
 خومان ده پرمی باشه چی ده بوو نه گهر نه م شیتخ و  
 هاروشیوه کانی مووچه به کی مانگانسه یان هه بوایه تا به  
 سه ربه ندی و خوشی بزیابان، یان چی ده بوو نه گهر نه م  
 منداله به هره داره نه گهر به که مکه کیش بوایه پیری  
 لیترابا ۱۹



نام بنکایه، جگه له تهخته یه کی بن پیتچک، هیچ شتیکی  
 تری لی نه بوو، نهو مندالانهی هاوشیوهی (تههانی) لهو گورده  
 له بهر چرقه ی هه تاو و له بهر بارانی ده بولیه دانیشتمبان، شتیخ  
 ناوانی بوو که رۆژانه ژمه خوارینیک بدرابا قوتابییه کان،  
 چونکه کلنیه کان لهو ده قهره ی تراوسیتیان رۆژانه خوارین  
 دلبهش ده کهن، خق خوارینی هه ر قوتابییه کی قورنان، رۆژانه  
 ته نیا ۱۹ هله ی کویتی تیده چوو. ~~له بهر هه قه پامه چوو~~  
 نه ری گه لق ئیمه له کویتین؟ هه زاران خه لک له برسان  
 ده مرین و ته نانه ت گزو گیا و دارو پرچکیش نییه بیخون و  
 ئیمهش رۆژانه بوی هه ر ژمه میک، نهو خوارینه رۆره  
 فریده دهینه بهر ده رگای مالان و ناو زیلخانان، ~~له بهر هه قه پامه چوو~~  
 • : نهو بانگخوازانیه له منداله بی باوکه کان بوونا  
 له ناوهنده که دا چوار سه د بی باوکمان هه بوون، هه  
 به که یان له گوندیک لیری بنچینه کانی ئیسلامان ده کردن،  
 که ته مهنی هه ر به که یان ده پوره شو سال، له گه ل  
 بانگخوازه کاند ده ر ده چوون و به پیمان بق گونده کان  
 ده ریشتن. ته نانه ت به کیک له ولنه ی که ته مهنی تر سال بوو،  
 چوار کهس له سه ر دهستی مسولمان بوون، هه تیویکی تر که  
 ته مهنی هه شت مالان بوو، من وام ده بیینی زانسته که ی نقد  
 له خه لکی ئاسایی زیتر بوو، بویه کردیانه پیشنوژی  
 هرگوت سه ر، ~~له بهر هه قه پامه چوو~~ ~~له بهر هه قه پامه چوو~~  
 به کیک له و تازه مسولمانیوانه لای ئیمه به عیداری سن  
 خولی کرده جا دهستی به بانگخواز کرد و نو سه د کهس  
 له سه ر دهستی بوونه مسولمان.

- تازه مسولمانیوه کی تو، به دور سالان پازده جنسی

قورتانی له بهر کرد.

- تازه هودایه قمرلوتکی تر، به شداری چنده خولتکی کرد

و پونج گوند له سار دهستی بوونه مسولمان.

● ئه هه هیوامانه یۆ نازدارانمان!

که له مدهغه شقەر بووم چاوم به کابرایه کی (مالا غاسی)

کهوت که له بنه پرتدا عاره ب بوو. گوتی: ئه و له مندالییه وه

قورتانی خویندوه و له بهری کرپوه، به لام (به قسه ی نه)

وهک به به غا هه ده لیتوه و له بهری کردوه، بئ نه وهی هیچ

له ولتاکی بزانیته، تا نه وهی مانای (قل هو الله احد)یشی

نه ده زانی، ته نانهت دوا ی نه وهی گه وه ده بیته و ده بیته

بازرگان، نه یزانیوه سوو (ریا) حه رانه، چونکه هیچ شتیکی

له پناغه و بنچینه کانی ئیسلامی نه زانیوه.

ئه م برایه پتی گوتم: ئه و له پۆژئاوای مدهغه شقەر چۆت

مزگوتیک و یه کی له بئ باوکه کانی ئیمه ی بینیه، که دوا ی

نویژ مه ستاوه ته سار پیتیان و فره مایشتیکی پتفه مبه ر

(د.خ)ی خویندوتوه و پاشان بۆ زمانی ناوچه که ی

وه رگێرلوه. وه ختیکیش ناوه پۆکی فره موده پیرۆزه که ی

باس کرپوه، مزگوت پیر بووه له و نویژکه رانه ی که چاویان

له فره میسکان پیر بووه، ده بووه پال پالانی تا ئه م نازدله

بخه نه باوه شی خویان و سه ریان ماچ ده کرد و ده ستیان به

سه ریدا ده هینا.

[illegible]





مائره سسه يهك و خانه يهكي بسى باوكسان و مزگه و تيك و  
 بنگه يهكي ته ندروستى و خانه يهك بق پاهينانى ژنه نه داره كان  
 و ناره نديكىش بق پاهينان و فيروونى كوتيه پوتنه رمان نروست  
 كره. خالگه واپان ههست ده كرد نه م خيرو و پيره يان له  
 خاكى پى خيرو و پيره وه بق هاتووه، به جورىك هه رگيز  
 چاره پنى نه ميان نه ده كرد و هه ر به خه ياليشياندا نه ده هات  
 نه ميان بق بكرىت. له به رنه وه پتيان و ابو كه هه قه له و  
 پتاره دا من بگنه پاشاي ده فاره كه. نه وان سووربون  
 له سر نه وه ي كه تاجى پاشايه تيم بخه نه سهر و جلى  
 پاشايه تيم له سهر بگنه، كه ته نيا چنين و نروونه كه ي  
 مانگيكى ره به قى ده بورد. سهره پاي نه وه ي من به توندى  
 رهنكرده وه، به لام ناخبرى ناچار بووم به رامبه ر هه مو  
 خلكى جله كانم پوشي، پاشان كوچانى پاشايان دامه دهست  
 و زلفه نيان بق كردم، نه م شى چونكه به كيك له خيرو خولازان  
 (خوا پاداشتى بداته وه) ساره ي نابوو بق نروستكردى  
 ناره نديكى ئيسلامى.  
 خهك له وي عاره بيان خوشده وى، پروانكه ن كه عاره بيك  
 مابيت و مسولمان نه بيت. شاي چ جوانى و ساده يى و  
 چاكيه كيان لا هيه، كه ده يانينى هه شست سعاتى  
 مائووبون و سهختى رگه ي نه م سه فاره ي به ترومبيلت  
 هه مو له بر ده چيته وه !

## له مهینه تییه کانی مسولمانانی نه فریقا

• ژنان له کانی نوږدا سهریان

به سه تلی پلاستیک داده پوښی

بانگخوازه کانمان له دورگه ی مه دهغه شکار (که چولرم

گوره ترین دورگه په له جیهان) دهستیان به گه شتیک کرد تا

نیسلامه تی له نارو و هزلانه دا پلاویکه نه وه، که له بنه پره تا

مسولمان بوونه، له و نیمه نه زور نازار به خشان ی که له

سفره دا بینیمان، نو ژنانه مان ده بیني که نوو سال ده بور

مسولمان بوو بوون، هیتا سته تلی پلاستیکیان له کانی

نوږدا یان له کانی چوونه دهره وده له سره خویان دمنار

پتیا نلکه پوښی، نه وده ش که بهر نه دلری بوو و توانای

نه وده یان نه بوو جلی حجابی شاعرعی بکړن. دواي نوږدو

چوونه دهره وده له مزگوتی، په کیکیان پتی کوتین: به پلستی

زور لره نگ که وتین له که پانه وده مان له نوږدوه بول نار

نیسلامه تی، به لام نه بوونی جلی تازه مان بول نوږد کرښی، له

چیتزی نوږد و هسیرینی سوچه پردن بول خوا، بول به ش

نه کرښوین!

له گوندیکیان پږده ی مسولمانان چاره کیڅ و چاره که کای

قرمه سیحی و نیوه که ی تریش بت په رست بوون. زور خام

خوارد و دهر وونم نازاری ده بیني، که سنی ژنم بیني له

مزگوت به رتک و پیکی نوږد یان ده کرد، نه که رچی جلیکی

وایان نه بوو که دایان پوښیت، ته لپسی ده غل و دانیان ده هیتا











گوند هکاندا له ناو نهو ته رمانه دا گوزه رمان ده کړد، که سپلی  
په پده ترلانی بیاننیزیت. واقمان وپه ابرو که مړو بگانه نهو  
پاده له دلره لای و توند و تیژی یی که دپنده ترین خاږل له  
مړو په ریز پاکتر بیت.

### • هلمه نه گانی خه نه کړدن

هلمه نه خه نه کړدن مندان - که له زږ له ده فاره گانی  
نه فریقا ده ستمان پیکر دبوو - په کیک بسو له وړیکه پانه ی  
پارمه تیده و بوون بڼو بلو کړنه وهی نیسلامه تی له م نارچانه،  
په م بونه وهش دلوخو شیی نه ویی ده گرتوه، لیمه ش نه مه مان  
بڼو مه سه له ی بانگه واز په کار ده هیئا تا که پشتن په گوره ترین  
نویژ له کومه لگ دا ده په مکه یی له ده و تیر و پسته و نا ده  
نام ریکه میلی و کونه ی که خه نه ی پښ ده کرا ده بووه  
هوی خوین به ریوونیکی زږ، ته نانه ت همدیک جار مړنیشی  
له لوا ده مات، پان لانی که م ده بووه هوی هه وکړدن و زه ده  
و زیانی ته ندروستی، په مکه یی له ده و تیر و پسته و نا ده  
هر بڼو زانیاری، خه نه کړدن مندانیک - له سهر ده سستی  
پزیشک - له ۴ - ۶ ډولاری نه مویکی زیتری تینه ده چوو. دوی  
خه نه کړنه که ش جلیکسی پاک و همدیک که ده سستی  
پاریکر ستمان بڼو مندان که ده کړده دیاری. نای که ده تینی  
چنده که یفیان ده مات و چنده جوان بوون بسو جله  
عزیه بیانه یان !! همدیکیشیان چاویله کی په نگا وره نگیان له  
چار ده کړد و همدیکیش جامانه یی کی سووریان له سهر ده نا  
که نیشانه یی کی مانگی په ک شه وهی پتوه بوو به گویره ی  
دای خه لکه که. نه م دیمه نه مړو ناتوانیت له پیری بکات ده.





[illegible]





نهوانيش گوتيان، كهواته تو مسولمان نيست چوئكه چوئكه  
ده بيت تو مسولمان بيت و به زماني كه نارلوه كان قسان  
نهكي ۹

۱ پيم گوتن من عاره هم و خهلكي ضاكيكم كه مهككي  
پيرزي لتيه و به عاره يي قسان دهكهم كه زماني قورناني  
پيرزي و زماني پيغامبيري نيسلامه  
نهوان هسره به ناساني نليان به قسهكم نلاري  
نه خوردهوه و له مينبهرهكه هيتاميانه خوارهوه، ناخرچي  
كه سيكي نامسولماني وهك من نابي له مزگوتينيكي نلوا و نلار  
بدهم!

دواتر زانيم نهو بانگخولزاننه ي به كه نارلوه كان له تهنرانيا و  
زهنكييسار دهمناخفين، نهواته بوون كه نيسلامه تيان له  
ناوچهيه بلوكرنوتوهوه، بويه خهلكهكه پيئي وايه نهو زمانه  
زماني نيسلامه تيبه، نه شيانده زاني زماني عاره يي زماني  
قورناني پيرزيه

● لهر نه فاسي، كه به كه ي مهده فاشقور  
گيتركي له گهل مهككه دهكاتا

نهري بيستورتانه كه عبه له شويينيكي نلري زهري  
بونياندراني و خهلكيش له سهر هيمان ريگه و دروخمهكاني  
عه جي نيسلامي، بق حاج و به رستش پويي تي بكا؟  
نه عنيش بهش به حالي خرم سهر دانيكي نهو كه عبه هم  
كره، كه له گوتنيك له گوندهكاني سوركي مهده فاشقور  
هتياندرابوو، نهو گونده ناوي (تساراراتومبوني) ي بوو كه سهر  
به هريمي (ماجوتقا) بوو، هوزهكاني (سكالافا) ي بتيانست



و مانگی نه مخوری هه موو سالتیک که مانگ ده پوره چوارده  
 بیهان هه جهان ده گوده  
 روزمان لهو شووتنه گوده بئو له و دهی بزانین دروشتی  
 بهرسته کان له هه چه که پان چلنه و بئو ئهسلامه لیه  
 پانگان بگه م، بزیه ده برابه چاومان به و ژنه بکه ویت که  
 بهرستی کاروباری هه ج بوو بئو دلهین کردنی خزمه تگوزاری و  
 بهرنگرینه و دهی سوووته کانی هه ج بئو حاجیه تازه کان  
 ئه م ژنه له نووسه پینگه که ی خسری به ئاماده بوونی  
 مارکاره کانی پیشوانی لی کردن، پیشمان پاگه پاند که ئه م  
 له واتی کویته وه هاتووین - هه لیه ت ئه و نه ید و زانی کویت  
 که ورتنه گوی - و ئه م خه لکی سه ر زه مینیکین که مه که ی  
 بهرزه و مالی خوای که و ده و که عبه ی راسته قینه ی لیه، به  
 نوینه ریلی ئی مسولمانان له واتی بهرزه وه هاتووینه ته ئیره  
 ئا له حالی براکانمان دله نیابین. وه که خوشم کویته به کم بئو نه و  
 دهل ئاماده بووان له میژووی پیشینه کانیا و ئه و به م  
 ئهسلامه نیبه ی پیشوویان بوونکرده وه که ئهستنا هه ندیک له  
 سوووته کان و ناب و ئه سهریتیان بئو به چه ی ئهسلامی  
 ده که ریته وه، دلووشم لیکرد سه ردانی که عبه که یان بگه م.

### چیرۆکی دروستکردنه که ی

ده که پنه وه که کارابه که به ناوی (زاندریا مه ندیه سل  
 ئاریلی) که له به چه ده عومانی پان به مه لی بووه، له نه و  
 نه زه کانی ساکالا ئا ئایینی ئهسلامی بلوگریتنه وه، به ئام  
 به ئی نه و ده ی ئه م ئایینه نوییه بگه به نیکه زویره ی خه لکه که  
 کره ی نوایی کردوه. چارێکیان هه اندیک له م خه لکه بئو

هه جکردن به سواری که شتییه ک پوو ده کته مه ککه، له  
رێگه دا زریانیک مه لده کات و هه مه موویان تقوم دههین. بویه  
نوی نه مه پووداوه بته زینه پیر له وه ده کته وه که که عه به یه  
بونیا د بنین و مه مور سالتیک له جیاتنی هه جی مالی خوا له  
مه ککه، لیره هه ج که ی خویان بکه نه. <sup>هه ج که ی خویان بکه نه</sup>  
ئه مه پیرۆ که یه ئه سو کات مسولمانه کان له بهر لاوانی  
باوه پسان و شه زانیکی له راده به دهریان له بهر به  
پاسه تییه کانی ئه سلا م و دروشم و پێنمایه کانی، به  
په سه ندیان زانیوو. <sup>په سه ندیان زانیوو</sup>  
ئه ده گێرته وه هه تا له شوینه و له گوته ی باسکرا  
پایه که یان سه قامگیر بوو، له هه وت شوینی جودا له بینای  
که عه ئاواکراوه. <sup>که عه ئاواکراوه</sup>  
هه ر که خانه واده که م به سه رهاتی ئه مه که عه یان گوئی  
بوو، تامه زه یه بوون که سه رهانی ئه شوینه بکه نه و له  
نزیکه وه سه روته کانیا ن بیهن، به لام به خه یلومر نه بوو بو  
یه که م جار که سه رهانه که بکه یه، چونکه پۆر که سیفم  
بوو، دیار بوو سیفه مووان سه رهانی که عه هه رام بوو، بویه  
ده بیته پۆزی نواتر بیتنه وه. <sup>ده بیته پۆزی نواتر بیتنه وه</sup>  
کاروباری هه ج نه یانه یشت خه یزانم و که چه کانم بیتنه شوینه که،  
چونکه قایل نه بوون جله هه جابه کانیا ن دایه ن. وه خه یکه  
چرومه لای مه ره که یان و پیم را که یاند که ئیمه مسولمانین و  
هه ز ده که یه سه ره له م که عه به به دههین، که چی خه لکه که  
نه یانه یشتو وه مالباته که م بیتنه پیش، بن ئه وه ی باسی  
پا به تی هه جاب بکه م، نه ورش سه رهانی به هه ندیک له  
هاوکارانی کرد که به یلن ژنه که م و که چه کانم سه رهانی ئه



گویند که گزین (شارنیز) گن له نیسلامه نیبه که ی گویند که  
 بگرنه. نیسلام و بنه پنه کانهمان بیل پرون گرنه و  
 به لکه که رگر که پنهان سات و گرنه های سن گرنه  
 مسئولان که ده پنهان خه لکبان له گنل برون. به کتله له  
 گونیاکان که توری (نیگسوبا) بود بلی باسگرین که نی  
 جانوگری گونده که به و به پروس و ساره رشتیاری به کانه  
 و قورستانیش پنهانکشی به کانه ده کات. جا بلی باس  
 همگرین که مسئولان نیونه که ی موعجیزه به کی خردایه و  
 شتی که پنهانانی دلی خه لکه که به، به پاده به که هیچ که سکه  
 بلی نیبه نیسلامه تی بلی گونیا باس بکات، چونکه خه لک  
 پنهان وایه سوزای شو که سسه له دله لانه، چونکه شو  
 ساره رشتیاری به کانه.

• و تاریزی روزی هینی له مالاری،

نوا بو سولتانی موسانی ده کاه

له شاری (نه کاتابی) بوم له باکورری کرمار مالاری، بلی  
 نویزی هینی بوم کرده مزگوتی (نایل) که ناکه مزگوت  
 بود له گونده که، بود پکات نویزی سه لامکرینی مزگوت کرده  
 و لانیشتیم تا هندی که قورنای بپویند، به لام نه متوانی به که  
 و شش بپویند و، چونکه کابریه که پاده ستا بود دهستی به  
 چینه بازی و ده لوه پیره کی کرد، به که و شش کی فی حالی  
 نه بوم. خوی نه نه زانیم گویا نه نه جارده بی ده لنت، که  
 خلیسی نه نه زانی هسی ده لنت و نویز که رانش هه روتو  
 گویا نه نه لای نه وان به شتی که له سروونی نویزی هینی  
 خوی نه نه دهنگه ده لنگ و لوه لوه کسان له ده روتو







بە زىننەت بىر، لايىقە غەمبارىيە كەش لىم سەردانەدا  
بىھارمان بوو لە گەل ھەندىك لە مانە، كە لە بەر بىر كۆلى و  
كەم بە قلى ئەيانتوانىبوو ئە لە قوتابخانە، ئە لە خانەى بى  
باوكان دەرس بخوینن، كە پزىشكە كە باسى كرد ھۆكارى ئەو  
بىر كۆلىيەش خراپى خۇراك پىشاندان بىرورە لە مەدالىدا،  
ئەمەش واىكرىورە تواناي ھۆشيان ئەمىنىت،  
ئواتر بە ھۆى كە سىكەو كە پىچىپۆى خۇراك بوو،  
بەرنامەى خۇراكى ھەفتانەيان بۆ داندىرا، بەرنامەى پۆزانەى  
بى باوكان لە نوێزى بەيانانەو لە مەزگەوتى دەستى  
بەدە كرد، پاشان قورئان خویندن و دواتر نان خوارىن و قاپ  
ئوشتن و پاكرىنەو ھۆ ژور و ئەجا خویندىنى حكومى و  
ئوى ئىوارانىش ھەندىكىان وانەى ئايىنىان دەخویند،  
پەرسىيارى پەروەردگارم لە بارەى ئەوانەو بە  
بەدەماتەو، كە چۆن وازمان ئى ھىناون و ئەوانىش ھەتا  
لەسەر ئونىيائى ساون ھەو پە دەردەسەرى و ئانەو  
ئالانسان ۱۱؟ چونكە پاروورە ئانىكىان دەست ئەكەوتوورە  
پەروەردگار داوى لىخۆشبوونت لى دەكەم!  
لەبىم چو ئەو ھەس بەكەم كە بچوكتىن مەدالى بى  
باركە لە بارەش كرىبوو، داوام لى كرد كە وەرەترىن ئاواتى  
خۆم بۆ باس بكات، ئەویش گوتى: دەمەوى نامى كىكەك  
بەكەم، كە لە زىاندا تەمە ئەكرىوورە، دىاروورە كىكى لە  
دەستى مەدالى ئو لىتبوو،  
ھۆرى ھەبىرا  
لەبە ھەزىكەن ھەستە ھەزار كەس دەبن و نەزەبەان  
پەرسىن و لە ساكورى كىنىيا و باغسورى ئەسپورىيا





سەرىكىيان ئى بىدەم و كارىيان لەناودا بىكەم، چونكە ئەمانە  
 مەنپەئەتتەرى پەسەنەن و ئەوانىتر ھەموويان غەلەمەن.  
 سەرەتا كارەك سەخت بوو. نىقە بىرەم پەزىلىكىيان چەمە  
 ئى چەتە كەسىكى كۆرتەبالا و لە لايان دانیشتەم تا لەبارەى  
 ئىسلام ئىسلىيان بۆ بىكەم، بولايەك تەرجومەنم بوو. پاشان  
 پەرسىيارم لىكردەن: كەس پىنى خۆشە پەرسىيارەك بىكا پەن  
 مەولمان بىت؟  
 كەس مەولمان نەبوو. بانگەولەزىكىمان ھەبوو خەلكى  
 مەلەكە بوو، ئاوى ھەبەولە ھەمان يەنجو بوو پەشتە  
 بىزەگەن بوو و ئىستە ولى ئىتەلەو، پىاوتكى چەندى بلىن  
 مەولەندە بوو، ئىستەش دەرگەى مالەكەى لەسەر پەشتە،  
 ھەر كاتىك يەكەك مەولمان دەبىت، سى مانگان لەلاى  
 دەبىتەو و ئوتەر دەروەت. ئەر پىاوە خەلەوئى قورئانى  
 ھەبە، قورئان و بىچىنەكانى ئىسلام دەزانىت. ھەموو پەنگ و  
 ئىبەوئى مەولمانى لەلا ھەن، بەلام ئەم پىاوە خەلەبە  
 پەنگەكى تەد سەبىرى لە بانگەولەزىكىمان ھەبە، ھەر ئەرەندە  
 بە تەوہىتەكە كەبىشتەم، چىبىنەم؟! دەبىنەم دەستى  
 بەزىكەوتەو و (اشھەد ان لا ھە الا ھە محمد رسول ھە) دەلى  
 و ئاوىن بولەك كۆرتەبالا يانەش لەكەلى دەلەتەو، مەنىش  
 بىتە كوتە

ھەرە شىخ ھەبەولە ھەمان بۆلەم تۆ چى دەكەى؟ ئەرەى تۆ  
 جەنەت لا ھەبە، چىت ھەبە؟  
 - ھەبە، چىت ھەبە؟  
 - باشە بۆچى لەسەر دەستى تۆ، ئەم ھەموو مەولمان  
 مەنى و لەسەر دەستى مەنىش چىش؟

کینش که نه‌ره په نه‌ره ده تان ویت هه‌موو ئوسلامه نه‌پیان به  
 هه‌و و پوژیک فوژ بگه‌ن، هه‌رجی منم نه‌پیان ده‌لیم، نه‌مه  
 خودایه و نروستکاری هه‌موو شستیکه، خودای پساله و  
 بیگه‌ریش فسیای په‌رستنه و فسیای نه‌ره په دانی نه‌پیا  
 نه‌پین، بویه له‌کنم مسولمان ده‌پن. هه‌ا پاهسان خولیان بۆ  
 ده‌که‌مه‌ره و سه‌ردانیان ده‌گه‌م و چه‌ند فوژخوارکی خرمه‌پان  
 بۆ ده‌نیرم و نه‌وانیش خولیان بۆ ده‌که‌نه‌ره.  
 پوژیکیان چوومه گوندیکی کورته‌بالاکان، که چه‌ند  
 که‌سینکیان تیدا مسولمان به‌وون، مزگه‌وتیکمان بۆ گوندیه‌و  
 نه‌وانیش که‌ منیان نه‌نی په‌که‌م که‌سی شه‌لکی که‌نداره  
 هاتوته لایان، نقد پووخش به‌وون له‌گه‌لم و هه‌رگه‌م به‌وون  
 نه‌وجار نه‌و هه‌نگوینه‌یان بۆ ده‌هیتام که‌ له‌ داریان کردیوه  
 په‌لام هه‌نگوین پر له‌ میروو بوو.  
 شه‌وان هیچیان نییه، نه‌م مال به‌ووکه‌یان هه‌یه، که  
 به‌سووتینی بۆن سۆی لایانه، له‌ دار و باره‌پان ده‌خواره  
 پوژیان به‌ کوله‌مه‌رگی و مه‌ره و مه‌ژی به‌سه‌ر ده‌پرد. نه  
 کشتوکال و نه‌ بازرگانی، هیچ شتیکیان نه‌بوو به‌رویه‌پان  
 کۆده‌کرده‌وه و به‌ پاو خه‌ریک ده‌بوون.  
 له‌ بیرمه‌ کاتی له‌ باره‌ی مالیان پرسیارم لیکردن، گوته‌پان  
 وه‌ره ژووری.  
 هه‌ر که‌ ویستم به‌چه‌ ژووری، نه‌م‌توانی، چونکه‌ ده‌رگاکی  
 نقد به‌چووک بوو، تیره‌نه‌ده‌چووم، بویه هه‌ر وایان کردی و  
 ده‌رگاکیان شکانه.  
 منیش گوتم: هه‌پا! ده‌هه‌ر به‌چه‌پان به‌پان  
 گوته‌پان هه‌پا و مه‌پانی بۆ چه‌یه! هه‌مووی نه‌پ  
 هه‌پاتیکی ده‌وی و نروستی ده‌که‌ینه‌ره.

هر به راستیش له بهر چاوم دروستیان کرده وه. زلر به پان  
جلی زلر ساده بیان له بهر وه. نه وهی شهرمگه و عورده ته لای  
نه وان نویسه، هه لیه ته نامسولمانه کانم مه به سته، چهرنگه  
مسولمانه کان شوکر زلر پوخته و بهرداخن. *په بهرداخن*  
وه بیرمه پوزیکیان مهیمونیککی زلر چلری (گوریللا)  
په لاماری ژنیککی دابوو که له داریستان ده که پابه وه و  
گرمه کی پر له شه پابی پی بوو (نه وان شه پاب له داران  
دوره هینن) له سهر سهری خوی دابوو. نه مهیمونهش که  
له سروز زلر وه، له پشت ژنه ده پوخته. ژنه له فرسان  
گرمه کی دابوو وه عری تا نه پوخته و خویشتی دهستی به  
داران کره بوو. مهیمونه کهش هاتوو شه پابه کی خوار دبووه،  
نه گهر سهر خویشتن نه بی هه لینا گریته، چ جای نه وهی  
سهر خویشتن بیت. *په بهرداخن*  
که سهر خویشتن بوو، نه و جار به نوای بونی ژنه هاتوو و  
هه تا که یشتبووه گوته که نوای که و تبووه، دهستی به  
کارلکاری کرد له گوته که، قه دهری خوا و بوو پولیسیک زلر  
نور نه بوو له و ناوه بوو، بانگیان کردی و نه ویش هات و  
نهش مهیمون و دهستی به ویرانکاری کره وه و مالان تیک و  
پیک دهه. پولیس هر نه وهنده ده مانچه که ی ده رهینا و پی  
کرله ی پیوه نان، به لام سوودی نه بوو. *په بهرداخن*  
پنیا گوت: وازینه تیه خومان دهردی ده زانین *په بهرداخن*  
پیاوژک به خور قامیشیکه وه بوی ده چوو، نه قامیشی  
سووی نی ده که ن، نه و جار ده رهیکیان تیکرد و نوویکیان  
لیکرد و ده ره که یان بوی سهر مهیمونه که ده ره پانده، بهر  
هریوه مهیمون کهوت و نوایر هه پاتی له بهر بیا. نیستا نه  
جله مهیمونه له موزه خانه ی (بنجی) له پایتهخت هه به.





## گوندی نوردان و ئیسلامهتی

سهردانئیکي بیابانی (جهه لایه) مان له (مه رسابیت) ی  
باگوردی کینیا کرد. هژزیکي نوورده پاریزی مسولمانان  
نزیسه، که بوو بوونه بت په رست. نوای شهوهی کلیسا  
پارهی خویندنی بۆ دابوون، هه ندیک له مندا له کانیا ن فوری  
هه رینه واری بوو بوون، سه و هزیسه و بوو بوونه نیان و  
هه ریتیکي که میان له به چه ی ئیسلامهتی خویان پیوه ما بوو.  
به ئیمه ش په یمانگه یه کی شه ر عیمان بۆ دامه زانیدن تا  
بۆ کانیا ن تیدا بهوینن. شه م که ده جانه نقر به په رۆشه وه  
تیکل بوون، ده ستیان به باگورینه وه ی ئیسلامهتی کرد  
له ناو خه لکی خویان، له ماوه ی چوار سالاندا نقر به ی  
گونده کانیا ن بوونه مسولمان. شه م که ده جانه نقر به ی  
له گوندی نوردان - که له گونده کانی ده هه ره که به - په کیک  
له فو تا به کانی په یمانگه ی شه رعی ده چیته ناو خه لکی خوی  
وله باره ی ئیسلامهتی فه بیان بۆ ده کات و به نه ما کانیا ن بۆ  
هه ند ده کاته وه، سه و هزیسه و پتر له ۲۰۰ که س ده به نه  
مسولمان، پاشان ده که ریتسه وه په یمانگه ی شه رعی و ئیزن له  
مهرستاکه ی وهرده گری که چوارده فیرخواز هاو پیسه تی  
بکن بۆ گونده که. شه م که ده جانه خولیکي فیربوونیا ن بۆ شه م  
نقره مسولمانانه کرد وه و کۆله که کانی ئیسلام و به نه ما کانی  
هه ریا وه بیان فیر کردن، شه م ش له شه رمتای مانگی هه ریا وه  
په هه ران بوو. شه م تازه مسولمان بوونه مسوور بوون له شه ر  
ئیه وه ی به هه ریا وه به ی، فیرخوازه کانی ش شه م ده رفته ته ی  
هه ریا نکیان بۆ وانه ی بانگخوازی له هه ریا وه و فو ران و  
له رما یسته کانی پیغه مبه ر (د.خ) و ژیا ننامه که ی و شه ر



مهكاريان ميناء، ههتا كوشتارگه ي سالي ۱۹۶۴ز، پاشان بووه  
مهلبه ندي پارتی سؤسياليستي دهسه لاتدار.  
سهردانی بازار ماندوووونيكي تيدايه هه ر له بير ناكري،  
هه روهما سهردانی كوشكي سولتانيش، جوانترين و كوئترين  
مژگه رنه كانی نه م شاره نيرينه ش، مژگه وتی (مالندی) به كه  
بوو مفاره ي شيتوه قوچه كي زقر سه پريان هه يه، له سي  
منارن بترازيت له هه موو پوزمه لاتی نه فریقا هاروشتوه ي نييه.  
له شويته سهره جراكيشه كانی زهنگيبار كه سهردان  
دهكرين، نهو خهسته خانه كونه يه كه ناغا جان دوستي  
كربوو، هه روهما نهو هه مامه فارسيمانی كه سولتان  
پرخشي كوي ساعيد دایمه زانديبون. هه روهك نه شكه ونه  
جوت كه ي (مانگابواتي) كه به به يي پيشه ريك زقر سه خته  
بيوزيتتوه. هه نديك گيرانه وه كان ده لين. نه م نه شكه ونه نهو  
كانت نوزدایه وه، كاتی شوانيك له كه رويك له كه روه كان  
دهك ويته خواره وه، شوانه كه به نوای ده چي و نه م  
نه شكه ونه ده بينيتتوه. په نكسه نيمه نه جوانه كان و  
فوتنه راره كونه كان له بير بكه يت، به لام به دلتيايي وه نهو  
زهرده خنه جوانه له بير ناكه ي كه ژيانی هه موو كه سيكي له م  
زهنگيباره پر كربوو. هه روهك پاكي و چاكي خه لكی نه م  
نورگيه له بير ناكري، كه پوليكي زقر گرنگيان هه بووه له  
بلاوكرنه وه ي نيسلامه تي له پوزمه لاتی نه فریقا دا.  
سهره پای نهو هه زارييه سه خته ي كه خه لكی نورگي  
(به مبا) تيدا ده زين، به لام چاو تيري و به خشنده ييه كه يان له  
ساروي هه موو وه سفيكه، به جورتك هه ست ده كی كه  
جيانده هيليت، تر پارچه يك دلي خوت له م شويته  
هيتيشتوه.

## له عاجباتييه کاني خه لکي نه فریقا

### ● جنوکه له ناو کاسیتدا

له پوژناوای نه فریقا چوومه گونیک، له په کی له خانه کانی فورناطویندن، مندا لان سروودیکي خوشیان بؤ گوتم، منیش شامپره بچوکه کی تو مارکردنم هینا که هلمگرتبور، سرووده کهم تو مارکرد. هر که له خوبوونه وه، کاسیت کهم لیدایه وه. نهو مندالنه واتیان وپمابوو، پروایان نه ده کرد نه م پارچه تاسن، یان پلاستیکه قسه کانیاں سو باره ده کاته وه، چونکه له ژیانیا ندا شامپری وایان نه دیوو، سوویش بوون له سر نه وهی که جنوکه یان جابووکری تیدایه و ه و لیان ده نا ته ماشای ناو وهی بکن تا جنوکه که بیین.

جا بانگی خانه واده کانیاں ده کرد، له ژنان بگره تا ده کاته پیره میرد و پیره ژنیش، هر هه موویان هاتن. نهو جنوکه په یان زور لا سهیر بوو که له دهستی مندا بوو و دهنگی منداله کانیاں لی ده هاته دهر. دهستیان به پتکه نین ده کرد و به دهنگی به رز قاقا پیده که نین. منیش نهو دهر نه ته م قوستره و له دهر وازهی جنوکه وه که بابته تی نه م کاته یان بوو، بته ما کانی نیسلام بؤ بوون کرینه وه.

### ● به ختی گهر و پشیلان له کینیا

له گهل خانه واده کهم له پوژناوای کینیا بووین، چوومه سهر دانی ناو هندی بی باوکان له دورگی لاسو، که سهر به



نېمە پوون و پۇلىكى گەورەيان لە پلاوكرىنەوہى ئېمىلامەنى  
لە پلازمەلاتى ئەفرىقا گىراپو و دانىشتولە كەلىسى سەرلەپەرى  
مىسولمان پوون. زۇم لا سەپىر پو و كە لىپەر چارم بە  
خوشخانە يەكى گۆندىرگەزەن كەوت - كۆمەلەى نەو مەلەنى  
چالوتىرىكە رانى كەران كە چارەكاكەى لىپە بەریتانىا پە  
دروستیان كرىپو، جا شىر و شىتى قریان دەداپە ئەم كەرانە  
خەلكى بۆرگەكەش ھېند دەمىكورت پوون ئەيان دەتوانى  
دەپرىش بىكەن.

دە لىپىر چو ئەوە باس بىكەم، كە مەن ئەو كاتەى سەردانى  
بۆرگەكەم كۆرە، ئە خوشخانە يەكى بنیادەمانى لى ئەپو، بەلام  
سۆز و ھۆگرى بەریتانىيەكان بۆ كەران، وای كرىپو گرىكى  
بە كەران بەدەن و موقانیش لەپىر بىكەن. ھەر كە پىكخراوونكى  
دېكەى ئەوروپایی زانیپووی كە پشیلەكانى ئەم بۆرگەپە  
كەس نىپە چارەسەریان بىكات، پرىپارى دىپو  
خەستەخانە يەكى قایبەت بە پشیلانىش بىكاتەو و پزىشك لە  
بەریتانىا وە مانگ مانگ دەھاتنە سەردانىان. كە ھەندىكە لە  
پراپانى سەونىش بەم كارەیان زانى، پرىپارى دروستكۆرنى  
ئە خوشخانە يەكىان دا بۆ خەلكى، مەنىش لە دلى خۆمەو  
دەمگورت: ھاورپىيەتى ئازەلان نابىت بىپتە ھۆى لەپىر كۆرنى  
موقان.

● كەف و سەفای گواستەو و  
ھات و چۆى ژيانى چاران  
كارى خىرخوانى لە ئەفرىقا، ھەندىك شىتى لىپىر كۆرنى كە  
پىشەر ئەماندە زانى، بۆ وىنە سولارى كەران وەك شىپو بەكى

گهراستفاده و سوارپوونی پهنی و پهنان له سالانی گرانى و  
 پهنوونی تاپهتی کهل و پهلان که له دواوهی ترومپیلی  
 باره لگران ده خراست و ده پهنه کا ...  
 ... هه هه قسهی خۆشکه له وا نالیم به لکو ده لیم نه مه  
 که پهن و سه فا و له زه تیکی خوش بوو سوارپوونی و پهنان بو  
 نهوانه ی که پهنتر سوار نه بوون، دلخوشیه کی نه پراوه په  
 سوارپوونی که رانیس سه پهنی نه پهنی ده ویت، به تاپهتی  
 نه کهر له سواره که یاخی بیت و به چ باریک نه بزویت.  
 ... هه هه ترومپیلی باره لگران بوون، به هه هه شپوه په له به  
 باشی دانانیم، به تاپهتی له پۆکه خوله کاند، له کوی گلور  
 ده پوره و ده تۆپی سه به نه واپو له هه خوله کیک یا چه ند  
 چاران هه لده پهنی و داده پهنی، به جۆرک پواو ژوانی  
 خوشی ناو ترومپیلی ناسایی هه له پیره چوره ...  
 ... په کی له برا خۆبه خشه کانی کویت، که مارو په کی زۆر له  
 نورترین شپوینی پۆشای سسودان پاریزه ی کساری  
 فریاگوزاری بوو جا له سۆنگی نه وهی هه هه شتی که نه بوو  
 هاتو چۆی پهن بکات، که ریکی گریبوو (خویشی له  
 خانه واده یی که دهوله مه ند بوو)، هه شتیکی له کهل و پهل  
 فریاگوزاری پیتیست با لپی بار ده کرد، نهو (خوای که وره  
 پاداشتی به خیر بداته وه) له وی به م ژاننه سهخت و به م  
 ده رده ساری و ژانه زۆر به خته وهر بوو.

بیت سهیر نه بیت، نه کهر له هه ندیک له هۆزه کانی باشوور  
 و پۆزه لاتى نه فریقات بیست، که نهوان کرمی زیندوو و کرمی  
 وشک کراوه ده خۆن، نه که هه خولردن، به لکو هینده گرنکی  
 پینه دهن، که پاندویه تیانه پله یی که زۆر به ریش هه روه ها

لاشت سه پر نه بئ نه گهر له خه لکی بیکهت پیست که نه وان  
مژدولای گه وره هر به خاوی یان به لیترووی ده خون! یان  
خه لکی تر که نه و مشکانه ده خون که له سهر پښکه  
سهره کپیه کان یو فروشتن داندراون و نرخیشیان زور گرانه،  
بویه نه میان تاییه ته به خوارنی ده وله مه ندان.

جاریکیان چوومه مزگه و تیکمان، نه و مزگه و ته نریکی  
یه کی له و بازارپانه بوو، که مشکي لی ده فروشران، منیش  
پیاپییه کم به خاو بازارپا کرد، به چاوی خوم بینیم یه کی که  
له ولته ی مشکي ده فروشتن، لیتنا بوو و هاواری ده کرد تا  
خه لک حه زی بجیتی، منیش به گالته وه پیم گوت:  
نهری نه مه به پښکه ی شهرع سهر پراوه؟

له و پښموه، هر جاریک چوومه بازارپا گویم له هه ندیکیان  
دبیت به دهنگینکی گه وره هاوار ده کهن: وهرن مسولمانینه  
وهرن! نه وه مشکي به تام و زهریغه و به خه لالی سهر پراوه!

● **خودا دوعای مسولمانان قبول ده کات و**  
**هی نیمهش هیچ!**

هر له پاریزگای (نهره) و ناوچه کانی ده وری له  
باکووری توکه ندا، حه وت مانگ بوو وشکه سالی بوو، خه لک به  
گشتی و مسولمانان به تاییه تی زور گرفتار بوون، نه مهش  
بوو بووه هوی گرانی و برسییتی و هه زاری، چونکه زوری به  
لنیش توانی ناوچه که مسولمان بوون، بانگخوازه کان په نایان  
بژ نووسینگه ی مسولمانانی نه فریقا هیئا، قه ده ری خوداش و  
بود له نووسینگه که نه و کات، شتیکی نه وتوی لی نه بوو، بویه  
کارمانده کان ناموزگارییان کردن، که بگه پښموه

هه رۆسه کانیان و مسولمانان بسانگ بکهن لسا نوێژ بکهن و  
هاولری خونا بکهن و نوێژ و پۆژندی سوننهت زۆدر بکهن.  
هه رۆکه که پانهوه، پۆژی به کتسه هه که سه کان هه موو  
هه لکی خۆیان کۆ کرد هوه و لسه ناو کتسه ساکانیان له هوا  
پانهوه که پارانسیان بۆ بهاریستی، به لام و شهکه سالی هه ر  
به ردهوام بوو. پانگنۆزه کانهان نامه یان بۆ هه موو هه لاپه کانی  
پاریزگا که په ولن کرد، تا مسولمانان هان بدهن سن پۆژان  
به پۆژوو بن و پاشان نوێژێکی به کۆمه ل له ئاره هندی  
پاریزگا که بکهن. هه لکێکی زۆری مسولمان کۆبوونهوه و  
دهستیان به نوێژه بارانه کرد له سعادت یازدهی به یانی تا  
نوێژی نیوه پۆ، دواتر به زمانی به پۆژوو دهستیان به نوهایان  
کرد، پیش نوێژی هه سو، زۆر به توندی دایک کرده پاران  
مسولمانان دهستیان به ته کیران کرد و (لا اله الا الله) بیان له  
هه موو شوینان دهگوت. ئهوجار بیان کان دههاتن و لهم  
هاولر و هه لایه یان ده پرسی، بۆیه ئه مه بهوه هۆی نه وهی  
دهیان بیان بین بینه مسولمان، دواي نه وهی دهیانگوت: (به روهردگار نوهای مسولمانان گیرا دهکا و هه ئیمهش  
چش!)

● دلهان به مسولمان خوش دهیست  
کاتی هوشکیک یان بهرخیک سه ر ده پرت  
جاریکیان چووینه باکووری شاری مه ناکارا، ئیمهش  
دلهان ولبو هه ر که چوواینه هه ر گوندیک، ده موده سه  
ده چووینه لای کوێخای گونده که و ئیزمان لی و ده ده گرت  
شه و کاته کوێخای گونده که دهیانیک ده مارگیر بوو و له



خزانه نگارانی کلنهای پورتستانهای پوری له سهر دهواری  
مالی که می دهند که در مایه های نوبت های نوبت های نوبت های  
مالی خوی و جوانداری گردین و له گه ل خه لکه که پیلد که وین  
که سبه پنی له بیان له گه ل بکه پنی به ۹ م سبه پنی که سبه  
نمان.

نیمه ش به کوپامان گوت ا گوان له م خه لکه ۱۹  
گونی ا نه وان پامانوی که نیمه به زه نگول لیدان گویان  
بک پره ا نوره ش زه نگول لیدان ا  
پیمان گوت که نیمه ش بانگمان هه به.

به کنگمان هه لستا و بانگی دا و نوایی چنشت نگارمان کرد  
و خه لک کرپوریه و سال ودها پر پور ده ریزیت هارپشتیا  
له ده که رته سهر هه رد. ده ستمان به نوپل کرد. هه ر که  
ده ستمان بلی نوهاپان به رز ده کرده وده له وانیله له گه ل نیمه  
ده ستمان به رزده کرده وده سنی سمانانپان له گه ل دانیشتین.  
هه ر که شاه پور کوپهای گوت مریسکتکی هندا و دلاوی  
لنگرین بلی سهر به پین و گونی ا نیمه دلخوش ده پین به  
مسولمانی کاتی مریسک پان به رختک سهر ده پری ا بلی  
نیمه ش بلی نیمه سهر پین.

• گامیان به که لکترن ۱۱

چنگری سهر لک کرمار له مده ده سهر له گه ل له دمام  
پارله مانیک مسولمان سهریان له هه ریمی (ماجونگا) دا  
هه ر که چورنه گوندیلد له دمام پهرله مانه که (دراوی شاه) که  
پنی نیانه کان کلنهای کپان دروست کرد وده و نیمه ش  
کرندنگمان بلی گونده که لیداپری به هارپتی که ی خوی گوت.

كامسەيان بىر خەلەك سوۋدى زىياتىرە، ئىرەي كىلىساپەلە  
ئاۋادەكەكە، يان ئىرەي كارۋىزىك ئىدەدەنە؟

جىگىرى سەرىك كۆمەزىش كۆتۈرۈپ: ھەلىمەت ئىرەي  
كارۋىزىك ئىدەدەكە

ئەندام پەرلەمانەكەش ۋەلامى داپۋىرە: ئا ئەمەيە  
جىياۋى نىۋان ئىمەي مەسۇلمان لەكەل ئىۋەي ئىيان

شەھىدانى بانگەۋاز

كاركردن لە شەھرىقا ئرخى ئۆد گرانە، ئۆد جارىئىانى  
مۇشكى دەۋى، بەتايىمەتى لە ئاۋچەكانى فرىياگوزارى، ۋەك

باشۋورى سوۋدان ۋ مۆزەمبىق ۋ لىبىرىيا ۋ سىرالىئون ۋ ئۆد  
ۋلاتى تر، كە شەپى ئاۋخۇرى لى بۆتە دىاردەبەكەي

دريۇخايەن،  
- لە ۋىمەنەنى كە نىتە بىرم لە ميانى سەردام بىر

ھەندىك شوۋىن، مېنىك بە ئرومبىلىكدا تەقىبەرە كە چەند  
سەريازىكى تىدا بوۋتا لە ھەر مېرشىكى باخىپۋەكان

پاسەۋانى ئىمە بگەن.

- ھەرۋەھا ھەندىك دىمەنى دلتەزىن بە دەستىزى گولە،  
يان بە چەقۇ، ۋەك سەرىپىنى مەر، كە بۈرە مۇى گىبان

لە دەستدانى چەند بانگەۋازمان ۋ پىشۋىزى مۇگەۋتان لە  
باشۋورى سوۋدان.

- نىمەنى بەرپۋەبەرى نوسىنگەكەمان لە سىرالىئون، كە  
لە سەر ۋەختى شەپى ئاۋخۇ، گولە بەر چۆكى كە ۋىتۋود

بىرىندار بوۋ، شازدە پۇژان نە يانئىشت چارەسەرى بۇ بىرىتە

هتا توانيمان له هه ل و سه رجيكي نۆد سه خندا له ناو  
 نوسينگه ي ليزنه دا، نه شته رگه ريبه كي سه ره تايي بۆ بكه ين و  
 گولكه له ناو له شي ده ربه ينين و ژيانى پزكار بكه ين. <sup>1</sup>  
 له قيزه و نترين هه لويسى نامرؤفانه شه وه بوو چه نه  
 كه سيكي خراب له سه مالم باوكي به پيوه به سه ري  
 نوسينگه كه مانيان رفاند بوو، كه پيره ميروىكي نۆد پير بوو،  
 نه ناهت نه يده تواني بچوليت، له به رامبه ر ئازاد كړنى داواي  
 پاره يكي نۆديان له كوپه كه ي ده كرد، كه گوايه نه وه له  
 كونت و سعودي مليؤنان پاره ي ده سته كتووه. به لام  
 به پيوه به روه لاميكى واي دانه وه: كه كفن بۆ باوكيان ناماده  
 بكن، چونكه يه ك فلسيش له پاره ي مسولمانانيان ناسريتي.  
 هه ركه خه لك و پياوماقولا ن شه م قسه يان گويى لى بوو،  
 پوويان له باره گاي چه ته كان كسرد و ده وره يان گرتن و  
 هه رده شي شه ويان ليكرين نه گه ر پيره پياوه كه ئازاد نه كهن،  
 نه وا هه موويان ده كوژن. بويه چه ته كان له م كه ف و هه رده شه  
 و كوپه شه يه ترسان و ده يانزانى خه لكى سه مالم گفتى خويان  
 نه ميته جي، بويه كابرايان ئازاد كرد. <sup>2</sup> له هه رده شه  
 له نمونه ي شه م هه لويسفانه، ناقميك له هيزي  
 ياخبووان، داوايان له پيشنويزي مزگه وتيك كرديو ته ليسه  
 گنميكى دزراو له خقه ليدا، كه مرازيان حاصل ببوو، نه و جار  
 هه لايه كيان سه ربريىوو، ته رمه كه شيان له سه ر ريگه يى فري  
 دبوو. <sup>3</sup>  
 هيزي ياخبووه كان بۆ سه ر ته ومبيليكى باره لگري  
 له چيمه نتر و خوراك بوو كه بۆ يه كيك له پوژده كانمان  
 ده چرو و له مالاوييه وه بۆ موزه مييق هاتبوو، گوايه





[illegible]



کس و، سؤمال که ده گانه هه قده ملیون کس و، کهدیا که  
پهشتوان که ی نزیکیه ی ۲۹ ملیون کسه و، کسه نزالیا  
پهشتوان که ی ده گاته ۲۱ ملیون کس و، ترکه لدا ۲۳  
ملیون و، پواندا هه قده ملیون و، بیرونا ی که دانیهشتوانه که ی  
هه قده ملیون نوو ده بیته.

بهنی شه مندالانه ی که له برسان ده مرن بهرامهر  
کهر اکان و له پیتل چاو و گوئی جیهان، شه ره زاریه کی  
کهر به بژ شه ولاتانه ی که خیر و پیری که لان تالان  
ده کن. ناخر شه مندالانه ی شه فریقا تاوانهان جیهه تا له  
برسان و له تینوان مرن؟ خۆ هیشتا ش بانکی نیوده وه ته  
و موقوفی نیوده وه ته و هه وت ولاته که وره که ی پیسه سازی  
له توانیه ده که پین تا قهرزی سه ر ولاتانی هه زار لایده ن،  
بان مخر خویتی که له کانیا ن ده مرن؟!

له ره سه ختر و گرانتز نییه که سن له برسان و له تینوان  
گان بنا و له کانیکدا خه لکی تر ده بینین له تیر و پیری و له  
خرشیا ن ده مرن!! شه کاره ساته ی که ۱۶ ملیون  
شه فریقایی پوو سه پوو مرن کردو ته وه له برسان و له  
تینوان، تقدیه ی هه ره تقدیران مسولمان.

له ی له که لیا نه!

له به پورده همان له ناو جه رگی گرانیی که وره دا ده بوی!  
له به ره ی شه گرانی و قات و قریسه ی شه فریقا بۆتان  
مخریبه له به خت په شیی خۆم، خوای که وره قه ده ری و  
عباره که من شه نیمه نانه ببینم، که له ناو شه زنجیره  
به سیتییه دا و له ماوه ی بیست سالی پابردوودا له ناوی بوم،  
که نوو ده ده ری شه فریقایی کردو ته وه!

دهمری په کډم: ناوچه رگه ی نه فریقا په، که ده به ستم  
 ته سیریا و ته ریتیریا و به شیک له جیو تیریه  
 دهمری نو ده م: له باشوری ته فریقا، له موزه سیریل و  
 کوماری مالوی و زامبیا و زیمبابوی تا ده گاته ته نکولا.  
 له ناو به سهره ماتی تقد بلنه رین و له گال ته و خه لکان  
 دهمریان، که که س و کاری تقدیان له ده ست نابوو، یا ده مو  
 شتیکیان له ده ست نابوو.  
 - له ته سیریا سهرم له کویتخای گوندیک نا، ته و پیاړه  
 چل سهر و شتر و شمس سهر مانگا و ژماره به کی تقد سهر  
 بزن و ماری له ده ست نابوو، هر که سهر داتم کرد دینم تقد  
 له و لاواز و له ش بله بزدلو بوو، ژن و هه نیک له مندال کانی  
 هورتابوو، له گویره که به کی له و لاواز بترل زیت که ده نکوت  
 پارچه نیتسکیکه به دلموه کراوه، هیچ شتیکی ته مابوو. جا  
 له سهر ته م حالش به زهرده مخه نه به که وه دلوای لی کردم بژ  
 خومی بیه و گوتی: ده توانی بژ خوتی بیه، چونکه نالیه  
 له م ناوچه به نه ماره و نوو سنی پوزی دیکه به نه ماره  
 دهمری. هه لیه ت نالیکیان نه بوو، چونکه خوارین بژ سرزه  
 ده ست ناکوئی، جا نه خاسمه ناژه ل!  
 - هر که چوومه ته و گونده، رهنک و شپوه ی تقد  
 سهری مندالانم ده بینی، هر راست نیتسک و په بیکر بوون  
 له سهر پتیاان ده پویشستن، هه نديکیان نه شيانده توانی به  
 پتیاان برون، هه نديکیشیان به گاکولکني و لوونه خشک  
 ده پویشستن. ته مهنی ده سال، دوازده سال ده بسود  
 نه به ده توانی به پتیاان برون، تقد به شيان به سنی تا چور  
 بژدن هیچیان نه ده خوار، ته م لایان تقد ناسایی بود  
 چونکه چارنکیان که له گال هار سهر و مندال کانم بژ گوندیک  
 چووم، چوونه نار کوخیک، دواي ماره به کی تقد



[illegible]

و ههنگه سالیبه هاتوو و باریان ناباراست، پان له کالی خزی  
 ناباراست، بزیسه زهویبه که هیچ مسودی ئی ناباراست و  
 گزگیاخی ئی له پاره و ناله له کالیله هه موویان مردن و  
 له جاره هه لکلیله سه بر سه بر ده مرد، خیزانه کان به ره و گوند  
 و ههواره کان گزجهیان کرد تا خوار دینکلیان چنگ که ویت،  
 مندالیکێ مردوو هه بوو ناوی (میار) بوو میاری کوری  
 موچه مههه ستهیه مین مندال بوو له به ره به یانی نه وه پنیبه دا  
 بهریت،  
 دایکی میار که ناوی (سه فیه) بوو له گه ل میرد و پهنج  
 مندال که ی، پهنش نه وه پنیبه ی که بهنیم به ره و گوند پان  
 هاری که ی دین گزجهیان کردبوو. نه و جلانی که له بهریان  
 بوون، هیچ جل و پزخاکی نیکه پان نه بوو. نه م ژنه له  
 خیزالیکێ مامزاده لیکلیله بوو جل مانگا و په دجا سه ره مه و  
 بزلیان هه بوو، هیدی هیدی سه ره که وهنگه سالی خه و  
 نارچه به ی گرتوه، نه و پان و میگه ل و کارانه فه وتان، زوو  
 هه و لپان دا فسو پنیکه بدوژنه وه که گودجاو بیت و لیس  
 به وه پلین، تا مه و مالانه که پان نه له وتی، به لام هه کستیان  
 ههتا و نواین ناله لپان که مرد، گویدریزه که پان بوو. نه به  
 نهستا نه وان بوو مال و هالن تا پنی بهژن، چوار پژی  
 په به ی بوو به مین خوار دین ده پزیشتن تا که یهشتنه (دین)، جا  
 سه فیه ده یگوت، نه وان برسی بوون، سه ره که هه موو مه و  
 مالانه که پان مردن، نه و جاره ناچار بوون بینه (دین)،  
 ناتیمه ته مهنی نوازده سال بوو و گه وده کچی سه فیه  
 بوو په که م که م بوو پهنش نوو مانگ گیانی به پاره، نوای  
 نه و موچه مههه ته مهنی په که سال بوو، پهنش نوو هه فته  
 نه ویش مرد، بار که که ی نه خورش، میار مهه مهه زکریه ی  
 هه فتان مین خورش و تا ده گری، نه م پزوانه ی نوایست

نه پده توانی هیچ شتی پخوات، ته نانه ت شلویا و شه کراویش  
 ده واپه داپکی بیداپایه، هر که نیمه گه پشتمین، شه گیانی  
 یاب مسافیه ده یگوت که چرته شه پاده ی پزیشک و له وئ  
 پپیان گوتوو ده رمانی به خوراییمان نییه، ده رمانی کرونیش  
 زور که مه به لام شه و درمه میکیش چیه نیه تی، من ده رمانی  
 میرده که (همران) ی شش سالانی ه لگرتوو تا من و  
 خالکی کومه له خیرخوازیسه کانی تر بیبینن، تا به چاوی  
 خویان بیستن چتون دوا ی که میکی تر نه منداله گیان  
 ده سپریت، شه منداله ش لای چه په ی له شش شه پره ی لیداره  
 و له تاو نازاری هوار ده کات و باوکیشی ه لگرتوو و قسان  
 ده کات و حال و دۆخه که یمان بق پرون ده کاتوه، من خالک  
 ده بنگومان سه فیه منداله کانی له ده ست دا، له (نور) ی نل  
 سالانه بترازیت که سی تری نه ماوه، تا نیستا شه و یان ساغه  
 ساغ نه که به و مانایه ی نیمه، به لکو ساغ به تیگه پشتمی  
 نه وان، په بکه و نیسکیکه بی گوشت، ته نیا پیستی پیوه یه  
 و به هزار حال نه و جار نه که به توانی بجوینن، من ده رمانی  
 شه زاران خیرانمان بیستی که چهند پوز و شه وان به  
 پپیان ده پزیشتن تا پاروو نانیکیان چنگ که ویتن تا شه  
 ناسانه باسی مردنی مندالان بکه ییت، به لام برایان به و  
 خودایه ی له مهر سه رمانه، نازاری مردن هر گیز نازان تا  
 مندالیک به دهستی خوت ه لنگری و شه ویش هواریکات و  
 بنالینیت و ناوزینگان بکات و پاشان به بهر چارته وه بهریت  
 نه و کات هر گیز ساتی ناوزینگدان و گیانه لا له بیر ناکه ی  
 من هیشتا شه پوزم به بیر دیتوه، که مندالیکمان بیستی  
 ه قلی له ده ست دابوو، کچیکم ه لگرتوو و هینایه لای من و  
 گوتی، باب به نه مه چیه تی؟

قەشامان كورد پەلەي گەرمى لەشى زۆر بەرز بۆتەو،  
 كەواتە ۹۹٪ تووشى سىيە پۇ پىو، چارە سەزى ئىو  
 نەخۇش بىيەش دەرماتىكە ناوى (كلوروكوین) و ئرخى ھەردە  
 ھەيىكىش دە فلسى كۆيتىيە، بەلام ئەم خىزانە دە فلسىيان  
 قىيە و ناتوان چارەسەرى بگەن دە ھەولمان دا بىگولزىنەو  
 نەخۇشخانە، بەلام ھەر لەرىگە دا دوا ھەناسەى دا و مەرد  
 ئەم حالەتە بە سەدان و ھەزاران بوون لە بەرنەو دەى ئىمە  
 لەگەلىان دەزىيان و ئەو پوداوانەمان دەبىنى، ئەو كاتەى  
 چەند مانگىك لە خىوەتگای پەنا بەر و ئاوارەكان لە سوودان  
 و ئەسبوپيا و كىنيا و ولاتانى تەبەسەر بەرد، ھەموو پۇزىكە  
 ئەم حالەتەم دەبىنى، تەنات بى ئەو دەى بچە مالىيان،  
 ئەوان بۇ چارەسەردە ھاتە لامان و ھاتە كەشيان بەدەخەو  
 درەنگ بوو، لە ميانى ھەولدا نمان بى پزگار كۆرەنمەن ھەندىك  
 چارەسەرمان بۇ دەكرەن، بەلام دەمەردىن، جە قايىبەتى نوای  
 ئەو دەى نەخۇش بىيە كە دەگەشتە مېشكىان، سالانە بە بى  
 وشكە سالى و گرانى و قات و قېرىش لە ئەفرىقادا، بەك مەيۇن  
 ھىدال دەمەردە زۆرەشيان مەسولمانن، لانى كەم شەست تا  
 ھەفتا لە سەدى ئەم مەدالانە مەسولمانن، بى بەشەرى مەدالانە  
 ئىستە ئەو ئارچەپەى تووشى گرانى و قات و قېرى  
 بۆتەو لە ئەسبوپيايە و زۆرەى دانىشتوانى گرتتەو،  
 ۶۰٪ مەسولمانن و شىتەكىان قىيە كە بە مەزى و مەمەش  
 پىي بە پى بگەن، ئەگەر ئەمىك بخون ئرخى ئەم زەمە  
 فلسى كۆيتىيە، ئەو زۆر دەولە مەندىن و دەتوانن بەم زەمە  
 بۆن، بەشەرى مەدالانە مەسولمانن، بى بەشەرى مەدالانە  
 زەمەكىش بىوتىيە لە تىكەلەيەك لە گەنە شامى و لەگەل  
 شەكر و پۇن و ھەندىك جارىش لەگەل شەپرىكى وشكەر  
 ئەگەر دەست بەو، پىان فاسوليامان ورد دەكرە



له گه لمان تیکه له ده کړه. نه م شوریایه مان ده خسته ناور  
 بهرمیلیکی وده بهرمیلی خانو دروست کردن و نارمان تن  
 ده کړه و له سر ناگرمان داده نا، پاش ماوه یه ک یو هر به کیکه  
 کوپنکمان له م شوریایه ده دای، له وی پتیا دوت (میده)  
 و جا ده دیا نغورده و به شری ژه میکی ده کردن، که پی  
 بزین و ته نروستیان پی پاش بیتوه، به لام زوریان پازده  
 فلسیان نه وو. ~~د فلسیان نه وو. د فلسیان نه وو. د فلسیان نه وو.~~  
 - سالنه یه ک ملیون مندال به سیبه پز ده سرن و ۹۰٪ پان  
 سولمانن، چونکه بنه ماله کانیا پاره ی نه وه یان نییه به  
 کلر د کوین چاره سهریان بکه ی، که نه نیا ده فلسی کویتی  
 نده چو. ~~د فلسیان نه وو. د فلسیان نه وو. د فلسیان نه وو.~~  
 - سالنه ۱۰۰ هزار له و مندالنه ی قوتابی قورمانن له  
 بیابانی گوره، له بهر که می فیتمین A، کویر دهن، که  
 هر چه بیکی فلسیکه و یو سن سال ده خایه نی. ~~د فلسیان نه وو. د فلسیان نه وو.~~  
 زوری هره زوری دانیشتولنی نه م ناوچانه ی که  
 برسییه تی گرتوته وه مسولمانن (۹۰٪ مسولمانن) نه م  
 مسولمانانه ش خویان ته نسلیمی فرمانی خوی گوره  
 کربوه، هر که ده چپته نه وی نه م مندالنه ده بینن نیسک و  
 به بکرن به س. هله به ت نه م نه خوشیبه له نه خوشیبه کانی  
 که می خورا که که نه خوشی (مه راسمه س) و نه نیا په یکه ری  
 نیسکی ده مینیتوه، به لام له وی نه خوشی ترسناکتری لییه،  
 هر که سکی نه خوش نه ستور ده بیت که پی ده لین  
 (کولشیرکور)، نه خوش به ده گمان وایه به کسه له برسان  
 بری، به لام نه وه ی ده یکوژی نه خوشیبه کی زور سووکه،  
 وده سوریزه، همومان گرتمان، پیتم وانییه مندالیک  
 نه بگرنبی، به لام نه یخستین، ده چوین توپنمان ده کړه و  
 ده چوینه سهر جاده و شه قامان. شتیکی زور ساده بوو

به لای له ناو نه و برسیټیټپه ما پورې پوره پکړونکی زږد کړه،  
 چونکه به رځپې نه پورې هر به کترياپه کی ساده ده پتوانی به  
 پې به رځپې له ش، له ناو له فدا پلورېته و ډاگېری بکات ده  
 ۳۰۰۰ کچېزگرکه په ل مړېسوي کړېسان پسر ه لکه لید و  
 ده پانځارده و، چاله که ش هر دوو بست سټ بست ده پورې  
 چونکه تاقې ته وړه پان نه پور زږد به چاله که مانډو پېن  
 ده فري مسولمانان قهت بلېی پرکه گياپه کيښی لې نېپه  
 له بهر نه وړه شه ناو له کان و لواترېش مرقه ده مړین ده  
 ۴۰۰۰ پېم وایه نه م باره هیند کاره ساتباره هر نه پېته و، هر  
 و که تر ده پېته نه وې و گوږت له دهنگی مړین ده پې، هر که  
 ده پېنی، هر خوله کټک پانگت ده که ن، دهی وده ده کټر  
 نه م حاله نه ش پېینه، چا که ده پېته و ده پېنی کاپرا و له  
 و خوله خوله پورج دلیه و لوی چوند خوله کټک ده پېنی  
 ده یاتی له بهر پراوه نه ده پېته، ده پېته ده پېته  
 ۵۰۰۰ زنیټک پایگرم و گوږت، هر مه ندیلې خړم بدی تا  
 هنداله که می پې کفن بکه م، چونکه پاشی نېپه کی تر ده مړیت  
 و کلنېشم نېپه، پېم وایه مرقه نه م نېپه نه قهت و قهت  
 له پېرناکات ده وړه ده پېته ده پېته ده پېته ده پېته  
 ۶۰۰۰ نېپه نه که زږد دلت زونه، سهره پای نه وې من له پېنچ  
 ناوچه ی قات و قری و برسیټیټپه تیدا کارم کړسوه، قات و قری  
 سوودن و نه سېوپیا و بیابانی که وړه له سالی ۱۹۸۴ و  
 گرانیس سالانی ۱۹۹۰-۱۹۹۱ له سولمان و پې، له وختی  
 گرانیس زږد کارم کړسوه، به لای هر که هندالیک له مس  
 ده ست ده مړیت هندالیک له بهر ده مت ده مړیت، نه م وینه به  
 هر ده مېنیتپه و، پېر ده پېته ده پېته ده پېته ده پېته  
 ۷۰۰۰ خه لک له سهر پټکه پان ده مړین، هر که تر پېل  
 لید و خوی، به چاری خړت ده پېنی له لای راست و لای چپ

به بریتانیایی شو پنگامه که لاکي نازده لانه، جا که له هر  
گوندیکیش لهو گونده ویرانکرلوانه رادموه سستی، ده بیینی  
خاک له مانده ویتیان تاقه تیان نییه بچه گورستانه کانیش،  
گوندیک ده بیینی هفت یان هشت هزار کس بوون، پینج  
یان شش گورستانیان هیه، نه زانی بز؟ چونکه پتییان  
خونده له نزدیکترین شوقین بنیژین!! له قدر شوقینان  
خاکه که هر ناتوان گور هه لکه تن سستی نه زانی بچه گورستانه  
له گرانیه که ی ۱۹۸۴، ملیونیک و نوو سده هزار  
کس به تنیا له نه سیوپیا مردن، سه دان هزار کس له  
مورین و سه دان هزاریش له بیابانی گوره و له قدر ولای  
فر مورین، نه زانی بچه گورستانه، نه زانی بچه گورستانه  
شومی که قدر کاریگری هه بووه و تا نیتاش هر باسی  
ده که، برمیستی گوندیکی پوزناوای مورین له سالی  
۱۹۸۴، لیم پریمین چیتان دهوی؟ گرتیان هه مور  
مناسه کانمان له برسان مورین و نهوه پیر و  
بمالا چوره کانیشمان دهمین نوای نهوهی حالات و  
کشتوکاله که شمان هه و تا، هارلرتان ده که یینی و دلوانان لی  
دهمین که تنیا گورمان بز هه لکه تن بز نهوهی مورین مکانی  
له بنیژین، نیمه له بهر برمیبه تی ناتوانین گور هه لکه نین و له  
قورمان دلویه مورین کانیشمان کفن بکن، نه زانی بچه گورستانه  
لهو ساوردا له نه سیوپیا گوندیکم بیینی به نه ولوی  
بنیشتوانه که به حالات و کشتوکاله که له ناوچوویرونه  
مورمانیکم نه نوزیه و نه ولوی خوا بیینی، هه مورین یان له ناو  
گور نه سپهردهی خاک کرلیوون، یان مورین و کس  
نه نشتیوون و نیتک و پرووسکیان لهو گوردهی که وتبوون،  
که نهوه که ولوی نهوه ده دلت نیمه که مته رخم بووینه و  
ناتوانان فراموش کریووه

۱- خه لکمان ده بیښی، شاننه میړوله یان ه لده کولی و له  
 ده نکیک یان دوو ده نکه چل ده گه پان، ده یانویست له گهل  
 میړوله کان ده نکه بیښی، خه لکیکمان ده بیښی تاقه تی  
 گزپه لکه ندنیان نه بوو و پتیان ده گوتین؛ پیش نه وهی پرون  
 چنه گزپیکمان بلی لیده، هه زاران که سسی بی ده ستمان  
 ده بیښی، هر به راستی خه لکیککی زقرمان بیښی، که مندالیک  
 ده مرد منداله کانی تر غاریان ده داسه ری، تا جله کانی له بهر  
 دارن، چونکه نه م زیندووانه ده یانویست جلی مړووه که  
 بیوشن، زیندووش له مړوو له پیشتره، من زقر که سم به شان  
 و ده سماله وه ده ناشت، به لام دیاربوو زقر تووړه دیاربوون،  
 چونکه هه وجی نه م ده سمالانه بوون، یان جاری وا هه بووه  
 به پوزنامه و گزوکیاوه مړووه کانم ده ناشتن، هه لبت نه گهر  
 گزوکیا هه بویه، زقریه ی جاران گزپمان هه لده کاند و هه  
 به گلش نه سپه رده ی خاکمان ده کردن و نیدی تاوا ۱۸۲۰  
 ۲- راستییه که ی نه م پرسسی ژیان یان مړنه، پیش چنه  
 پوزیک هوو داویک له (مه ندیرا) ی باکووری کینیا هوویداه  
 ترومبیلکی تانکری تاو هاتبوو تا تاو بداته خه لک، زقریه ی  
 خه لکی پوزیکسی په بق سوو تاویان نه خوارنبووه وه  
 هه ندیکیشیان سوو پوز سوو، گهرماش چ گهرما، هه  
 نه بیته وه، تازه لیش وه بنیاده مان ده یاننالاند، مه یموون  
 هیرشیان بلی سر ترومبیلکی تاو هیئا و ده یانویست تاو  
 بخونه وه، خه لکیش هر تاوی ده ویست، خه لک هه زاران که س  
 سوون، نه و ده هه زار یان پیچ هه زار لیتره ی که له  
 ترومبیلکه بارمان کرنبوو به شی نه ده کردن، بویه هووه  
 هه ی مه یموون و خه لکی، له هه ر دوو لا کوژلو و بریندلو  
 هه بوو، نه م هه وال له پوزنامه ناو خوییه کان بلاو بووه وه،  
 به لام له هیچ که نالیککی جیهانی پاس نه کرا.



[illegible]

سده كيلومتر بيريك هه په و ناوی قهده، خه لك هه ره هه مو  
پرويان لهو شوينه كړد، هه لبت به شيكيان هه له پك  
مردن، كه كه پلستنه شوينه كه ده بينن پره كه له كار كه و ترو  
و چونكه نه ته له لرون و نه په پوهنديه كه هه بو تا هه واليان  
پس بدنه پره كه كار ناكات، بويه هه مو نازه له كان مردن سبه  
نه و ناوچانه ي كه گرانيه لپه، له سوما، له هه كوردي  
كينيا، له نه سيوپيا، له نه ريتريا، هه نديك شوين يه كه نازه  
چپه لپي نپه، هه كه چووه نه وي، هه و لندا مانگاپه له  
هكرم، پاسپارده ي پره رتيكي كوتيم لا پوه پتي كوتپووه  
به هه لر خليك بي مانگاپه كم پو بگره و سهر ي بپره و  
دابه شي سهر خه لك ي بكه. مانگاپه چي پوه نه مدوزيه وه!  
به لن مانگام ده نيستن له كيانه لادا پوون، لي من دلتيا پووم  
نه كه سهرم پوپا نه و نيو كيلو گوشتم لي نه ده كرده ووه  
بويه به هيچ شيوه يه كه لك ي نه ده پوه، نه و نه هيچ شي  
نقل سهرنج بده مانگاپه چپه لپي نپه، نه م خه لكه ش  
كه له كچه رپه وه هاتپوون، هه مويان هاتپوونه نه م كوتنه  
يان نه م ميره نپه، و ايان زانپوون ناوي لپه، نه و نه پوه  
نه و نه له گونديكدا كه پاسازده هه زار كه س نه پوون، پوزانه  
نه و نه هه زار لتر ناويان پو ده مات، هه لبت چنه د ترومپلي  
باره لگر ناوه كه يان ده هيتا، نه و نه هه زار لتر پو پاسازده هه زار  
كه س، واته هه كه سيك كه متر له نيو ليتري به رده كه وي له  
چي له م ناوه بكي، نايا به شي شوشتن يان خوارين يان  
خوارينه وه يان چيشت ليتان يان ... ده كات؟ نا نه وه  
حاليانه نه و نه پوه ... نه و نه پوه ... نه و نه پوه ...  
نه و نه له قات و قري و گرانيه كي ۱۹۹۱ هن په نابهر پووم  
نه كه رده رپه كه راست بي - پوهه ميوان لاي خه لك و  
كه س و كار و برليانم له سعودي، من بي نيشتمان پووم

[illegible]





هو له سر پټيان پلويستيوو، دور مندالي بچووکي هه بوو، له  
پنگايي دهسته وهستان هسان و له بهر له پ و لاوازيان  
نه پانتيان و له جاران بهر، نه سته ميش هوو هه لپانگري،  
هرنگه نهو زور له پ و لاوازي هوو، بويه له گهلي هه ولدان، به لام  
نه پانتيان بهر، ناچار له و بيابانه جيتي هيلستن، باخيش  
بميراني ده مياپه کي درنده نيت و ده يادخوات، نوای ماوه به  
پياوونکي کوچه ريي موقمالي به لاياندا تپه پي هوو و له گه  
خوي تا نهو خيومت ي هينا هوو که نايکيان لي هوو، گويم له  
نيزه و مارلي ژنه هوو هر که چاري به منداله کان کوت و  
هستي بيابانه وه، به لام کابري کوچه ري نه پدانه و پتي  
گوت، نه گه نه مانه مندالي تون، هو له بيابان جيت  
هيلستن؟! هه ولمان له گه ل نا رازي بکين، ناخيري رازيم کرد  
که له بهر بهر بريت نارد بياندانه وه، نه پي و نه پي و نه پي و نه پي  
ژنيک له گرانيه که ميترده کي خوي بزر کريو، به  
نوای خوراک گه رابوو، خوي و منداله کاني مريدن و له  
منداليکي هه هت سالاني بترازيت که سي لي نه مياپه وه، جلي  
پارچه پارچه بوو، زه حمهت هوو بتگوتبا نه م جلي له بهر  
هوو، نه م منداله به سته زمانه هيند له پ و لاوازي هوو و  
پي کاني نه ستور بوو، و هر هه موي بوو، نه پي و نه پي و نه پي و نه پي  
له بهر له پ و لاوازي و له ده ست چووني که س و کاره کي هر  
نمکريا، پوخته مان کرد و شورپايه کي سووکي به ناورمان  
نمين، چونکه نه گه شورپامان دايابيي رهنک هوو تووشتي  
مکچوون بوو، چونکه ماوه پي کي زور هوو گه ده ي له  
خواريان پانه ماتيوو، خانه واده به کيش کچه ي گرتنه خو و  
به خوي کرد.

**جروینہ گوندیک لیت ہائی مندا کی بھوکار لے پہنچ**  
**سالیماں لے لڑی سوا، کر کے سے موریاں ہم اسات و لریہ**

این سه گوند تکه، منداالی به سووگم ده دیستان گسزگیای  
 ده هراویهان ده خوارده، کوپخای گونده که پتی گرم، نه ماهیای  
 شام منداالنه بکه دیای که میکی تر ده من،

گرم: پنهان بلی با هم گیا ده مرادیه له خرن: ۱۰  
موت: کوش: پنهان بلی به قسم: ناگه: چونکه هدا بلی  
پرسین: پرس: پویش: مراد: کوریت و ندری: له لکی و  
ده کن: ۱۰

چاوم به پیره میړدیک کهوت شهش پلؤ بوو به پنی پنی  
کړدبوو، له گزوگیا پترازیت که له بیابان خواردبوو، چیتري  
له کهوتبووه مه ناوی، نهو ته خته به ی نورانی مه لگرتبوو که  
قورنانی پنی لیږی خه لک ده کرد و سوور بوو له سهر شه وهی  
که ته خته که جیغاهیلنی رؤهای ماندو بوونه که ی و مړینی  
مه ندیک له مندالی خانه واده که ی. منیش چوار ته ستور که  
نام دایسی، خوی و مندالیه کانی و له شیتان ده ییادخوار و  
مه لیانده لووشی

له قات و قهری و گرانییه که دا ژنیکم بیسی ههلس و  
که وتی زۆر نا ئاسایی بوو، جۆرکینکم دایێ نوو کیلۆ ئاردی  
قیسدا بوو، به نینۆ که کانی جۆر که که ی هه لپچراند و جا  
ئارده که ی وا هه لלוشی هه ر سه یر بوو، پتم گوته؛ نه ری ته مه  
هیته ؟  
گوته یان؛ ئا، به لام هه شت بۆ له شه ده ی زا و خواردن بین  
نه یخواردبوو.

- پیوستیه که زور زور زیاتره له وهی بنیادهم پیشبینی دهکا، نه خوشفان و بنکهی ته ندروستی واده بینین دهکا

مېنګي (نەسپون) ئېدا نېپە، خېزانى بى جىل و پۇشالە  
جەلەكانەن پىچىچىر بۇرە و ھەر ئەرەى لە بەرپانە ئەرەيان  
مېر، تۇزە كەس لە شىوئىنكى تۇر بېجورە دەژىن، ھېند  
بېجورە، كەسكى ھەرەش و پىگە بىشتور ناتوانى لە ئارەيدا  
پىگى.

- خەلىكەمان دەناسى ھەوت سەل دەبىور گۆشتى  
نەوارەبىور.

- ئىكەم بېنى مەندالى دەبىور و نوای بوونى مەندالە كە،  
بىكە كە پەكسەر دەمرد لە بەرئەرەى نەیدەتوانى بەرگەى ئەو  
كەسەرانى و خۇشگوزە رانېپەى نوای مەندالەبۇنە كە بگىرە،  
مەرمە بە ھۆى بەدخۇراكىل كە كە مېوونى ئىتەمىن كاپە.

- خانووى ئىقە و ماوان ھەموى لە كارتون دروست كرابوور  
لە سەرما و گەرمای نە دەپاراست، بۇ ھەر كۆپەك بېجىت  
تېكە پەيگەرى گيانلە بەران دەبېنى، پەن گيانلە بەرى  
مەربوور دەبېنى كە لە سەر زەوى كەوتوون و لە و لاو لە مەلای  
جەدە و ئەو گوندانە كەوتوون كە ئىمە سەردانمان كرد.

- دۆزەى بەدخۇراكى لە ھەندىك گوند دەگاتە ۴۰٪ و لە  
گوندىكا گەبەتە ۷۰٪.

- لە ھەندىك گونددا ۱۵٪ى مەندالەكانەن مەربوون، كە  
سەم ئېدان، گۆپستانىك نەبېنى كە تېیدا گۆپ لى نەدەن، لە  
ھەر كەتەك كە پېیدا تېپە دەبىور ئەوان خەرىكى گۆپ ئېدان  
بۆلە.

- لە خېزانىك بېست، ئەوان ئەو كاتەى لە پىگە بوون  
سەرەو خەو تەكەكە مان، مەندالەكەيان مەربىور، پاشان  
بىكەى كەسى مەربىور ھىچ زاد و خوارەنىكىشەيان لا نەبۇرە  
ئەمەربۇرە ئەو مەندەى پېيان خورەو گۆشتى بىكەى خۇيان

خواربوره و ناره پشی ماره شهوه به بن ناهستن له و تیان  
جیه پشته و ده...  
ناره پان داری کلنیاں لئ ده کردین: چونکه هیوا پرا  
بود و بن نومه پورن له وهی نیدی بلن.

## گرنگترین نه و نه خوشییانه ی له وی هه بوون

### پریتی بوون له:

- ۱- نه خوشیی به ده خوراکی: پان سکیان هه لده ناوسا و  
نه ستور ده بوو به مزی که می پرز تینه ره، پان له شس هینده  
زقر داده هیژرا نه مه ش به مزی که می نیشاسته مه نیبه کان.
- ۲- سیبه پو (مه لاریا): که به شهوه ی نه خوشی نرم له  
کاتی گرانی و قات و قریدا بلارده بیتته وه و هه مرو ناوچه کان  
ده گریتته وه و له ریگی می شیشته وه ده گولز ریته وه.
- ۳- سور ریژه: له وی گه و ره ترین بکوژی مندالانه، نه کارچی  
لای نیمه سور ریژه تووشی مندالانه کانمان ده بیت و په ل دور  
پوژ پیته وه سه غله ت ده بن و ته و او.
- ۴- سیل: به زار لایله مندور...  
۵- نه خوشیه کانی پوست و به تاییه تی نه خوشیی گه ری  
خزمه تگولز ریبه کان و ده رمانیش له و ناوچانه ی دورده هان  
نیبه.



## چىيە يەك بە گۈنى مەسولمانان

مەسولمانان سەمىت بە سەرمانە كانمان بۇ دەگىر تەنرە

لە دەقەرى گىلو لە باشورى چادار

مەسولتان (كە وەك سەركەك سۆزى لای خۇمان واپە)  
خۇلەپپى ئىنكى مەسولمانى كىرە بۇ خۇلى، بەلام ئىنە مەردى  
پىنە كىرە، بۇيە مەسولتان تۇرى لا سەپىر بوو، بەناپەتى كە  
ئەسەركەك سۆزىكى پارەدارە، مەشەش بۇم باسكرد كە نەو  
ئە مەسولمانە و ناگۈنچى مەرد بە پىياوئەك بىكەت تا مەسولمان  
نەپەت، ئەوئەش ئەبارەى ئىسلامەو پىرسىياری لە مەندىك  
خەك كىرە، قىچسۇكە كىيان ئەسەبارەى ئىسلام بىق پەون  
كەربوومەو، كە مەر ئەوئەندەيان لى دەزانى و بەو مەزىوئەش  
مەسولتان بوو مەسولمان.. ئەوچار مەسولتان چۆرە مالى خۇلى و  
ئەكەنى خەركەبۇرە و پەنى پاكە ياندەپوون كە ئىتەر ناتوانىت  
لەگەلىان بۇسەت، چەونكە ئەوان پىنە ساوئەپن و ئەوئەش  
مەسولمانە.. ئەوئەش گەتەرگىز و گەنگە ئەسەپەكى تۇد و پەرس و  
وئەلام، ئەكەنىشى بوونە مەسولمان، پاشان چۆرە لای كۆر و  
كەكەنى و ئەوئەش لى كەربوون كە شەپتەك بۇ خۇيان بىدۆزەو  
و تەپپا بۇن، چەونكە تازە مەلەكەى بۇتە مالى مەسولمان، بەو  
مەسەوئەش مەدەكەنى بوونە مەسولمان، مەسەوئەش  
كەربوونەپەكى كەوئە پىياوانى مەزەكە مەبوو كە ئەوان  
(ئە چارە) پىنە دەگوت، ئەم كۆبوونەوئەپە لە چەند گۈندەك  
دەپەسترا بۇ چارە سەركەپنى مەندەك تارىپەى خۇيان



۲۰ هزاره دانیشتوانی مویالی نزدیکه ۲۰ هزاره کی سی  
 ۸۸٪ بیان مسولمانن که تهنیا په ل کیلومتری له  
 سپوږمپاره دودره. جا له وی ناوچه په ل هه په ناوی (ده بیل) ه  
 ۲۰ کیلومتر له مویالی دودره، حکومتی کینیا گوند مکی  
 وړان کړه ته و کاته ی خه لک له ناوچه کانی باکور و پوژمه لات  
 ملی حکومت له شهسته کان شولشیان به رپا کړه. جا  
 خه لکه مکی له ناو دارستانه کان په ریش و بلوږوون، به لام  
 پازده سالتیک ده بیت بارود خه که هیور بولوه و کرمه ل  
 مسولماننیک له دارستانه که و له م شولنن و بی خواردن و بی  
 جنگ و رنګه و خرمه تگوزارین: هه د سینه دودره د پوژمه ل  
 کونځای گونده که گوتی: هه ندیک خه لک له وهختی قات و  
 لپیه که دا به خویان و خوانچه ی پرده هاتن و دلوایان لی  
 کربن که نایبمنان بگورین تا خوارنمنان بدنه ی، نه م  
 خوارنن ش له به شه خوراکی به رنامه ی خوراکی جیهانی بوو  
 که هه مو ولاتانی هاره بی و نیسلامی یارمته ی دودره  
 به لام خه لکی گوند به هه مو شیوه په ک پرتیان کړدوه باس  
 له تاین هه ر بکریت! به پوژمه ل سینه دودره د پوژمه ل  
 پیم گوت: باشه پیشینه ی نیو چی بوو؟ هه ر پوژمه ل  
 پ گوتی: هیچ بزارده په کمان نه بوو، نیمه هه مو پوژله خوا  
 ده پارتینه هه که برلایانمنان بمانگه نی و مزکه وتیک و  
 قوتا پخانه په کمان پل کروسست بکن، نه مه گرنگترین هته لای  
 نیمه، قوتا پخانه په کمان ده ویت که منداله کانمان فیری نایبنی  
 نیسلامته ی بکات تا شانازی به نایبینه که یانه وه بکن، نسته هه  
 نای خودایه نه م قسه په چاند کاری تی کړدم! نای که  
 چاند وانه له م هه مو وانه نوزده ی شکر و سهره رزی نه م  
 گونده فیرموم!

له کارانه گمان پرستی که خدایکی ده کرده ایمان، ثابا له  
کاره گه ی خوی سرکه و نور پوره ۹  
به لای...  
چهارده مسولمانه گمونه ایمان ۹  
من به حاله لهره توانیوه مندالکی بهکرله بگمه  
ایمان...  
ماخر نه دی نه به شکست نیبه ۹  
به پتجه وانه و، پتیم وایه شه دی من گرونه موقه لی  
مسره گه وینه، چوئکه به راستی کارگردن لانه و چهره گه ی  
مسولمانان ثابان نیبه، هه روه که خدایکی وای ده بیندیته  
راستیت ده ویته شه مسولمانان چهن دی بلای پاهندن به  
نابینه که پانه و،...  
شه مسولمانان ی کتومت لاسایی که سانی تر ده که نه و،  
له ناسیت له خسور و چل و بهرگ و په وشتیتسه و  
لاسا بیکه روه من، نه کار شک و سه به رزی و جوامیری شه  
گونده بیپنن، که له زیانیدا عاره بیکیشی نه و،  
کتی بیکیشی له باره ی نیسلام نه خویندقسه و، په رنگه  
قورنایشی هه نه بیپیت به لام نه به رزی له و نه گرونه که  
خوی و گونده گه ی له برسان بقاته به رده م مردن، به من  
نابینه که ی خوی نه گوریت...  
له ده شه ری موبالی، زقر ناوی نیسلامی له سه و نوکان و  
شموننه بازرگانیه کان ده بینن، بقر شرونه چیتسه خانه ی  
(توکلنا علی الله)، هوتیلی (ایمان)، سه و ده فرقشی (مه دیته ی  
مونه ووه ره) و نوکانی (بسم الله) و...  
لهره نیسلامه تی جینگه په کی به رزی له دل و ده ورونی  
خه لکی گرونه، بقر نه و ی بانگخوانی پسمه زری لای...





له گوندی (نوم بښه) و نه ویش به شیوه ناخاوتنیکي دیک و  
 په وانی لوبناني گوتی؛ پاخوا به خپرونه...  
 - تو خه لکي لوبناني؟  
 - به لکي؟  
 - ده که ی لیرانه؟  
 - له بنګه ی خزمه تګرزاری کومه لایه تی خرمات ده که...  
 - کي لوی نارینه ته نیره؟  
 - کلیمیا...  
 - له که پوره؟  
 - بهست و پینج سال ده بی...  
 له گوندیکدا که هیچ ژبانی لی نییه، مه گهر چوپه ناوړکی  
 که هر ده لکي بلوپه تاره؛ نه گهرنا ناوړشی لی نییه، جا بی  
 تاره ی گله یی بکات؛ بی تاره ی داوای موچه بکات، بی  
 تاره ی له ژبانی خوش و سپر له خوشگوزه رانیی لوبنان  
 پیرسیت، به لام هرچی نیمه یی تاره هر ده لکین توهان  
 له سهر پچکه به کی پوچن و نیمه ش له سهر ه قین، توخوا به  
 ریشه یان به نیش؟!  
 - تهری باشه له م سهرده مه دا بوجی قوریانیدانی مسولمانان  
 له باره ی بانگ وازوه نابینین؟!  
 به خودا پیتم واییه هیچ هؤکاریک مه بیت، مه نیا وده  
 دابه زینه که پلنګی کریوته ریشوله و شیر ی کریوته پشیله،  
 نه گهرنا به راستی مسولمانان له پیتنن که قوریانی بدهن و  
 خوپه رست نه بن، شاخه نیمه پوله ی نایینیکین که خوای  
 خاوهن شکو دالومان لیده کات: «إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ  
 أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ» وات: «بیکومان خوا گیان و

مسولمانانی کریوه، که له بهرامبهردا بهمه لستیان  
 پلانی ...  
 نام ژنه هه رهنساییه دهروونی منی پاته کاند، بهوهی له م  
 پیاوانه چول و بین که سییه دا پر له ته پ و توژیکی نوری  
 پوسپی له هه موو هورینتیکی و دهنگ و قیژه و هه رای مندا و  
 مرین لیره و له وئی، نه ویش هه رته قه ی هه ری دیت،  
 هه ژنه کانی خومانم له ولاتانی هه ره یی و نیسلا میدا  
 دههانه وه بیر، نه وه ی که لایان گرنگ بی پر میار کرینه  
 له بهاره ی بولین مودیل و جوانترین شانه کرینی قزو نویتین  
 بون گولار و ته نانه ت چون بتوانن نه وه ی ماویانه له پاره و  
 پورله تا له که یف و سه فا و کامه رانی خه رجی بکن،  
 هه ندی له ژنه کانی خومان به راورد ده که م به م که  
 نه مریکاییه ی که وه ک ژنانی سولمانی جلی هه پووشی و ناوی  
 له خزی نابوو عایشه و، وه ک که و کورانی نه وی به زمانی  
 سولمانی ده ناخفی، چه ند مالتیک بوو له م یوخه ناخوش و  
 سه خته ی سولمان ده ژیا، هه ر که شه پی ناوخوش بوویدا  
 که لوه ناو سولمانییه کان له باکووری کینیا، پر میارم لیکره  
 خالکی کوئییه؟ گوتی: به په که ز نه مریکاییه و کلنسی  
 نه فریقایی که بنکه که ی له نه مریکایه ناریدوییته و به ناوی  
 کلنساوه خزمه تی نه دار و لیتقه و ماوان ده کات،  
 نگر نازاریه خه شه: پیاویکی هه ره ب نابینی به تاییه تی له  
 ولاتانی که ندلو و ولاتانی تر، پی له جه رگی خوی بنیت و  
 خزی وه ک نه و ژنه دیاته لی بکات و له ناو جه رگی براییانی  
 مسولمانی خوی له م ناوچه و ده فاره جیاوازانیه ی نه فریقا و  
 شورینانی تر بریه ت له ...  
 ...





[illegible]

کاشکی که ده کانهان نه وانای به سعادت دملک دیکانه پانه  
له گه ل نهو برابانه یان که بانگه واز ده گهن، بریا هیمنه تیان  
بگردبا و توانای خویشان بو فیرکردنی که سانی وه که عوسمان  
خه رج کرهبا، که زکریه یان له نه فریقان، خوزگه ۱۱

● مسولمانینه نیوه له گوین ۱۱

گویندیک که له سهر پینگه بوو پتیدا تیپه رین، نهو گونده  
شای (دریگنو مبق) بوو، مزگه وتیان نه بوو، وهخت که من  
سه روحه دی نویژی جه ژنی لوربانه، نه یانده زانی له کوی نویژ  
بکه، بویه به رهو کلنسا چون و دلویان له قه شه کرد  
پینگه یان بدا نویژی جه ژنی لی بکه، به لام قه شه کا پرایه کی  
زکری قیچکه ته نگ بوو، خه لکه که ی هه موو ده رکرد.  
له بیابانی شلمی له باکووری کینیا هه زاران کهس له  
پوله کانی نه م هوزانه ده ژین که بانگه وازی نیسلامه تی پنگه ی  
ژیانی نه وان پی نازانیت، نه وان زکری که یفیان دی گوینان له  
هه رنور وهی مه که و مه دینه ی پیروز بیت، نه مهش زکری  
سهخت نییه به نیسلامه تیان شاد بکه یته وه، به لام به راستی  
باری هه ر سهخت له سهر ملی گه نجانی کومه له و تاقه  
نیسلامیه کانه که ده بیت نه وان نه رکی خویشان به جی بینن،  
لی به داخه وه نه وان هه موو توانای خویشان له وه خه رج ده گهن  
باسی هه له و که م و کوپی خه لکی تر بکه، تا به سه لمینن  
نه وان له سهر پتیارنکی دروست و راستن.. له به رامبه ریشدا  
تو وهره بیانینه نهو مسولمانه هه ژاران هیند هه ژارن نانینان  
به نوی پاناکات، نه و جا مزگه وتیان به پوش و په لاش و  
کارتن دروست کره وه.

سهرنج بده نهو مسولمانه نه دارانه چنه ههول دده من تا  
 ماميلكه به كيان دهست ده كه ویت، تو خودا شهنگی نیسه  
 مند الیکی مسولمان له بهر هه ژاری به نه خویتسه دولری  
 بیتیتهوه و مسولمانیش دهوله مه ندرین كه سسی جیهان  
 بن !!  
 تا یا دهزانن تیچووی كومه له ماميلكه به كه نه ته ره به  
 پشمایی دهكات بۆ ئایینی خودا، ناكاته پارهی ژه مینه  
 بانگزارین له خوارینگه به کی ساده و ساكاریش ؟!  
 نه دی نیسه له كوی و پیغه مبهری خودا (دخ) له كوی كه  
 تا مریش تیر نانی نه خوارده (وما اكل) خبرا مرققا ولا  
 ده مسرطه حتم، لقم، الله واته: پیغه مبهری خودا قهت و  
 قهت نه نانیکي چهور و قه و نه بهر خیکي سور كروهی  
 نه خواردهوه،  
 پیاوماقوولیکي گوندی ره مسو كه له هوزی (البوران) ی  
 نسوپیا بوو، خزی و ژنه كانی و بیست و یهك منداله كه ی  
 پیش ماوه به كه بوونه مسولمان. جا كه بانگخواره كانمان  
 هریان له ناوچه كه دا بوو و چاریان به م پیاوه كهوتیرو، هه  
 نه می نوویا تکرده بووهوه: نیه له کوین تا فیره ئایینه كه ی  
 خومانمان بکه ن؟ دلاوا له خیرخوارانی ولاتانی هاره بی بکه ن  
 كه مزگوتیکمان بۆ بروسه بکه ن و بانگخوارانیکمان بۆ بنیتر  
 بنه ماكانی ئیسلاممان فیر بکاته، چونكه كه س نییه شتیكمان  
 فیر بکاته، له کاتیکدا کلیسای پرۆتستانتی به دهنگ و  
 لاله زار و سه ماكه یان هه راستانیان كسودوین، هه میشه ش  
 به همان به رفاده ن و وزمان ل ناھیتن هه و بۆ نهوه ی بچینه  
 سهر ئایینه كه یان، جا من و هه مور نه وانه ی بووینه ته  
 ...  
 ...

مسولمان دهستی په شپمانی دامانده گړت، هه زاران که سی  
 وده که من هه زه ده گه ن بېته نار ئېسلامهتی له گهر که سېده  
 هه بېت په ماگانی ئېسلامیان بې برون بگانه ده. <sup>هه بېت په ماگانی ئېسلامیان بې برون بگانه ده.</sup>  
 - هه ده په کی کاسزلیکیم له مالنا بېتی، له گوندیک ده لیا  
 که هه هه مورویان مسولمان برون، سی سال برون بې کاره بیا،  
 بې نار، بې خزمه تگوزاری ساد هی زیان، له وری ده لیا،  
 مشورله ی وای لی برون له هیج شوینیک هاروشیوه ی له برون  
 هیند گوره برون و ندریشیان که یف به خوین مزین ده مات.  
 بې جا له مورچه که بېم پرسی، نه ویش به گزیننیکه وه وه لای  
 دایه وه، وده که نه وه ی بېم بلیت مورچه په کی چه لک پېشپېشی  
 ده که ی که پیاو لېره هه ز بکا به مینتیه وه؟ <sup>هه بېت په ماگانی ئېسلامیان بې برون بگانه ده.</sup>  
 بې نار پیاو ده مورچه ودرناگری، له نار هه ویت تا ده سالان  
 موله تیک ودرده گړت، له خزمه تی کلنسا بترازیت، قات چاری  
 له مالی نونیا نییه، به زیان و بار و بده ی خوی رازییه، له م  
 ناوچه په که پرده له نزی چه کدار، هیچیشی بې دایین نه کراوه،  
 مسه نان چار نورشی نه خورشی سینه پو بووه، نزیکتین  
 شوینیش بې نه وه ی دهستی به هه بیکي نه سپرین رابگان  
 چه ند سماتیکه به ترومبیل، سهره پای نه مهن، نه و چه ندی  
 بلیتی له ژانی خویدا به خته ودره! <sup>هه بېت په ماگانی ئېسلامیان بې برون بگانه ده.</sup>  
 چارم به سه نان که سی پوژناوایی هاروشیوه ی نه م له ده په  
 که وتوره، به لام ده گه نه له م شویانه چارم به مسولمانیک  
 بکویته، نه وری مسولمانینه بېم نالین نیوه له کوین؟ <sup>هه بېت په ماگانی ئېسلامیان بې برون بگانه ده.</sup>  
 - ندر که س له ولاته کانمان هه ن باس له بانگ واز ده که ن،  
 به لام که بیکه سهر راستی، ده بېنین ندریان له کرشکی  
 خهون و خه یال ده وین، چونکه عاشقه کان له ولاتانمان ندرین،  
 به لام چه ندیان له وانه (هه یسی کوی مه لوح) هه؟! <sup>هه بېت په ماگانی ئېسلامیان بې برون بگانه ده.</sup>





## هه ندر له وته کانی

### دکتور عه بنولره همان مهیت

من زور له ره که متهم پینم یگوتیوت بانگولان، ناخر  
هیشتا من له سه ره تایی رینگه که، هه به پرستی کاری  
بانگولان زور له من که وره تره. من پینم یگوتیوت بانگولان، ناخر  
من به کینکم وهک ملیونان مسولمان، یان من باومری  
دهوریه رم، له به خته و مری به که پینم، ته به خته و مری به له  
گیرقان و له حیسانی بانکیم نه توری و ه، به لکو له ناو دلی  
خوم نوزیمه و نه و کانی له خزمهتی کاری خیرخوازی و  
نیمه پتیوستان به که واهی و شایه دی که من فییه  
نیمه له مهیدانه که کار ده که یان. نه نیا چاوهر وانیستان له  
خولیه که لیتمان و مریگریت.

- به پرستی رینگه سخت و نوور و نریژ و پر له کوسپ و  
ته که رمیه و، تویش ووش که م، چون به ره و مریژن بچم و  
هیشتا ش ملیونان که س پتیوستان به مهیدلیت بیت، من له  
پوژی به سلان زور پتیوستان پتیانه تا که واهیم له سه به مریژن،  
به لکو خوا بکا به نرای به کیکیان بچه به مه شتی.

- بقی خاتری پزگار کرنی برایه کانه له کیشوهری ره شتی  
نه فریقان ده ژیم، بقی نه وانیش ده مریژن، هیشتا ش نامادجه  
سه ره کییه که نوور نوور، نیشتا ش کاتی نه ورم نییه له وان  
بترازیت بچ له شتی تر بکه مه و.

- بیردک مورو و له بهر دلی خوم ده لیم: باشه بؤچی له  
 نانی بلمورو شام خالکە ممولمانه هه ژار و شه دار و بین  
 بیه لاتانی نه فریقای ره شام خوشدهویت؟ خالی هاروبه هسی  
 تیوان من و نه وانیش جگه له نایین هیچی قر نییه...  
 به راستی ئیسلام هه موو شه جیاوازیانیه پامالی، که  
 یارستانی بۆژناوا و هژی گرومیزمی نه بیتوانی له دلی  
 خالکی پامالیت. هه ر بۆ نمورنه ولاته په ککرتوره کان  
 چنن پامالی ده رکرتوره بۆ نه هیتشتنی جیاوازیی ره گزی،  
 بهام نه بیتوانی له سهر سپی پیمسه بهه پیتیت که ره ش  
 پیتی خوش بویت و بۆ و قینه کانیا پامالیت...  
 ره ممتی خوا به سهر (مومری کوی خهتاب) بریت که  
 به سهر میت: "نه بویت کری سهر و ده مان، سهر و ده مان  
 ناز کرد"، که مبه مستی بیلالی کوی په مباحی بهنده  
 مبه شیه...  
 "من له نارواندا نۆفره م گرتوره و هه ر لیره مالیکم  
 بویت گرتوره، بۆ نه ره ی له م هه رقه دا خزمهتی بانگه ولز  
 بگام... سوپامنی خونا ده کم که منی له نۆر کاری  
 خزمهتکرنی شام هه رقه دا سهر کورتو گرتوره و ده  
 لوستکرنی مزگوت، که هاله تکرینی بین باوکان، بانگه ولز،  
 بهر و ده و فیرکرنی و خوینده داری، ته ندروستی، لیدانی  
 بهی نلی... هه روه ها خروستکرنی گروستانی ممولمانان  
 چونک لیره گروستانیکیلی لی نه بوو... خۆ په منگه بۆژیک  
 یه منیش پنهویم پیتی بیت...  
 "له منیش چاره که سهر په ک کارکرنم له نه فریقاده  
 ره ی که نۆر که یه خزمی گرتووم و شامی خستوت بلم  
 نه به کاتی که کسیتک به بویم په دجه ی شایه تومانی  
 لستکرتوره و شایه تومان نیتیت...

۱- به خستوه ری و خه نی لهو که سدی به سهر سه پتان و  
 نه لسی نه ماره ی خلی زان ده بیت و نالای بانگه وازی  
 خوشه و یستی له فار دلی خوی ده چه قینیت و په پره ووی  
 قوربان و سونه تی پتفه مبر (د.خ) دکی ده کات و و مافی  
 واز له یونیا نونیت، که چاروکی تو پوی نه که پتفه و ده سا  
 ۲- پیگرمسان ته من کوسپ نییه له به رده م بانگکرینی  
 خه ک بق ناپینی خوا، هه لبت هه زاری و نه لاریش پاساوکی  
 دل قایلکس نییه بق نه مبهالی کسری و خوگرخانیدن له  
 که باندنی به یامی نوسلامه تی، به سهر خست و ری نه چه نه  
 ۳- هه موو نه وانه ی له یواری خیرخوانیدا کارده که نه  
 ده بیت پیشبینی هه موو شتی بکن، نه که هه نه مه به لکو  
 پیویسته ناماده بیت باجیش بیا، نه گهر شام باجه زیانی  
 خویشتی بیت، مانوول نیاز و هه بهستی خودایه و به ته وای  
 خوی بق نهو به کلاکرینوتوه.

۴- پیگی بانگکرینی خه ک بق لای خوا به گول نه چنراوه،  
 به لکو هه موو پیواریک پیویسته پیشبینی نه و ده بکات که لای  
 هه موو هه نگاوینکا شه یقانیک هه به پیگی لای بگریته ده سهر  
 ۵- بالنده به دو بالان نه بیت ناتوانیت بفریت: بالی زانسته  
 و بالی پاککرینه و ده دورون و به هیزکرینی په یوه نسی  
 نیوان خوت و خولای گورده بق نه و ده هه موو به ربه سته کان  
 بشکینیت و سه ختیبه کانت بق ناسان بوند، و ده ده ده ده ده  
 ۶- کارکرین بسل خزمه تی بانگه واز چیتزیکه شه و ده  
 نه یجه پانده بیت ههستی پی ناکات، بهو خودایه ی له سهر وانه  
 شیرینیبه کی وایه پیاو مال و مندالی خوی له بهر نامیتیت  
 نه مه نهو چیتزه که هاره لانی پتفه مبر (د.خ) چه شترو پانده  
 نه م کومه له چه نه هه زاریک زیاتر نه بوون، که سانی جل  
 دپاو بوون و ندریان پیخواس و بهسی بوون به لام که و ده کرین



[illegible]

قوتاییان همدات؟ نه میوه که له زانگه گامان ناخوینمیرات و  
راستیانی لاسو تاگریت. -  
- راستییه کی شهوی دواکراره نه میوه که بانگوازی وا  
مین خویان تهزی خوی خویان کریمیت و دولیا به مواریزی  
خویان بفروشنه وه و نه م بریارهش به شینهیی و به کاره خر  
بدن و مور له هست و سوز و پریشی هارزه کارانه، جا  
تاو کاته معتوانین په یامی نیسلامهتی بۆ همهوو شوینیکی  
هملکری. -  
- هر که کسیکی پوزتوالی ده بیتم وازی له ولات و  
خرشی و خوشگرمالنی خوی هیناوه و هاوکه نه فریق و  
تاو لیسه مولو دارمستانه کان و مور له خورشی و ژوانی  
ناسودهی و شارستانی، تاوا خهفتان ده خوم، چونکه به  
ملغوه نه ممکنه نه م په یامی نیسلامهتییه ده بیتم، هیئده  
به جوانییه کانی دونیاوه په یوست بوونه، قهت بلنی قاماده  
نین و خویان قهرخان ناکهن یارمهتی براکانی خویان بدن ده  
- من ۲۷ ساله و لهو کاتهی دهستم به کار کردوه له  
نهفریقا، نیسی دکتوری جتهیشتوره، پیشم ولیه دکتوره کان  
له همهوو کمس نزدیکترین له کاری خبرخوازی. -  
- چهندین جار بۆ هاوسهریی، کچی میر و پاشایانیا  
خستوقه بهره مم، به لام من به هتیکي گرنگتر سه رقالم، که  
شهوش بانگولزه. شهوی بیتته هاوژینی بانگولز، کاتی  
شهوی نابیت بیتته هاوژینی کچی خهلکی. -  
- تاو پوزتالی له نهفریقا بووم فیریوم که: -  
- شیولزی بانگولز کرنی ولاتمان، بۆ نهفریقا دهست  
نابات و وهک یک نین. -  
- خنده و هلاسوکوتی جوان، باشترین رنگی  
که متدیکش کرنی له کان. -

۲- خرابترین ږنگه ېو نورخستنه وهی خه لکه له نیسلا  
 بریښه له ده ستووردان و خوځه ریک کړلن به جیارانسی  
 بړچوړنه کان له نیوان مسولماناندا. ښه ږنگه  
 - که ښه کانمان چوند به تالووک و به پر وختن تا گوئ له  
 وټرک یان کاسیتیک بگرن، به لام هار به نږدیس سارښ  
 بهینه، ته تانه ته وانه ی هاتوړنه و سهردانی ته فریقاییان  
 کړیوه و به چاوی خویان ته و حال یان دیوه و له برده ممان  
 گت و په یمانیان به خودا دلوه که باشترکړنی بار و  
 گزهرانی براییان له ته فریقا بکه نه خه می هره که وره یان،  
 به لام ته نیا ماوه یه کی که م ته م خه می یان ه لگرتووه و  
 برده وام نه بوونه. ناخر نیمه که لانی عاتیفین و نورین نین.  
 - دمسقم دلمینتان ته م شتانه م له نیمه دلویه:  
 بانگه ولزکړن یا به دانایی و به ناموزگاریی باش و هروها  
 به نهم و نیانی و میانړه وی بیت. ښه ږنگه  
 - هو که نجانی نیسلا! دهمه وی زگر به وه ناموزگاریتان  
 بکه م که له بانگه وازدا دانایی (الحکمة) په چاو بکه ن و  
 نه ورنده ی بوشتان ده کړیت له که ل ته وانه ی بړچوړنیان  
 له که لتان جیاوازه، ده ست ورمه ده نه کیش و گرفتار و  
 ناگران خوش مه که ن. دلواشتان لیده که م میانړه وی و  
 ږنگه ی میانړه وی بگرن، که پیغه مبه ری په حمتیش شو  
 ږنگه ی گرتووه و زانایانی پیشینیش پی به پی به لوی  
 کونون.  
 - ښو ته وهی به بیر هه موومان بیتووه: پوزیک بیت  
 دسیرین و، پوزیکیش بیت ده خرینه ناو گړ، که وایه چیمان  
 ښو ته و پوزده ناماده کړیوه؟  
 ښو ته و پوزده ناماده کړیوه؟

## به‌روبوومی سی سال بانگه‌وازکردن له نه‌فریقا

بکتور سمیت له سالی ۲۰۰۹ تمارتکی نوئی بلارکوده‌وه،  
له‌باره‌ی به‌روبوومی نوای سی سال بانگه‌وازکردن له نه‌فریقا،  
که بریتیه له:

له‌باره‌ی نه‌م سی ساله‌دا:  
ده‌ملیون نه‌فریقایی مسولمان بوونه.  
فروستکردنی ۵۹۰۰ مرگوت.  
فروستکردنی ۸۶۰ قوتا‌بخانه.  
فروستکردنی چوار زانگ و پینجه‌میشیان له ژیر  
فروستکردنه.

فروستکردنی ۱۷۸ نه‌خوشخانه و بنک‌ی ته‌ندروستی.  
لیدنای ۱۰۱۰۰ بیری تاو.

دله‌زاندنی ۲ ویتنگ‌ی رانیو.  
چاپکردن و وەرگیرانی ۱۴ ملیون کتیب.  
دانی مووچی چار هزار بانگولز.

فروستکردنی سه‌دان خانه‌ی بین بلوکان و به‌ختوکردنی  
۱۶۲۵ هزار بین باوکه که هزارانیان زانگویان پی ته‌واو  
کریون و ئیستا هه‌نیکیان بالیوز، یان وهزیر، یان خه‌بیر  
له نه‌هوه یه‌کگرتوه‌کان، میان نه‌هه‌هه‌ن له سوپاکانی  
نه‌فریقا.

له مرگه‌وت به‌رازیت، نه‌گه‌رنا هه‌موو پرژده‌کان  
خزمه‌تگوزاریه‌کانیان بۆ نه‌هلر و هزارانی په‌یره‌دانی هه‌موو





پېژمې مسولمانان ۶۶٪ بډو، له سالې ۱۹۸۰ پېژده كه پو ۱۷٪  
كسې كسره، زكړيسې زكړې پېشخويزې مركزه وتانېش  
نمېاندمراني كه زېنا و نلوتن پېسې حرامه، قونابېپه كېش  
نمېو كه له نوو پوله كې كوتاي قوناشي تواناوه ندي بېت،  
بهم سي ساله پېژمې مسولمانانې مالوې له ۱۷٪ هوه پو  
زياتر له ۵۶٪ بهرزيوويهوه.

- له پوښا زياتر له ۲۰۰ قوتايې مسولمان له زانكو  
نمخوېتن، پو په كېم جاريشه نوو كسې مسولمان وهك  
ووزير له حكومت و چولر به پوهېسې هساره وانېش  
هساره لون.

بېلې، نېستا له سالېكا ۲۰ پزېشكي مسولمان و نوازده  
نمېاندمران و شمش زميريار و شمش قوتايې خوښېشې لكتورا  
له خوښنديان تهرلو دېن، چنډ مسولمانيك بوونه ته ووزير،  
جا نمانه به كردهوي تيرزيسې يان به تانك و زړېوشه وه  
نمېورنه ته ووزير، بهلكو به هلبزاريشكي نازاد كه پوژشاوا  
سهرپهرشې كرنووه، هم پله و پايه يان به دهست هتياوه،  
سهروك كوما نېستا مسولمانه، هر به هلبزاريشكي نازاد زكړ  
له مسولمانان ته نيا له مالوې كه يشتوونه ته پله ي بالا، وپراي  
شويته كاني قريش.

- له موزمبيق چووه چنډ نلوايسېشې، سوپتد به خودا  
(الله الا الله) يان ندمراني، (السلام عليكم) يان ندمراني، هر  
كه چووه نلو كونده كه و كوتم: السلام عليكم، نه ياندمراني  
سكرومكېم بستيننوه. به لام هر كه به زماني پورتوكالي پېم  
گسوتن كوبريگسارې Obrigardo، شورا به كوبريگسارې  
سكروه كيان لې وهرده كرتساره. نېستا كه ده چېته نام







## سەرچاوه‌كان

مرحوم من زامن الحسابه الدكتور عبدالرحمن السميح،  
ليكنية رسمية شمعيسو، دار المصحاء، دمشق، ٢٠١٢.

الشيخ الدكتور عبدالرحمن بن حمود السميح، ملفات  
PDF، جمع وترتيب، فهد التويجري، الانترنت.

عبدالرحمن السميح رجل بأمة، ملفات pdf، الانترنت.

مجلة العربي، العدد ٦٦٤، آذار ٢٠١٤.

موقع ويكبيديا

شبكة فلسطين للحوار

مقابلاته مع الجرائد والمجلات

موقع يوتيوب

Main body of handwritten text, consisting of approximately 20 lines of script.



- ۵ پيشه‌کي
- ۷ له‌دايکه بوون و گوره‌بووني
- ۸ هوشيارى روشنبورى و زانستيه‌کي
- ۹ ايستيماي هزري
- ۱۱ نه‌خوشيه‌کي
- ۱۲ گرساني له‌خودا
- ۱۴ خوورموشني
- ۱۵ بي‌فيلري و خاكي بوونه‌کي
- ۱۷ خواهرستيني راستگويان له‌زيندالدا
- ۱۹ نارامگريه‌کي و ويستي بؤ بهرنگار بوونه‌وه
- ۲۱ زباني خيزاندلري
- ۲۲ بهسره‌هاتي عه‌بدولک کوري له‌همموون چچو و کتر
- ۲۸ باتنگولوز لوريا موهممه‌ندي هاوسه‌ري
- ۳۲ زبان له‌له‌فريقا
- ۳۳ لئواني دايکي سوهه‌يب بؤ منداغه‌کاني
- ۳۴ دايکي سوهه‌يب و غه‌ربابه‌ني
- ۳۵ سوارچاكيکي کاري خيزخواري
- ۳۸ ليم‌لوي له‌کلرکردن و توهمه‌تبار کراني
- ۳۹ سهرمتاکاني له‌له‌فريقا
- ۴۱ په‌پاميکه له‌مدمه‌مشته‌رموه
- ۴۷ هوزي له‌تليمور
- ۵۱ کومه‌له‌ي پلرمه‌تيداني راسته‌موخو
- ۶۶ بهر بهست و گرفته‌کان
- ۷۶ باتنگولوز شينولز و رنگاي خوي هه‌به



- ۸۴ پروژەکانی کۆمەڵەی پارمەتەدان
- ۱۱۲ چ شتیگ دەشتی مسوڵمان پیشکەشی ۹۰۰
- ۱۱۳ ئەو پروژانەی لە ئەفریقا جێبەجێ کراون
- ۱۱۶ گۆڤاری ۸ کۆئەندام
- ۱۱۷ چەند بەسەرھاتیگە لە ژان و قوربانیان
- ۱۳۶ ئەشکەنجە و ئازار: ھاوڕێی ھەمیشەیی سەفەرمان
- ۱۵۱ بەسەرھاتی ناو چەرگەیی بانگەواز
- ۱۶۱ مسوڵمانان و بانگەوازان
- ۱۸۲ ئەو بانگەوازانەی لە منداڵە بچوکان بوون
- ۱۸۴ ئا ئەمە ھیوامانە بۆ ئازادارانمان
- ۱۸۵ ئەو سەلەیی من لەلایان بووم...
- ۱۸۶ منیان بە پاشا ھەڵبژارد
- ۱۸۸ لە مەبەتییەکانی مسوڵمانانی ئەفریقا
- ۱۹۶ بەسەرھاتی ھۆز و شارەکانی ئەفریقا
- ۲۱۴ لە عاجباتییەکانی خەلکی ئەفریقا
- ۲۲۰ شەھیدانی بانگەواز
- ۲۲۴ گرانی و قات و قەبیلی کیشووری زەین
- ۲۲۵ ئەوی لە گەلیان
- ۲۴۲ چەبەگە بە گۆیی مسوڵمانان
- ۲۵۶ ھەندێ لە ونەکانی دکتۆر عەبدولرحمان سەمیت
- ۲۶۲ بەرەبوومی سی سالی بانگەواز کردن لە ئەفریقا
- ۲۶۳ ھیوا زۆر و متمانەش بە خودا زۆرکرا
- ۲۶۶ کۆچی دوایی

123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260	261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286	287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312	313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338	339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364	365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390	391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416	417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442	443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494	495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520	521	522	523	524	525	526	527	528	529	530	531	532	533	534	535	536	537	538	539	540	541	542	543	544	545	546	547	548	549	550	551	552	553	554	555	556	557	558	559	560	561	562	563	564	565	566	567	568	569	570	571	572	573	574	575	576	577	578	579	580	581	582	583	584	585	586	587	588	589	590	591	592	593	594	595	596	597	598	599	600	601	602	603	604	605	606	607	608	609	610	611	612	613	614	615	616	617	618	619	620	621	622	623	624	625	626	627	628	629	630	631	632	633	634	635	636	637	638	639	640	641	642	643	644	645	646	647	648	649	650	651	652	653	654	655	656	657	658	659	660	661	662	663	664	665	666	667	668	669	670	671	672	673	674	675	676	677	678	679	680	681	682	683	684	685	686	687	688	689	690	691	692	693	694	695	696	697	698	699	700	701	702	703	704	705	706	707	708	709	710	711	712	713	714	715	716	717	718	719	720	721	722	723	724	725	726	727	728	729	730	731	732	733	734	735	736	737	738	739	740	741	742	743	744	745	746	747	748	749	750	751	752	753	754	755	756	757	758	759	760	761	762	763	764	765	766	767	768	769	770	771	772	773	774	775	776	777	778	779	780	781	782	783	784	785	786	787	788	789	790	791	792	793	794	795	796	797	798	799	800	801	802	803	804	805	806	807	808	809	810	811	812	813	814	815	816	817	818	819	820	821	822	823	824	825	826	827	828	829	830	831	832	833	834	835	836	837	838	839	840	841	842	843	844	845	846	847	848	849	850	851	852	853	854	855	856	857	858	859	860	861	862	863	864	865	866	867	868	869	870	871	872	873	874	875	876	877	878	879	880	881	882	883	884	885	886	887	888	889	890	891	892	893	894	895	896	897	898	899	900	901	902	903	904	905	906	907	908	909	910	911	912	913	914	915	916	917	918	919	920	921	922	923	924	925	926	927	928	929	930	931	932	933	934	935	936	937	938	939	940	941	942	943	944	945	946	947	948	949	950	951	952	953	954	955	956	957	958	959	960	961	962	963	964	965	966	967	968	969	970	971	972	973	974	975	976	977	978	979	980	981	982	983	984	985	986	987	988	989	990	991	992	993	994	995	996	997	998	999	1000
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------





3,500  
د.ع.

AwngNet

awngnet@yahoo.com

0750 465 38 23

Awng-تارنگ

